GOTTHOLD EPHRAIM LESSING

BİLGE NATHAN

HASAN ÂLİ YÜCEL KLASİKLER DİZİSİ

ALMANCA ASLINDAN ÇEVİREN: AMİNE GÜNDOĞDU

TÜRKİYE İŞ BANKASI
Kültür Yayınları

Genel Yayın: 6078

Hümanizma ruhunun ilk anlayış ve duyuş merhalesi, insan varlığının en müşahhas şekilde ifadesi olan sanat eserlerinin benimsenmesiyle başlar. Sanat şubeleri içinde edebiyat, bu ifadenin zihin unsurları en zengin olanıdır. Bunun içindir ki bir milletin, diğer milletler edebiyatını kendi dilinde, daha doğrusu kendi idrakinde tekrar etmesi; zekâ ve anlama kudretini o eserler nispetinde artırması, canlandırması ve yeniden yaratmasıdır. İşte tercüme faaliyetini, biz, bu bakımdan ehemmiyetli ve medeniyet dâvamız için müessir bellemekteyiz. Zekâsının her cephesini bu türlü eserlerin her türlüsüne tevcih edebilmiş milletlerde düşüncenin en silinmez vasıtası olan yazı ve onun mimarisi demek olan edebiyat, bütün kütlenin ruhuna kadar işliyen ve sinen bir tesire sahiptir. Bu tesirdeki fert ve cemiyet ittisali, zamanda ve mekânda bütün hudutları delip aşacak bir sağlamlık ve yaygınlığı gösterir. Hangi milletin kütüpanesi bu yönden zenginse o millet, medeniyet âleminde daha yüksek bir idrak seviyesinde demektir. Bu itibarla tercüme hareketini sistemli ve dikkatli bir surette idare etmek, Türk irfanının en önemli bir cephesini kuvvetlendirmek, onun genişlemesine, ilerlemesine hizmet etmektir. Bu yolda bilgi ve emeklerini esirgemiyen Türk münevverlerine şükranla duyguluyum. Onların himmetleri ile beş sene içinde, hiç değilse, devlet eli ile yüz ciltlik, hususi teşebbüslerin gayreti ve gene devletin yardımı ile, onun dört beş misli fazla olmak üzere zengin bir tercüme kütüpanemiz olacaktır. Bilhassa Türk dilinin, bu emeklerden elde edeceği büyük faydayı düşünüp de şimdiden tercüme faaliyetine yakın ilgi ve sevgi duymamak, hiçbir Türk okuru için mümkün olamıyacaktır.

23 Haziran 1941
Maarif Vekili
Hasan Âli Yücel

HASAN ÂLİ YÜCEL KLASİKLER DİZİSİ

GOTTHOLD EPHRAIM LESSING
BİLGE NATHAN

ÖZGÜN ADI
NATHAN DER WEISE

ALMANCA ASLINDAN ÇEVİREN
AMİNE GÜNDOĞDU

© TÜRKİYE İŞ BANKASI KÜLTÜR YAYINLARI, 2018
Sertifika No: 40077

EDİTÖR
AYCAN ÖZTOPLAR

GÖRSEL YÖNETMEN
BİROL BAYRAM

DÜZELTİ
DEFNE ASAL

GRAFİK TASARIM VE UYGULAMA
TÜRKİYE İŞ BANKASI KÜLTÜR YAYINLARI

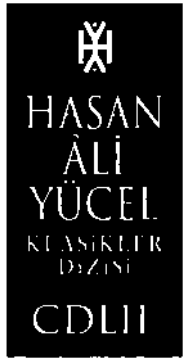
I. BASIM, MAYIS 2024, İSTANBUL

ISBN 978-625-429-757-1 (CİLTLİ)
ISBN 978-625-429-756-4 (KARTON KAPAKLI)

BASKI
UMUT KAĞITÇILIK SANAYİ VE TİCARET LTD. ŞTİ.
KERESTECİLER SİTESİ FATİH CADDESİ YÜKSEK SOKAK NO: 11/1 MERTER
GÜNGÖREN İSTANBUL
Tel. (0212) 637 04 11 Faks: (0212) 637 37 03
Sertifika No: 45162

Bu kitabın tüm yayın hakları saklıdır.
Tanıtım amacıyla, kaynak göstermek şartıyla yapılacak kısa alıntılar dışında gerek metin, gerek görsel malzeme yayınevinden izin alınmadan hiçbir yolla çoğaltılamaz, yayımlanamaz ve dağıtılamaz.

TÜRKİYE İŞ BANKASI KÜLTÜR YAYINLARI
İSTİKLAL CADDESİ, MEŞELİK SOKAK NO: 2/4 BEYOĞLU 34433 İSTANBUL
Tel. (0212) 252 39 91
Faks (0212) 252 39 95
e-posta: info@iskultur.com.tr
www.iskultur.com.tr

GOTTHOLD EPHRAIM LESSING

BİLGE NATHAN

ALMANCA ASLINDAN ÇEVİREN:
AMİNE GÜNDOĞDU

TÜRKİYE İŞ BANKASI
Kültür Yayınları

Kişiler

SULTAN SELAHATTİN	
SİTTAH	Sultan'ın kız kardeşi
NATHAN	Kudüs'te yaşayan zengin bir Yahudi
RECHA	Nathan'ın evlatlık kızı
DAJA	Recha'nın bakıcısı olarak Yahudi bir evde yaşayan bir Hristiyan
GENÇ BİR TAPINAK ŞÖVALYESİ	
BİR DERVİŞ	
KUDÜS PATRİĞİ	
BİR KEŞİŞ	
BİR EMİR	
SELAHATTİN'İN MEMLUKLERİ	

Olaylar Kudüs'te geçer.

Introite, nam et hic Dii Sunt!-Apud Gellium[1]

1 Lat. "Gelin, ne de olsa burada da Tanrılar var!"

I. Perde

1. Sahne

(*Nathan'ın evinin avlusu. Nathan seyahatten dönmüştür. Daja onu kapıda karşılar.*)

DAJA

İşte orada! Geldi!
Nathan! Tanrı'ya şükürler olsun, nihayet dönebildiniz.

NATHAN

Evet Daja; çok şükür! Ama neden *nihayet* diyorsun?
Daha erken mi dönmeliydim? Dönebilir miydim ki?
Esas yoldan sapıp, bir sağa bir sola gitmek zorunda kalınca
Babil'den Kudüs'e gelmek iki yüz mili buldu;
Hem borç tahsil etmek
Sandığın kadar kolay bir iş değil ki.

DAJA

Vah vah Nathan, başınıza gelenler! Eviniz...

NATHAN

Yandı. Haberi aldım.
Şanslı olsam da her şey duyduklarımdan ibaret olsa.

DAJA

Kül olup yok oluncaya kadar yanabilirdi,
Evinizi kaybedebilirdiniz.

NATHAN

Öyle olsaydı Daja, yenisini yaptırırdık; hem de daha rahatını.

DAJA

Doğru tabii! Fakat Recha da neredeyse yanacaktı...

NATHAN

Yanacak mıydı? Kim? Benim Recha'm mı? O mu?
İşte bunu bilmiyordum!
Öyle olsaydı bir eve de ihtiyacım olmazdı artık,
Hiçbir şeyin anlamı kalmazdı.
Neredeyse yanacaktı demek! Yoksa... yandı mı?
Gerçekten yandı, değil mi! Açık açık söyle!
Söyle hadi! Tek vuruşla öldür beni,
Yavaş yavaş işkence etme bana.
Evet yandı, değil mi?

DAJA

Öyle olsaydı benden mi alırdınız haberi?

NATHAN

O zaman neden korkutuyorsun beni?
Ah Recha! Ah benim zavallı Recha'm!

DAJA

Sizin mi? Sizin Recha'nız, öyle mi?

NATHAN

Ona artık kızım diyemeyeceğim günü
Düşünmek bile istemiyorum!

DAJA

Sahip olduğunuz her şeye
Benim deme hakkınız var mı sanıyorsunuz?

NATHAN

En çok da Recha konusunda var!
Sahip olduğum diğer her şey
Doğanın veya talihin hediyeleriydi.
Kızıma ise yalnızca erdemim sayesinde sahip oldum.

DAJA

Ah Nathan, iyiliğinizi ne de ağır ödetiyorsunuz bana!
Tabii, böyle bir niyetle yapılan iyiliğe
İyilik denebilirse hâlâ!

NATHAN
Öyle bir niyet mi? Hangi niyet?
DAJA
Vicdanım...
NATHAN
Daja dur önce anlatayım...
DAJA
Diyorum ki vicdanım...
NATHAN
Babil'de sana ne hoş bir kumaş aldığımı tahmin edemezsin!
Çok süslü ama çok da zevkli gerçekten.
Recha'ya bile bu kadar güzel bir kumaş getirmedim doğrusu.
DAJA
Neye yarar?
Çünkü size söyleyecek tek bir şeyim var
Vicdanımı artık susturamazsınız.
NATHAN
Bayılacaksın senin için Şam'dan seçtiğim tokalara,
Küpelere, yüzük ve kolyelere!
Gördüğünde ne kadar beğeneceğini merak ediyorum.
DAJA
Siz böylesiniz işte! Tek bildiğiniz hediye dağıtmak!
Hep dağıtmak!
NATHAN
Ben sana bu hediyeleri verirken nasıl memnun oluyorsam,
Sen de alırken öyle ol... ve sus!
DAJA
Ve sus mu?!
Dürüstlüğün ve cömertliğin ete kemiğe bürünmüş hali olduğunuzdan kim şüphe edebilir ki Nathan?
Fakat yine de...
NATHAN
Fakat yine de sadece bir Yahudi'yim.
Bunu demek istedin değil mi?

DAJA
Ne demek istediğimi siz daha iyi bilirsiniz.
NATHAN
Sus öyleyse!
DAJA
Susuyorum. Fakat ne günah işliyorsanız;
Benim engel olamadığım, değiştiremediğim,
Önleyemediğim ne günah varsa sizin boynunuza olsun!
NATHAN
Öyle olsun!
Peki nerede kızım? Nerede kaldı?
Daja beni kandırıyor musun yoksa?
Geldiğimi bilmiyor mu?
DAJA
Ah bir bilseniz! Yaşadığı korkuyu hâlâ üzerinden atamadı.
Alevler onu hâlâ kovalıyor sanki.
Ateş gözünün önünden gitmiyor bir türlü,
Takip ediyor onu her adımında.
Ruhu, uykudayken uyanık,
Uyanıkken de uykuda
O zamanlarda, bir hayvandan biraz azı,
Melekten biraz fazlası.
NATHAN
Zavallı evladım!
İnsan olmak nedir ki bundan başka!
DAJA
Daha bu sabah gözleri kapalı,
Uzun uzun yattı, âdeta ölü gibiydi.
Birden yerinden fırladı ve
"Duyuyor musun! Dinle! Babamın develeri geliyor!
Dinle! Babamın yumuşak sesini duyuyorum!" diye bağırdı.
Derken gözleri yine kapandı
Ve boynu onu artık taşıyamadığı için başı yastığa düştü.
Ben tabii ki hemen kapıya koştum!
Bir de ne göreyim! Gerçekten siz geliyordunuz!
Gerçekten sizdiniz!

Bu bir mucize!
Tüm ruhu hep sizinleydi... ve onunla.

NATHAN

Onunla mı? Kiminle?

DAJA

Recha'yı alevlerin pençesinden kurtaran kişi.

NATHAN

Kim o? Kim?
Nerede o kişi? Recha'mı kurtaran kimdi? Kim?

DAJA

Birkaç gün önce esir olarak buraya getirilen
Ve Sultan Selahattin'in azat ettiği genç bir Tapınak Şövalyesi.

NATHAN

Ne dedin?
Sultan Selahattin'nden sağ kurtulan bir Tapınak Şövalyesi mi?
Bu kadar büyük bir mucize mi gerekti
Recha'nın kurtulması için?
Eyvah!

DAJA

O genç şövalye olmasaydı,
Eğer beklenmedik bir şekilde daha
Yeni geri kazandığı hayatını
Yeniden riske atmasaydı,
İşte o zaman Recha'yı kaybetmiştik.

NATHAN

Nerede o, Daja, nerede o?
O asil adam? Nerede o?
Beni ona götür.
Size bıraktığım tüm hazineleri ona verdiniz hemen değil mi?
Hepsini verdiniz mi?
Ona daha fazla vereceğime söz verdiniz mi?
Çok daha fazlasını?

DAJA

Bunu nasıl yapacaktık?

NATHAN

Yapmadınız mı? Vermediniz mi?

DAJA

Birden çıkıp geldi, nereden geldiğini ise kimse bilmiyor.
Geldiği gibi de gitti, nereye gittiğini de kimse bilmiyor.
Evin içini hiç bilmediği halde sesleri takip ederek girdi,
Tek koruması yüzünün önüne tuttuğu peleriniydi.
Recha'nın sesini takip etti;
Yiğitçe, soğukkanlılıkla alevlerin içine dalarak
Yardım isteyen kıza gitti.
Tam onu kaybettiğimizi sanmıştık ki
Çıkıverdi alevlerin ve dumanların içinden,
Güçlü kollarında Recha'yı taşıyordu.
Ve yine o soğukkanlılığıyla,
Minnet dolu haykırışlarımıza kayıtsız kaldı,
Alevlerden kurtardığı kızı yere koydu,
Kalabalığa karışıp kayboldu!

NATHAN

Bir daha dönmemek üzere değildir umarım.

DAJA

Bu olayların üzerine onu İsa Mesih'in mezarını gölgeleyen
Hurma ağaçlarının altında dolaşırken gördük.
Onu gördüğüme o kadar sevindim ki
Hemen yanına koştum, teşekkür ettim;
Ellerimi havaya kaldırdım, yalvardım yakardım.
Onu görmeden rahat edemeyecek
Ve ayaklarına kapanmadan huzur bulamayacak o saf kızı
Bir kez olsun görmesi için dil döktüm.

NATHAN

Eee?

DAJA

Her şey boşunaydı!
Yalvarışlarıma kulak asmadı!
Hatta ve hatta benimle alay etti...

NATHAN
Ve sen de bu yüzden yıldın...
DAJA
Tabii ki hayır.
Her gün yeniden karşısına çıktım,
Her gün yeniden benimle alay etti.
Ah ne çektim!
Daha fazlasını da seve seve çekerdim!
Ama günün birinde,
Mesih'imizin mezarını gölgeleyen ağaçların altında
Onu bulamaz oldum.
Ve kimse nerede olduğunu da bilmiyor.
Şaşırdınız mı?
Ne düşünüyorsunuz?
NATHAN
Bunun Recha'nın ruhunda
Nasıl bir iz bıraktığını düşünüyorum.
Bu kadar saygı duyduğu,
Göklere çıkardığı adamın karşısında bir şey yapamamak ve
Bir yandan bu kadar büyük bir çekim gücü hissederken
Öte yandan o kişi tarafından uzaklaştırılmak...
Ah bu ikilemi bir hayal et!
İnsanlara olan güvenini mi yitirsin, kara sevdaya mı kapılsın;
Ne yapsın benim zavallı Recha'm,
Duyguları ile mantığı arasında sıkışıp kalmış Recha'm?
Çoğu zamansa bunda kazanan bir taraf olmaz,
Hatta bu duygu karmaşasına bir de hayal gücü karışır;
İşte bu durum insanı iyice hayalperest yapar,
Olmayacak şeylerin peşinden koşturtur.
Bu durumda mantık duyguların yerine geçer,
Duygularsa mantığın yerine.
Ne kötü bir ikilemdir bu!
Fakat ben Recha'mı iyi tanırım,
Recha'mın kaderi de bu sonuncusudur
O, hayallere kapılıyor.

DAJA

Ne kadar masum, ne kadar sevecen hayaller!

NATHAN

Bunların hepsi yalnızca bir hayal ama.

DAJA

Tabii tabii... Her şey kuruntudan ibaret, değil mi?
Sizin dediğiniz gibi olsun hadi fakat bu, kuruntunun
Onun için ne kadar değerli olduğunu değiştirmez.
Ona göre Tapınak Şövalyesi,
Ne bir insan ne de bir insanın oğlu;
O bir melek, çocukluğundan beri
Varlığına ve onu koruyacağına
Kalpten inandığı bir melek;
İçinde saklandığı buluttan, alevlerin ortasına inmiş,
Tapınak şövalyesi kılığında onu kurtarmış bir melek...
Gülmeyin!
Kim bilir? Kim bilir belki de öyledir!
İzin verin de Recha
Yahudilerin, Hristiyanların ve Müslümanların
İnandığı meleklere inansın,
Bize düşen de yüzümüzde bir tebessümle bu hayali izlemek...
Ne kadar tatlı bir hayal!

NATHAN

Bence de çok tatlı bir hayal!
Dürüst Daja'm git ve kızımla konuşabilir miyim diye
Onun ne yaptığına bak.
Sonra çıkıp bir öyle bir böyle davranan
O yabani koruyucu meleği aramaya gideceğim.
Eğer biz âciz insanların arasında bulunmayı
Ve bir meleğe yakışmayacak kadar aşağı olan
Şövalyeliğe devam etmeyi istiyorsa
Şüphesiz onu bulur ve buraya getiririm.

DAJA

Beklentinizi çok yüksek tutmayın.

NATHAN

Aksi takdirde tatlı hayaller daha da tatlı gerçeklere yol açar.
İnan bana Daja,
İnsan bir insanı her zaman bir meleğe tercih eder.
Recha bu kuruntularından kurtulursa
Bana kızmazsın değil mi?

DAJA

Siz hem çok iyi hem çok kötü bir insansınız!
Gidiyorum ben!
Ama ne duyuyorum! Bakın!
İşte kendisi geliyor.

2. Sahne

(*Recha, Daja, Nathan.*)

RECHA

Gerçekten siz misiniz babacığım?
Sesinizi kendinizden önce bana yolladığınızı sanmıştım.
Nerede kaldınız?
Hangi dağlar, hangi çöller, hangi nehirler ayırdı bizi?
Artık aramızda sadece bir duvar var,
Yanı başımızda nefesinizi duyuyorum
Fakat neden Recha'nıza sarılmak için koşup gelmiyorsunuz?
Zavallı Recha siz yokken yanıp kül olacaktı oysaki!
Neredeyse, neredeyse yanacaktım... Neredeyse ama.
Fakat korkmayın kıl payı kurtuldum!
Gerçekten korkunç bir ölüm olurdu bu;
Yanmak, ah ne korkunç olurdu!

NATHAN

Yavrum! Canım yavrum!

RECHA

Fırat'ı, Dicle'yi, Şeria'yı geçtiniz;
Kim bilir daha nice suları geçtiniz.

Alevlerle yüzleşmeden önce
Sizin için kaç kez korktum bir bilseniz!
Fakat alevler bana bu kadar yaklaştığından beri
Suda boğulup ölmek bana daha güzel,
Daha kolay, daha merhametli bir ölüm gibi geliyor.
Ancak siz boğulmadınız
Ve ben yanmadım.
Sevinelim ve Tanrı'ya şükredelim!
Tanrı sizi ve kayığınızı o tehlikeli sulardan
Görünmez meleğinin kanatları üzerinde geçirdi.
Tanrı, meleğime bana *görünmesini*
Ve beyaz kanatlarının üzerinde beni
Alevlerin içerisinden güvenle çıkarmasını emretti...

NATHAN

(Beyaz kanat ha! Tabii!
Tapınak Şövalyesi'nin önüne gerdiği
Pelerinden bahsediyor olmalı.)

RECHA

Ve bu melek bana göründü,
Göründü ve beni alevlerin içinden çıkardı,
Kanatlarıyla yolumuzu açtı.
Bense gerçek bir meleğin yüzünü görmüş oldum,
Benim meleğimin yüzünü görmüş oldum.

NATHAN

Recha'm, sen buna değersin
Ve sen bu meleğe baktığında ne güzellikler görüyorsan,
Melek de sana baktığında aynı güzellikleri görürdü.

RECHA

(*Gülümseyerek.*)
İltifatlarınız kimin için babacığım? Kime?
Meleğe mi yoksa kendinize mi?

NATHAN

Fakat bir melek değil,
Normal bir insan,

Her gün dünyaya gelen insanlardan herhangi biri de
Sana bu yardım elini uzatsaydı,
O da gözünde bir melek olurdu.
Öyle olması gerekirdi ve öyle olurdu.

RECHA

Öyle bir melekten bahsetmiyorum; hayır!
Gerçek bir melek, şüphesiz gerçek bir melekti o!
Bana, meleklerin gerçek olduğunu
Ve Tanrı'nın onu sevenler uğruna mucizeler
Yaratabildiğini öğreten siz değil miydiniz?
Ve ben Tanrı'yı seviyorum.

NATHAN

O da seni seviyor
Ve senin gibiler için saat başı mucizeler yaratıyor.
Evet, ezelden beri yapıyor bunu.
Bunu ezelden beri hepimiz için yapıyor.

RECHA

Bunu duyduğuma sevindim.

NATHAN

Peki neden?
Seni normal bir tapınak şövalyesi kurtarmış olsaydı
Bu daha az mucizevi mi olurdu?
Asıl mucize ne biliyor musun?
Bizim için gerçek mucizeler her gün olup da alıştığımız şeyler.
Bu olağan mucizeler olmasaydı
Sadece en alışılmadık, ilginç ve yeni şeylere şaşkınlıkla
Bakıp merak eden çocuklar bu kelimeye ihtiyaç duymaz
Ve mucize diye bir kelime de olmazdı;
Sonuçta bir mucizeyi görmek için bu kelime yeterli oluyor.

DAJA

(*Nathan'a.*)

Zaten durmadan yorduğunuz beyninizi
Böyle saçmalıklarla büsbütün doldurmak mı istiyorsunuz?

NATHAN

Müsaade et!
Onu sadece bir *insan* kurtarmış olsaydı

Bu kadar büyük bir mucize olmazdı gözünde,
Hatta o melek dediği insanı da önce
Küçük bir mucizenin kurtarması gerekti.
Bu mucize küçük bile sayılmaz doğrusu!
Sultan Selahattin'in bir tapınak şövalyesini
Özgür bıraktığı görülmüş şey mi?
Bir tapınak şövalyesinin bağışlanmayı istemesi bir yana,
Aklından geçirmesi bile duyulmuş şey mi?
Özgürlüğünü neyle ödeyebilir ki bir tapınak şövalyesi?
Kılıcını tutan deri kuşağını mı verecek Sultan'a,
Yoksa hançerini mi?

RECHA

Ben de bunu anlatıyorum babacığım.
Bu yüzden diyorum ki
Bu bir tapınak şövalyesi olamaz,
Sadece bir tapınak şövalyesi suretiyle çıktı karşımıza.
Esir alınmış bir tapınak şövalyesi
Kudüs'te ancak ölümü bulur,
Zaten Kudüs'te serbestçe dolaşabilen bir insan bile yoktur,
O halde böyle birinin gecenin bir vakti beni bulup
Kurtarma olasılığı ne olabilir?

NATHAN

İşte bak! Ne güzel konuştun.
Daja sen de bir şeyler desene.
Sonuçta esirin buraya getirildiğini senden duydum.
Şüphesiz sen bizden daha fazla şey biliyorsundur.

DAJA

Ben de başkalarının yalancısıyım.
Bir de Selahattin'in bu tapınak şövalyesini
En çok sevdiği kardeşine benzediği için
Serbest bıraktığı söyleniyor.
Fakat o, ismi neydi, cismi neydi bilmediğim
Ve nereden geldiğini nereye gittiğini bilmediğim
Kardeşi öleli yıllar geçtiğinden çok inanılacak gibi değil bu.
Herhalde bu söylenti yalan.

NATHAN

Ah Daja! Neden inanılır gibi olmasın?
Buna inanmıyorsun da
Recha'nın mucize dediği şeye mi inanıyorsun?
Zaten bütün kardeşlerini çok seven Selahattin
Gençken bir tanesini özellikle daha çok sevmiş olamaz mı?
İlla birine daha yakın olmuş olamaz mı?
Eski duygular unutulur mu?
Tapınak Şövalyesi ona eski zamanları hatırlatmış olamaz mı?
İki insanın yüzü birbirine benzeyemez mi?
Bunda inanılmayacak gibi olan ne?
Ah Daja ah, zeki Daja,
Bu senin için bir mucize olamaz
Ama sen mucizelerin gerçek olması gerektiğini...
Yani gerçek olmaya layık olduklarını mı düşünüyorsun?
Sanırım tam da bunu demek istiyorsun, değil mi?

DAJA

Benimle alay ediyorsunuz.

NATHAN

İlk sen benimle alay ettin çünkü.
Gelelim sana Recha;
Ne olursa olsun senin inandığın mucize,
Kralların nihai kararlarının, olmadık planlarının
Hatta alaylarının en zayıf halkayı hedef almasından ibarettir.

RECHA

Babacığım!
Babacığım, yanıldığımı söylüyorsunuz ama
Biliyorsunuz ki yanılmayı sevmem.

NATHAN

Yanılmayı sevmezsin ama
Sana böyle nasihat etmemi pek seversin.
Baksana!
Alnının yuvarlaklığı,
Burnunun kemerinin sana has yaradılışı,

Çıkıntılı ya da yuvarlak hatlarında şekil bulan kaşların,
Suratındaki her çizgi, her çıkıntı, her kırışıklık,
Her şey nasıl bir mucizeyse
Senin, ta vahşi Avrupa'dan gelen biri tarafından
Asya'da alevlerden kurtulman da öyle bir mucizedir!
Ey mucize delisi insanlar, bu mucize size yetmiyor mu?
Neden bir de melek mucizesine inanmak istiyorsunuz?

DAJA

Naçizane fikrimi söylememe izin verirseniz Nathan,
Size sormak istiyorum
Bir insan tarafından değil de
Bir melek tarafından kurtarıldığına inanmanın ne zararı var?
Asıl böylece olayın inanılmazlığını
İdrak etmiş olmuyor mu insan?

NATHAN

Gurur! Bu gururdan başka bir şey değil!
Demirden yapılmış bir tencere
Kendini gümüşten yapılmış gibi hissedebilmek için
Gümüş bir maşayla ateşten çıkarılmak ister.
Hah!
Ne zararı var diye mi soruyorsun? Ne zararı var!
Peki ne faydası olacak? Ben de sana bunu sorayım.
Senin bir lafın vardı
"Kendini Tanrı'ya daha yakın hissetmek";
Bu dediğin tamamen saçmalık,
Hatta Rabb'a küfür!
Bu şüphesiz zararlıdır.
Gelin! Beni dinleyin!
Seni kurtaran o şey için, ister melek ister insan olsun,
Bir şeyler yapmak istiyorsunuz, özellikle sen Recha,
Bir karşılık vermek istiyorsun değil mi?
Peki bir melek için ne yapılabilir,
Nasıl karşılık verilebilir?
Bir meleğe ancak teşekkür edebilirsiniz,
Onu düşünüp iç geçirebilir, ona dua edebilirsiniz,

Ona hayran olabilirsiniz, oruç tutup sadaka verebilirsiniz.
Ama bu çabalar anlamsız!
Ona değil de kendinize ve çevrenize fayda sağlar ancak.
Sizin oruç tutmanızla o şişmanlamaz,
Sadakanızla zengin olmaz,
Sizin hayran olmanızla şanı artmaz,
Sizin ona güvenmenizle güçlenmez. Değil mi?
Tüm bunlar sadece bir insana yarar!

DAJA

Elbette bir insan olsaydı
Daha çok şey yapabilirdik onun için.
Ve Tanrı biliyor ki seve seve yapardık.
Fakat kendisi istemedi;
Tıpkı bir melek kadar,
Ancak bir meleğin olabileceği kadar alçakgönüllüydü.

RECHA

Sonunda tamamen kayboldu...

NATHAN

Kayıp mı oldu? Nasıl kayboldu?
Hani hurma ağaçlarının altında görmüştünüz onu?
Yoksa oradan da kayboldu
Ve siz onu başka yerlerde aramaya devam mı ettiniz?

DAJA

Hayır öyle yapmadık.

NATHAN

Yapmadınız mı?
Ama bu nasıl olur?
Ona bu kadar hayran olmanıza rağmen
Bunu nasıl akıl edemediniz?
Ne kadar acımasızsınız!
Peki ya meleğiniz hasta olduysa?

RECHA

Hasta!

DAJA

Hasta mı? Olamaz!

RECHA
Düşüncesi bile ürpertiyor beni Daja!
Bir baksana her zaman sıcak olan alnım buz kesti sanki!
NATHAN
O bir Frenk, buranın havasına alışık değil,
Hem genç; şövalyeliğin zor çalışma şartlarına,
Açlığa, uykusuz kalmaya alışık değil.
RECHA
Hasta! Hasta!
DAJA
Sakin olun!
Babanız bunun mümkün olabileceğini söylüyor yalnızca.
NATHAN
Kesin şimdi bir yerlerde yatıyordur,
Ne arkadaşı vardır ne de arkadaş edinebileceği yerlere
Girecek parası.
RECHA
Ah baba!
NATHAN
Şimdi yapayalnız,
Başında ona öğüt veya teselli verecek biri olmadan
Acılar içinde kıvranıyor ve ölümü bekliyordur belki de!
RECHA
Nerede? Nerede?
NATHAN
Ah, hiç görmediği, tanımadığı biri için,
Sırf insanlık namına,
Alevlerin içine atılıp hayatını riske atmış
Bir kahramandı oysa...
DAJA
Nathan acıyın Recha'ya!
NATHAN
Ah, kurtardığı kız ona minnet etmesin diye
Yakınına bile yaklaşmaktan çekinen
Alçakgönüllü biriydi halbuki...

DAJA
Acıyın şu kıza Nathan!
NATHAN
Bir daha da yüzünü görmeyecekti o kızın
Ancak ikinci kez kurtarması gerektiğinde çıkacaktı ortaya
Çünkü bir insanın hayatı bu kadar değerliydi onun için...
DAJA
Susun ve ne yaptığınıza bir bakın!
NATHAN
Ölürken tutunabileceği tek şey,
Kendini avutabileceği tek amel bu sevabıydı oysaki!
DAJA
Durun artık! Öldürüyorsunuz Recha'yı!
NATHAN
Ve sen bu Şövalye'yi öldürdün!
Öldürebilirdin bu şekilde en azından.
Recha! Recha!
Sana söylediklerim zehir değil, ilaçtır.
O yaşıyor!
Kendine gel artık!
Hasta değil, hasta bile değil!
RECHA
Gerçekten mi?
Ölmedi mi? Hasta değil mi?
NATHAN
Elbette ölmedi!
Çünkü Rab bu dünyada yapılan iyiliğin karşılığını
Daha bu dünyada verir. Git madem!
Ama hayran olmanın ne kadar kolay,
İyilik yapmanın ne kadar zor olduğunu anladın mı şimdi?
Zayıf bir insan, farkında olmasa da
Nasıl da iyilik yapmaktan kaçınıyor, görüyor musun?
RECHA
Ah babacığım!
Beni, Recha'nızı bir daha yalnız bırakmayın!
Sahi, Şövalye de belki de sadece bir yolculuğa çıkmıştır,

NATHAN
Git ve bak.
Ama ne görüyorum!
Şuradaki Müslüman,
Meraklı meraklı yüklü develerimize bakıyor.
Onu tanıyor musunuz?
DAJA
Hah! Bu sizin dervişiniz.
NATHAN
Kim?
DAJA
Derviş; satranç arkadaşınız!
NATHAN
Al Hafi? Bu sahiden Al Hafi mi?
DAJA
O şimdi Sultan'ın haznedarı.
NATHAN
Ne dedin?
Al Hafi? Bildiğimiz Al Hafi mi?
Hayal mi görüyorsun yine?
Ama dur o, gerçekten de o!
Bize doğru geliyor.
Hadi siz içeriye girin çabuk!
Bakalım neler diyecekmiş.

3. Sahne
(*Nathan ve Derviş.*)

DERVİŞ
Gözlerini böyle hayretle açarsın işte!
NATHAN
Gerçekten sen misin?
O kadar gösterişli ve ihtişamlı giyinmişsin ki...
Gerçekten bir derviş misin?

DERVİŞ
Neden derviş olamazmışım?
Bir derviş ihtişamlı olamaz mı diyorsun yani?
NATHAN
Elbette olur!
Ama ben hep senin gibi dürüst bir dervişin,
Sahip olduğundan daha fazlasını istemeyeceğini sanırdım.
DERVİŞ
Peygamber aşkına!
Belki de dürüst değilimdir.
Gerçi zorunda olsam...
NATHAN
Zorunda mı? Derviş ve zorunda olmak ha?
Hiç kimse, hiçbir insan hiçbir şeyi yapmak zorunda değildir,
Hele hele bir derviş hiç değildir!
Ne yapmak zorundasın ki?
DERVİŞ
Olması gerektiği gibi rica edildiğinde, uygun görürsem
Bir şeyler yapmak zorunda hissedebilirim kendimi.
NATHAN
Gerçekten öyle!
Doğru söylüyorsun.
Gel de sarılayım sana. Hâlâ benim arkadaşımsın değil mi?
DERVİŞ
Neye dönüştüğümü sormayacak mısın önce?
NATHAN
Neye dönüşmüş olursan ol
Ama dostum kal!
DERVİŞ
Ya ben sizin arkadaşlık edemeyeceğiniz
Bir devlet makamında çalışan birine dönüştüysem?
NATHAN
Yüreğin hâlâ bir dervişin yüreğiyse
Bunu göze alırım.
Makamın sırf unvanındır,
Dışına giydiğin elbisendir.

DERVİŞ

Fakat o unvan da saygı ister.
Ne diyorsunuz? Tahmin edin.
Sizin sarayınızda ben ne olurdum, söyleyin bakalım!

NATHAN

Derviş olurdun, başka bir şey değil.
Bunun dışında belki de aşçı olabilirdin.

DERVİŞ

Demek ki öyle!
İşimi gücümü, sanatımı sizin yanınızda unuturdum demek.
Aşçı! Hizmetkârınız da olayım mı?
İtiraf etmelisiniz ki Selahattin beni sizden iyi tanıyor.
Onun yanında haznedar oldum.

NATHAN

Sen?
Selahattin'in yanında?

DERVİŞ

Evet. Yani küçük hazineden sorumluyum,
Büyük hazineyi hâlâ babası idare ediyor;
Bense Selahattin'in kendi sarayının hazinesinin başındayım.

NATHAN

Onun sarayı oldukça büyük.

DERVİŞ

Düşündüğünüzden de büyük.
Çünkü bütün dilenciler onun sarayından geliyor.

NATHAN

Nasıl olur?
Selahattin dilencileri hiç sevmez halbuki.

DERVİŞ

Zaten köklerini kazımayı aklına koymuş.
Ne pahasına olursa olsun,
Kendisi dilenecek duruma düşecek bile olsa,
Bunu kafasına koymuş.

NATHAN

Al işte! Ben de bunu demek istedim.

DERVİŞ
Zaten onun da dilenci olmasına az kaldı!
Hazinesi her gün bitiminde bir öncekinden daha boş oluyor.
Sabahları gelen para seli
Daha öğlen olmadan kuruyor.
NATHAN
Çünkü doldurması ve doyurması
İmkânsız olan yerlere harcanıyor.
DERVİŞ
Çok haklısınız!
NATHAN
İyi bilirim bu durumu.
DERVİŞ
Hükümdarların leşler arasındaki
Akbaba olmaları acıklı bir durum
Fakat akbabalar arasındaki leş olmaları
Bundan on kat daha beter!
NATHAN
Ne diyorsun Derviş, ağzından yel alsın!
DERVİŞ
Sizin için konuşması kolay!
Hadi söyleyin bakalım
Benim makamıma geçmek için bana ne verirdiniz?
NATHAN
Senin yerinde olmak sana ne getiriyor?
DERVİŞ
Bana mı? Çok bir şey getirmiyor.
Fakat siz, çok kazanırdınız benim yerimde olsanız.
Çünkü hazinedeki para suyunu çekti mi,
Ki genel durum budur,
O zaman kesenin ağzını açardınız,
Borç verirdiniz ve canınız istediği kadar
Faiz alıp yine kazanırdınız.
NATHAN
Üstelik faizin faizini de!

DERVİŞ
Tabii!
NATHAN
Ta ki sermayem faizlerden ibaret oluncaya kadar.
DERVİŞ
Bu size hiç cazip gelmiyor mu?
Öyleyse ayrılalım ve dostluğumuzu bitirelim!
Çünkü bu konuda size çok güvenmiştim.
NATHAN
Gerçekten mi? Neden ki?
Ne için bana güvendin?
Bu kanıya nasıl vardın?
DERVİŞ
Görevimi şerefle yerine getirmemde
Bana yardımcı olacağınızı,
Cebinizi ve kasanızı her zaman
Açık bulacağımı düşünmüştüm.
Hayır mı dersiniz?
NATHAN
Dur, birbirimizi yanlış anlamayalım!
Sana yardım etmek mi? Neden olmasın!
Derviş Al Hafi'ye kapım her zaman açıktır.
Ama Haznedar Al Hafi... İşte bu noktada işler değişir...
DERVİŞ
Sizin hep iyi olduğunuz kadar akıllı,
Akıllı olduğunuz kadar da bilge olduğunuzu sanarak
Yanlış tahminde mi bulundum yani?
Sabredin! Sizin Al Hafi'de rahatsız olduklarınız
Uzun ömürlü değil!
Bakın, Selahattin'in bana verdiği kaftana bakın.
Merak etmeyin bu eskimeden,
Dervişlerin giydiği eski püskü bir esvaba dönüşmeden
Üstümden çıkarıp Kudüs'te bir çiviye asacağım
Ve sonra üzerimde az bir giysiyle Ganj Nehri'nin kıyısında,
Çıplak ayakla sıcak kumun üzerinde ustalarımla yürüyeceğim.

NATHAN
İşte bu sana daha çok yakışır!
DERVİŞ
Ve onlarla satranç oynayacağım.
NATHAN
En büyük hakkın!
DERVİŞ
Sizce ben neden haznedar oldum,
Beni baştan çıkaran neydi?
Daha fazla dilencilik yapmak zorunda kalmamak mı?
Dilencilere karşı zengin rolünü oynayabilmek,
Ahkâm kesebilmek mi?
En zengin dilenciyi bir hamleyle
Zavallı bir zengin yapabilecek güce sahip olmak mı?
NATHAN
Elbette bu saydıkların değildir.
DERVİŞ
Tabii ki çok daha saçma bir nedenim var!
Hayatımda ilk kez gururum okşandı,
Selahattin'in iyi niyetli delilikleri gururumu okşadı.
NATHAN
Nasıl bir delilikten bahsediyorsun?
DERVİŞ
Dilencilerin halini ancak bir dilenci anlarmış,
Ancak bir dilenci diğer dilencilere iyi davranmayı bilirmiş.
Bana söylediklerine göre,
Benden önceki haznedar çok soğuk, çok kaba biriymiş.
Bir şey vereceğinde karşı tarafın kafasına atar gibi verirmiş,
Alacaklıyı didik didik araştırırmış,
Sonuçtan asla memnun olmazmış;
Parası olmayanların neden parası yok diye araştırır,
Vereceği parayı buna göre verirmiş, hep pintilik edermiş.
"Ama Al Hafi böyle değil!
Artık haznedarı yüzünden
Selahattin'in itibarı zedelenmeyecek,

Kaba saba bir sultan gibi görülmeyecek.
Al Hafi duru ve sakin gelen suları pisletip geri vermeyecek.
Al Hafi tıpkı Selahattin gibi düşünecek,
Tıpkı Selahattin gibi hissedecek!"
Beni yemleyen kuş avcısının ıslığı işte böyle hoştu,
Bir balık gibi ağına yakalandım.
Ah ne deli biriymişim, delilerin delisi!

NATHAN

Sakin ol dervişim!

DERVİŞ

Ne! Bir yandan yüz binlerce insanı ezmek, soymak,
İşkence etmek, boğmak,
Öte yandan bir iki seçili insana karşı
İyi görünmeye çalışmak delilik değil mi?
Tanrı gibi iyi ve kötüyü ayırt edebileceğini,
Bolluk ve yokluk hakkında karar verebileceğini,
Güneşi ve yağmuru kendin vermiş gibi böbürlenebileceğini
Elinin Tanrı'nın eli gibi
Açık olduğunu düşünmek delilik değil mi?

NATHAN

Yeter! Sus artık!

DERVİŞ

Bırakın da deliliklerimi sayayım!
Ne?
Bu deliliklerin bile iyi yönünü görmek ve
Bu yüzden bu deliliklere devam etmek de delilik değil mi?
Hı? Değil mi?

NATHAN

Al Hafi, sen çölüne dönmeye bak.
Korkarım ki insan içine çıktığında insanlığını unutuyorsun.

DERVİŞ

Haklısınız, ben de bundan korkuyordum. Hoşça kalın!

NATHAN

Hemen mi?
Bekle Al Hafi.

Çöl kaçıyor mu sanki?
Bekle! Duyuyor musun beni?
Hey, Al Hafi! Burada kal!
Gitti bile...
Oysa Tapınak Şövalye'mizden
Haberi var mı diye sormak istiyordum.
Büyük ihtimalle vardı.

4. Sahne

(*Daja aceleyle Nathan*'ın yanına gelir.)

DAJA
Ah Nathan, Nathan!
NATHAN
Ne oldu? Ne var?
DAJA
Geri geldi! Birileri onu gördü!
NATHAN
Kimi?
DAJA
Onu! Onu!
NATHAN
O? O? Tabi ya o!
Çünkü sizin O'nunuz dünyadaki tek o.
Yapmayın böyle!
Bahsettiğiniz O, bir melek bile olsa böyle yapmamalısınız!
DAJA
Yine hurma ağaçlarının altında bir aşağı bir yukarı yürüyor.
NATHAN
Hurma mı yiyor? Nasıl yapar bunu?
DAJA
Neden dalga geçiyorsunuz benimle?
Recha'nın tutkulu gözleri
Bir sürü ağacın arasından seçebildi onu,

Şimdi ise gözünü hiç ayırmıyor ondan.
Size söylememi istedi, size yalvarmamı istedi;
Yalvarırım gidin onun yanına.
Acele edin! Recha onu izlediği pencereden hiç ayrılmadı,
Oradan size işaret edecek,
Hâlâ orada olup olmadığını size söyleyecek.
Hadi acele edin!

NATHAN

Daha yeni deveden inmiştim.
Bu kılıkla onun karşısına çıkmak yakışık alır mı hiç?
Sen git ve benim geri geldiğimi söyle. Bak gör.
O namuslu adam sırf ben evde yokum diye gelmedi yanınıza.
Evin babası onu çağırdığında seve seve gelecektir.
Git de ona onu davet ettiğimi,
Gelirse çok memnun olacağımı söyle...

DAJA

Boşuna! Çağırsanız da gelmez.
Sözün kısası, bir Yahudi'nin yanına gelmez.

NATHAN

Yine de git, başka yere gitmesini engellemek için git bari.
Hiç olmazsa nereye gittiğini gör.
Git, ben de arkandan geliyorum.

(*Nathan aceleyle eve girer ve Daja dışarıya çıkar.*)

5. Sahne

(*Hurma ağaçlarıyla dolu bir alan, Tapınak Şövalyesi bir aşağı bir yukarı yürüyor. Bir din adamı aralarında mesafe bırakmış, onu takip ediyor. Sanki onunla konuşmak istiyor da cesaret edemiyor.*)

TAPINAK ŞÖVALYESİ

Bu din adamı canı sıkıldığından takip etmiyordur beni,
Bir amacı vardır!
Bak nasıl da yan gözlerle ellerime bakıyor!
Ey kardeşim... size rahip diyebilir miyim?

KEŞİŞ

Keşişim ben yalnızca, manastırın hizmetinde bir keşiş.

TAPINAK ŞÖVALYESİ

Ah kardeşim,
Benden sadaka istiyorsanız sizi hayal kırıklığına uğratacağım,
Kendime yetecek kadar bile param yok!
Ah Tanrım! Yemin ederim!
Hiçbir şeyim yok...

KEŞİŞ

Düşündüğünüz için size gönülden teşekkür ederim!
Tanrı size vermek istediğinizin bin katını versin.
Çünkü önemli olan, verilen sadaka değil niyettir.
Ama ben sadaka almak için gönderilmedim.

TAPINAK ŞÖVALYESİ

Demek gönderildiniz?

KEŞİŞ

Evet, manastırdan gönderildim.

TAPINAK ŞÖVALYESİ

Az evvel hacıların yemek yediği masada yer bulmayı umup
Geri gönderildiğim manastır mı?

KEŞİŞ

Sofralarda yer kalmamıştı.
Fakat gelin lütfen benimle.

TAPINAK ŞÖVALYESİ

Niçin?
Gerçi et yemeyeli pek uzun zaman oldu.
Ama neye yarar?
Hurmalar da olgunlaşmış, onları yerim.

KEŞİŞ

O zaman dikkatli olun.
Bu meyve çok yemeye gelmez;
Dalağı tıkar, insanı melankolik yapar.

TAPINAK ŞÖVALYESİ

Ya ben melankolik olmaktan mutlu oluyorsam?
Ancak beni hurma için uyarmaya gönderilmediniz herhalde.

KEŞİŞ
Ah hayır!
Sizin hakkınızda bilgi edinmek için gönderildim,
Nasıl biri olduğunuzu öğrenmek için.
TAPINAK ŞÖVALYESİ
Ve bana bunu açık açık söylüyor musunuz?
KEŞİŞ
Neden söylemeyeyim?
TAPINAK ŞÖVALYESİ
(Ne kadar kurnaz bir keşiş!)
Manastırda sizin gibilerden çok var mı?
KEŞİŞ
Bilmiyorum.
Tek yapmam gereken itaat etmek efendim.
TAPINAK ŞÖVALYESİ
Kendi aklınızı çalıştırmadan itaat ediyorsunuz öyle mi?
KEŞİŞ
Aksi takdirde buna itaat etmek denir mi efendim?
TAPINAK ŞÖVALYESİ
(İyi niyet her zaman haklıdır.)
Beni kimin görmek istediğini de söylersiniz değil mi?
Bunu isteyenin siz olmadığınıza yemin edebilirim.
KEŞİŞ
Beni ilgilendirir mi?
Ve bilmek benim işime yarar mı?
TAPINAK ŞÖVALYESİ
Fakat o zaman kime yarıyor
Ve kimi ilgilendiriyor, kim beni merak ediyor?
Kim?
KEŞİŞ
Sanırım Patrik. Çünkü beni gönderen o.
TAPINAK ŞÖVALYESİ
Patrik mi?
Beyaz pelerinimin üzerindeki kırmızı haçın anlamını
Herkesten daha iyi o bilmez mi?

KEŞİŞ
Ben bile biliyorum.
TAPINAK ŞÖVALYESİ
Eee o zaman Keşiş?
Şimdi ne olacak?
Ben bir tapınak şövalyesiyim, üstelik bir esirim.
Şunu da ekleyeyim
Tebnin'de yakalandım;
Ateşkesin son saatinde ele geçirdiğimiz ve oradan da
Sidon'a doğru gitmeyi planladığımız o kalede yakalandım.
Şunu da ekleyeyim
Yakalanan yirminci kişiydim
Ama Selahattin tarafından bağışlanan tek kişi oldum.
Patrik'in bilmesi gereken her şeyi öğrendiniz şimdi,
Hatta öğrenmesi gerekenden de fazla.
KEŞİŞ
Bunları zaten biliyordu.
Selahattin tarafından neden bağışladığınızı da bilmek istiyor.
Neden yalnızca siz...
TAPINAK ŞÖVALYESİ
Ben biliyor muyum ki?
Boynumu açmış, pelerinimin üzerine diz çökmüş
Ölmeyi bekliyordum ki Selahattin gözlerimin içine baktı,
Hemen yanıma geldi ve eliyle bir işaret verdi.
Beni ayağa kaldırdılar, iplerimi çözdüler;
Ona teşekkür etmek istediğimde
Gözlerinin yaşlı olduğunu gördüm
O sustu, ben sustum; sonra o gitti, ben kaldım.
Bütün bunların nedenini Patrik kendi bulsun.
KEŞİŞ
Tanrı'nın sizi büyük, çok büyük işler için seçtiğini,
Bu yüzden hayatınızı size bağışladığını düşünüyor.
TAPINAK ŞÖVALYESİ
Evet, büyük işler için!
Bir Yahudi kızını yangından kurtardım,

Meraklı hacıları Sina'ya götürdüm
Ve buna benzer birçok şey yaptım.

KEŞİŞ

Dahası da gelecektir!
Saydıklarınız da önemsiz sayılmaz.
Belki de Patrik size çok daha önemli görevler verecektir.

TAPINAK ŞÖVALYESİ

Öyle mi?
Size bunu düşündürecek bir şey mi söyledi?

KEŞİŞ

Ah tabii!
Fakat önce sizi iyice araştırmam,
Bu iş için doğru kişi olup olmadığınızı öğrenmem gerekiyor.

TAPINAK ŞÖVALYESİ

E öyleyse araştırın beni!
(Bakalım ne bulacak hakkımda!)
Eee?

KEŞİŞ

Sanırım en kısa yol size
Patrik'in ne istediğini açıklamak olacaktır.

TAPINAK ŞÖVALYESİ

İşte şimdi hak verdim sana!

KEŞİŞ

Sizden birine bir mektup ulaştırmanızı istiyor.

TAPINAK ŞÖVALYESİ

Benden mi? Ben ulak değilim.
Yahudi bir kızı yangından kurtarmaktan
Daha büyük olan iş bu mu yani?

KEŞİŞ

Öyle olmalı!
Çünkü Patrik'in dediğine göre bu mektup tüm
Hristiyan âlemini ilgilendiriyor. "Bu mektubu yerine ulaştıran
Kişiye Tanrı cennette bir taç verecekmiş," diyor Patrik.
"Ve bu taca bu beyefendiden layığı yok," diyor Patrik.

TAPINAK ŞÖVALYESİ
Benden daha layığı yok öyle mi?
KEŞİŞ
Çünkü bu tacı kazanabilecek sırf siz varmışsınız,
Diyor Patrik.
TAPINAK ŞÖVALYESİ
Ben mi?
KEŞİŞ
"O burada serbestçe dolaşabilir, her yeri iyi bilir;
Bir şehrin nasıl zapt edileceğini, nasıl korunacağını bilir;
En önemlisi de Selahattin'in yeni inşa ettirdiği ikinci iç surun
Güçlü yönlerini de güçsüz yönlerini de en iyi o tahmin eder
Ve Tanrı'nın ordusuna en iyi de o tarif eder," diyor Patrik.
TAPINAK ŞÖVALYESİ
Güzel kardeşim,
En azından mektubun içeriğini bilsem...
KEŞİŞ
İçeriğini... ben de bilmiyorum doğrusu.
Ama Kral Philipp'e yazıldığını biliyorum.
Patrik'in...
Hani normalde göklerde yaşayan kutsal birinin tenezzül edip
Yeryüzünün işlerine yetişebilmesine de hep şaşmışımdır.
Hiç bıktığı ve yorulduğu oluyor mudur acaba?
TAPINAK ŞÖVALYESİ
Eee? Ne olmuş Patrik'e?
KEŞİŞ
Savaş tekrar başlarsa
Selahattin'in nasıl ve nerede, ne kadar kuvvetle,
Hangi taraftan vurarak muharebeye katılacağını iyi biliyor.
TAPINAK ŞÖVALYESİ
Bunları biliyor mu?
KEŞİŞ
Evet ve bunu Kral Philipp'e de söylemek istiyor
Zira sizin tarikatınızın zaten bozduğu barış antlaşmasını
Selahattin'le yenileyip yenilemeyeceğini bilmeli,

Bunu gerektirecek kadar büyük
Bir tehlike var mı yok mu bilmeli.

TAPINAK ŞÖVALYESİ

Patrik'e bakın! Demek öyle!
Bu kıymetli adam, bu cesur adam,
Beni sıradan bir ulak olarak değil,
Casus olarak kullanmak istiyormuş meğer!
Kardeşim, Patrik'inize şunu söyleyin,
Beni çok iyi araştırdığınızı
Fakat bu meseleye uygun bulmadığınızı iletin.
Hâlâ bir esirim;
Bir tapınak şövalyesinin tek bir görevi vardır
O da kılıç sallamak.
Casusluk yapmak değil.

KEŞİŞ

Bunu söyleyeceğinizi tahmin etmiştim!
Bunun için sizi ayıplayamam da
Ama asıl meseleyi henüz duymadınız.
Patrik, Selahattin'in tutumlu babasının
Ordunun ve savaşın harcamalarını karşılamak için kullandığı
Büyük paraları sakladığı kalenin adını
Ve Lübnan'ın tam olarak neresinde olduğunu öğrenebildi.
Selahattin ara ara,
Kimsenin haberi olmadan,
Gizli yollardan oraya gidiyor
Ve parayı kullanıyormuş.
Anladınız mı?

TAPINAK ŞÖVALYESİ

Artık hiçbir şey anlamıyorum!

KEŞİŞ

Selahattin'i alaşağı etmek,
Hatta öldürmek için bundan daha iyi fırsat,
Bundan kolay bir şey olabilir mi?
Ne oldu? Ürperdiniz mi?

Şimdiden Tanrı korkusu olan birkaç Maruni[2] gönüllü oldu,
Yeter ki cesur bir adam bu yolculukta onlara önderlik etsin.

TAPINAK ŞÖVALYESİ

Ve Patrik benim bu cesur adam olduğumu mu düşündü?

KEŞİŞ

Patrik, Kral Philipp'in en iyi
Akka'dan yardım edebileceğine inanıyor.

TAPINAK ŞÖVALYESİ

Ben ha?
Kardeşim gerçekten ben mi? Ben?
Duymadınız mı yoksa?
Selahattin'e olan borcumu duymadınız mı?

KEŞİŞ

Duydum elbette.

TAPINAK ŞÖVALYESİ

Fakat yine de beni seçtiniz öyle mi?

KEŞİŞ

Evet. Patrik bunu biliyor ve kabul ediyor.
Ama Tanrı ve tarikat...

TAPINAK ŞÖVALYESİ

Sonucu değiştirmez!
Günah işlememi haklı çıkarmaz!

KEŞİŞ

Elbette!
Ancak Patrik diyor ki
"Bu sadece insanlara karşı bir günah olur,
Tanrı'ya karşı olmaz."

TAPINAK ŞÖVALYESİ

Selahattin'e canımı borçluyken,
Onun canını almamı istiyorsunuz öyle mi?

KEŞİŞ

Olur mu öyle şey!
Ama Patrik diyor ki

---

2 Lübnan'daki Maruni Kilisesi'ne bağlı en büyük Hristiyan grup. (ç.n.)

"Selahattin Hristiyanlığın büyük bir düşmanı
Ve bu nedenle sizin de dostunuz olmayı hak etmiyor."

TAPINAK ŞÖVALYESİ

Dost? Tek isteğim nankör ve alçak biri olmamak.

KEŞİŞ

Anlıyorum!
Fakat Patrik diyor ki
"Eğer yapılan iyilik sırf iyilik yapmak için yapılmadıysa
Tanrı ve insanlar karşısında minnet borcumuz kalmaz."
Ve Selahattin sizi sadece kardeşine benzettiği için bağışlamış.

TAPINAK ŞÖVALYESİ

Demek ki Patrik bunu da biliyor fakat yine de...
Ah! Öyle şey olur mu?!
Ah, Selahattin! Öyle şey olur mu?
Doğa bir tek yüz hattımı bile kardeşine benzetir de
Ruhumda gönlümde hiçbir yanımı ona benzetmez mi?
Ruhumun benzerliğini de
Sırf bir Patrik'in hoşuna gitmek için
Baskılayabilir miyim?
Doğa böyle bir hata yapmaz!
Tanrı, eserlerinde kendisiyle çelişmez!
Git! Öfkelendirme beni!
Git, defol!

KEŞİŞ

Tamam gidiyor ve geldiğimden daha sevinçli dönüyorum.
Affedin beni efendim.
Biz manastır halkı üstlerimize itaat etmeye mecburuz.

6. Sahne

(Tapınak Şövalyesi ve onu bir müddet uzaktan gözlemledikten sonra yanına yaklaşan Daja.)

DAJA

Korkarım ki keşiş onun canını biraz sıktı.
Yine de bana verilen görevi yerine getirmek zorundayım.

TAPINAK ŞÖVALYESİ
Ne harika!
"Keşişle kadın, kadınla keşiş, şeytanın iki pençesidir"
Diyen atasözü yalan değil demek ki!
Bugün bir pençeden kurtulup ötekine yakalanıyorum.
DAJA
Kimi görüyorum!
Asil Şövalye, siz misiniz?
Tanrı'ya şükürler olsun!
Tanrı'ya bin kere şükür!
Bunca zamandır nerelerdeydiniz?
Hastalanmadınız ya?
TAPINAK ŞÖVALYESİ
Hayır.
DAJA
Sağlığınız sıhhatiniz yerinde yani?
TAPINAK ŞÖVALYESİ
Evet.
DAJA
Sizin için çok endişelendik.
TAPINAK ŞÖVALYESİ
Eee?
DAJA
Seyahate mi çıktınız?
TAPINAK ŞÖVALYESİ
Bildiniz!
DAJA
Ve bugün mü döndünüz?
TAPINAK ŞÖVALYESİ
Dün.
DAJA
Recha'nın babası da bugün geri geldi.
Recha artık ümitlenebilir değil mi?
TAPINAK ŞÖVALYESİ
Niçin?

DAJA

Uzun süredir beklediği ve sizden hep rica ettiği şey için.
Şimdi babası da sizi gönülden davet ediyor.
Babil'den yirmi yüklü deveyle döndü;
Hindistan'dan, İran'dan, Suriye'den ve hatta Çin'den
Değerli ne bulduysa; baharatlar, taşlar, kumaşlar getirdi.

TAPINAK ŞÖVALYESİ

Satın almak istediğim bir şey yok.

DAJA

Halkı onu bir prens gibi sayıyor.
Ancak ona zengin Nathan değil,
Bilge Nathan demeleri beni her zaman şaşırtmıştır.

TAPINAK ŞÖVALYESİ

Belki halkı için zengin ve bilge aynı şeydir.

DAJA

Ama ona asıl iyi Nathan demeleri gerekirdi.
Çünkü ne kadar iyi olduğunu tahmin bile edemezsiniz.
Recha'nın size hayatını borçlu olduğunu öğrenince
Sizin için her şeyi yapar, size sahip olduğu her şeyi verecektir!

TAPINAK ŞÖVALYESİ

Öyle mi?

DAJA

Gelin ve kendiniz görün!

TAPINAK ŞÖVALYESİ

Neyi?
Bir anın ne kadar hızlı geçtiğini mi?

DAJA

Söylediğim kadar iyi olmasaydı
Bu kadar süre yanında kalır mıydım?
Hristiyanlık gururumu yerle bir mi ediyorum sizce?
Biri bana, kocamın peşinden Kudüs'e gidip
Bir Yahudi kızı yetiştireceğimi söyleseydi inanmazdım.
Bebekliğimde söylenen ninnilerde bu yoktu.
Sevgili kocam,
İmparator Friedrich'in ordusunda asil bir asker...

TAPINAK ŞÖVALYESİ
Evet, evet kocan İsviçre doğumluydu,
Yüce İmparator'uyla aynı nehirde
Boğulma şerefine nail olmuştu falan.
Kadın! Bu hikâyeyi kaç kez anlattınız!
Peşime takılmaktan hiç mi bıkmazsınız?!
Beni takip etmekten ne zaman vazgeçeceksiniz?!
DAJA
Takip etmek mi? Aman Tanrım!
TAPINAK ŞÖVALYESİ
Evet, takip etmek.
Sizi bir daha görmek istemiyorum!
Duymak istemiyorum!
Hiç düşünmeden yaptığım bir şeyin
Tekrar tekrar hatırlatılmasını istemiyorum;
Zaten bu olay benim için de bir gizem.
Beni pişman etmeyiniz.
Bakın; bir daha böyle bir olayla karşı karşıya kaldığımda
Yanan kişiyi hemen kurtarmak yerine
Önce sorup soruşturursam suçlusu siz olursunuz.
DAJA
Tanrı korusun!
TAPINAK ŞÖVALYESİ
Bana bir iyilik yapın
Ve bugünden itibaren beni tanımıyormuş gibi davranın.
Size yalvarıyorum.
Bahsettiğiniz babayı da benden uzak tutun.
Yahudi Yahudi'dir.
Bense kaba bir Svabyalıyım.
Kurtardığım kızın yüzü de aklımdan silinip gitti zaten
Ki hiç aklımda tutmamıştım.
DAJA
Fakat o sizi unutmadı.
TAPINAK ŞÖVALYESİ
İyi de neden unutamıyor?

DAJA

Kim bilir!

İnsanlar göründükleri gibi olmaz bazen.

TAPINAK ŞÖVALYESİ

Ama çoğu zaman göründüklerinden daha iyi olmazlar.

(Çıkar.)

DAJA

Lütfen bekleyin! Ne aceleniz var?

TAPINAK ŞÖVALYESİ

Kadın!

Altında dolaşmayı sevdiğim bu ağaçları zehir etme bana.

DAJA

Git madem, seni Alman ayısı seni!

Git!

Ancak ayı dahi olsan izini kaybetmemeliyim.

(*Daja tapınak* şövalyesini uzaktan takip eder.)

II. Perde

1. Sahne

(*Sultanın sarayı. Selahattin ve Sittah satranç oynamaktadır.*)

SİTTAH
Aklın nerede Selahattin?
Nasıl oynuyorsun bugün böyle?
SELAHATTİN
İyi oynamıyor muyum? İyi oynadığımı sanmıştım.
SİTTAH
Bana göre iyi ama aslında kötü oynuyorsun.
Son hamleni geri al.
SELAHATTİN
Neden?
SİTTAH
Atını kurban ediyorsun adeta.
SELAHATTİN
Haklısın. O zaman al şunu!
SİTTAH
O zaman sana çatal atıyorum.
SELAHATTİN
Yine haklısın. Öyleyse al sana, şah!
SİTTAH
Yine de kazanamayacaksın!
Şimdi şu taşımla bir hamle yapacağım
Ve seni köşeye sıkıştıracağım.

SELAHATTİN

Anlaşılan bu açmazdan kurban vermeden kurtulamayacağım.
Öyleyse al atımı!

SİTTAH

Onu istemiyorum. Yanından geçip gideceğim.

SELAHATTİN

Bana hiç acımıyorsun.
Kurduğun planlar atımı almaktan daha önemli demek ki.

SİTTAH

Olabilir.

SELAHATTİN

Evdeki hesabın çarşıya uymayabilir.
Al sana! Bunu hiç tahmin edememiştin değil mi?

SİTTAH

Evet, tahmin edememiştim gerçekten.
Vezirden bu kadar kolay vazgeçebileceğini nasıl bilebilirdim?

SELAHATTİN

Nasıl yani?

SİTTAH

Ah, şimdiden bu işin sonunu görebiliyorum
Bugün bin dinarı kazanacağım
Ama bir kuruş bile fazlasını alamayacağım.

SELAHATTİN

Nedenmiş o?

SİTTAH

Bir de soruyorsun!
Çünkü sen kazanmak değil,
Tüm gücünle kaybetmek istiyorsun.
Ama sen kaybetsen de ben kazanamayacağım.
Oyunda hem eğlenmiyorum hem de kazanmak istemiyorum,
Çünkü kaybettiğimde daha çok şey kazanıyorum,
Öyle değil mi?
Kaybettiğim oyunlarda beni teselli etmek için,
Sonrasında iki katını hediye etmiyor musun bana?

SELAHATTİN
Bak bak!
Demek ki kaybedersen, canım kız kardeşim,
Bile isteye kaybetmiş olacaksın, öyle mi?
SİTTAH
Benim daha iyi oynamayı öğrenmememin sebebi
Cömertliğin değil mi ağabeyciğim?
SELAHATTİN
Hadi oyuna dönelim.
Yap artık hamleni!
SİTTAH
Oynayayım mı?
Öyleyse al
Şah!
Hatta çifte şah!
SELAHATTİN
Vay canına. Bunu öngörememiştim,
Vezirimi de alacağını hiç bilememiştim.
SİTTAH
Kurtulabilir miydin ki?
Dur bakalım.
SELAHATTİN
Hayır, hayır; al vezirimi.
Zaten bu taştan hiçbir zaman memnun olmamıştım.
SİTTAH
Sadece bu taştan?
SELAHATTİN
Al gitsin!
Onu kaybetmek bana dokunmaz.
Çünkü o, alabileceğin son taş olacak.
SİTTAH
Vezirlere karşı ne kadar iyi davranmak gerektiğini
Ağabeyciğim bana iyi öğretmişti.
(*Taşı almaz.*)

SELAHATTİN
Al veya alma!
Oynamayacağım artık.
SİTTAH
Onu almasam da olur şah! Şah!
SELAHATTİN
Devam et hadi.
SİTTAH
Şah! Ve şah! Ve şah!
SELAHATTİN
Ve mat!
SİTTAH
Henüz değil;
Sen daha atını araya sokabilirsin
Ya da herhangi başka bir hamle yapabilirsin.
Hoş, sonucu değiştirmez ya!
SELAHATTİN
Haklısın!
Kazandın
Ve Al Hafi karşılığını sana ödeyecek.
Getirin onu bana! Hemen!
Haklıydın aslında Sittah; o
Oyuna odaklanamadım çünkü aklım başka yerlerdeydi.
O değil de, bu dümdüz taşları kim verdi bize?
Üzerinde ne isimleri ne de nasıl oynanacakları yazıyor.
Oyun arkadaşım desen... Karşımda imam var sanki!
Ama ne gelir elden.
İnsan kaybettikten sonra bir bahane bulmak ister.
Benim bahanem alınan taşlar değil,
Senin becerin, dingin ve hızlı bakışların.
SİTTAH
Kaybetmenin acısını hafifletmek istiyorsun demek ki.
Yeter artık; dalgındın sen, benden de dalgın.
SELAHATTİN
Senden mi?
Sen neden dalgınsın?

SİTTAH
Seninle aynı nedeni paylaşmadığımdan eminim!
Ah Selahattin, bir daha ne zaman hevesle oynayacağız?
SELAHATTİN
Bu şekilde daha da hırslanıyoruz!
Ah, şimdi anladım!
Savaşın yeniden başlamasını kastediyorsun değil mi?
Bırak başlasın!
Kılıcı ilk çeken ben olmadım;
Bana kalsaydı ateşkesi yeniden uzatırdık,
Hem canım Sittah'ıma iyi bir eş bulurdum.
Bulduğum eş de Richard'ın kardeşi olurdu
Richard'ın kardeşi Richard gibi olur sonuçta.
SİTTAH
Her fırsatta Richard'ını översin zaten!
SELAHATTİN
Erkek kardeşimiz Melek'e
Richard'ın kız kardeşini alabilmiş olsaydık...
Ah! Ne de iyi olurdu!
Gelecek nesiller nasıl mükemmel olurdu!
Hatta dünyanın en iyi soyu onlardan gelirdi!
Bak, kendimi övmekten hiç geri durmam.
Kendimizi de dostlarımıza layık görüyorum.
O ikisinden doğacak çocukları bir düşün!
SİTTAH
Senin bu güzel hayaline hep gülmüyor muydum?
Sen Hristiyanları tanımıyorsun
Ve emin ol, tanımak istemezsin.
Onların övündükleri tek şey Hristiyan olmak,
İnsan olmak değil.
Çünkü bu dine körü körüne inananlar,
Her daim insanlıkla ve inançla övünmüş olsalar da
Aslında insani değerler doğrultusunda değil,
İsa'nın dediklerine ve yaptıklarına göre yaşıyorlar.
Ne mutlu onlara ki İsa iyi biriydi,

Ne mutlu onlara ki ahlâkı, sadakat ve inanca dayalıydı
Fakat ahlâk derken ne denmek istediğini biliyorlar mı?
Bak, sırf ismini yayıyorlar dört bir yanda, ahlâkını değil;
Onun ismini anarak iyi insanları baskılıyor, yok ediyorlar.
Sırf ismini, sırf ismini önemsiyorlar.

SELAHATTİN

Hristiyan biriyle evlenmeden, hatta sevmeden önce,
Senin ve Melek'in de
Hristiyanlığa geçmenizi istemelerinden bahsediyorsun,
Bu yüzden böyle konuşuyorsun, değil mi?

SİTTAH

Aynen öyle!
Sanki sırf Hristiyanlar sevgiye layık,
Sanki Tanrı'nın her erkeğe ve her kadına
Bahşettiği duygular yalnızca onlara ait!

SELAHATTİN

Hristiyanların inandıkları daha nice saçmalıklar var
Ve sen *buna* mı şaşırıyorsun?
Fakat yine de yanılıyorsun.
Tüm Hristiyan âlemi değil,
Sadece tapınak şövalyeleri suçludur
Onlar da Hristiyan oldukları için değil,
Tapınak şövalyeleri oldukları için suçlu.
Sadece onlar yüzünden olmuyor bu iş!
Richard'ın kız kardeşinin, kardeşimiz Melek'e *drahoma*
Olarak getirmesi gereken Akka'yı[3] Bırakmıyorlar bir türlü!
Şövalyelikleri yetmemiş gibi bir de din adamı kesildiler,
Hem de aklını kaçırmış geveze din adamı!
Ateşkes antlaşmasının gidişatını beklediler,
Bizlere iyi bir oyun oynamak için sabırsızlandılar!
Amma komik! Devam etsinler böyle!
Devam edin beyler, devam!
Her şey olması gerektiği gibi olsa keşke...

---

3 Akka, Büyük İsrail Devleti sınırlarında bir şehir. (ç.n.)

SİTTAH
Eee? Hangi konuda yanıldım?
Seni ne çileden çıkartabilir?
SELAHATTİN
Beni çileden çıkartan her zamanki şey.
Lübnan'da babamızın yanındaydım. Çok endişeleniyordu...
SİTTAH
Deme!
SELAHATTİN
İşin içinden çıkamıyor, sorunlar onu her yanından sarmış;
Kâh burada bir sıkıntı kâh şurada bir şey eksik...
SİTTAH
Ne sıkıntısı? Ne eksik?
SELAHATTİN
Adını ağzıma bile almak istemediğim
O şeyden başka ne olabilir?
Elimde olduğu zaman umursamadığı,
Fakat elimde olmadığında birden çok önemli olan o şey.
Al Hafi nerede kaldı?
Kimse onu çağırmadı mı?
Ah o lanet, o baş belası para!
Ah! Hafi, iyi ki geldin.

2. Sahne

(*Derviş Al Hafi. Selahattin. Sittah.*)

AL HAFİ
Sanırım Mısır'dan paralar geldi.
Bol bol gelmiş olsa bari.
SELAHATTİN
Yeni haberlerin mi var?
AL HAFİ
Benim mi?
Bende haber yok.
Sanıyordum ki ben buraya haber almaya geldim.

SELAHATTİN
Sittah'a bin dinar öde!
(*Düşünceli düşünceli bir sağa bir sola yürür.*)
AL HAFİ
Öde! Al değil de ver mi?
Ne güzel! Hiç yoktan iyidir.
Sittah'a mı? Yine mi Sittah'a?
Yenildiniz mi? Yine mi satrançta yenildiniz?
İşte orada! Gördüm!
Satranç tahtası hâlâ burada!
SİTTAH
Talihimi bana çok mu görüyorsun?
AL HAFİ
(*Oyuna bakar.*)
Çok görmek mi?
O değil... ama... biliyorsunuz...
SİTTAH
(*Bir el işareti yapar.*)
Sus! Hafi! Sus!
AL HAFİ (*Oyuna bakmaya devam eder.*)
Siz kendinize çok görmeyin de!
SİTTAH
Al Hafi! Sus!
AL HAFİ
(*Sittah'a.*)
Beyaz taşlar sizin mi? Şah mı dediniz?
SİTTAH
İyi ki Selahattin duymuyor seni!
AL HAFİ
Sıra onda mı?
SİTTAH
(*Al Hafi'ye yaklaşır.*)
Paramı alacağımı söylesene ona.
AL HAFİ
(*Gözlerini oyundan ayırmadan.*)
Elbette alacaksınız, hem de her zaman aldığınız şekilde.

SİTTAH
Nasıl? Delirdin mi sen?
AL HAFİ
Oyun henüz bitmemiş. Henüz kaybetmemişsiniz Sultanım.
SELAHATTİN
(*Pek umursamaz.*)
Kaybettim!
Ver parasını! Ver!
AL HAFİ
Ver! Ver!
Vezirinizi kaybetmemişsiniz henüz!
SELAHATTİN
(*Aklı hâlâ başka bir yerde.*)
Sayılmaz; o artık oyunda değil.
SİTTAH
Hadi ama, gidip parayı alabileceğimi söyle.
AL HAFİ
(*Oyuna dalmış vaziyette.*)
Elbette, her zamanki gibi.
Fakat veziriniz oyunda olmasa bile
Yine de kaybetmemişsiniz.
SELAHATTİN
(*Oyuna yaklaşıp satranç tahtasını devirir.*)
Kaybettim; öyle olmasını istiyorum.
AL HAFİ
Öyle olsun!
Nasıl kazanıyorsanız öyle de oynuyorsunuz!
Nasıl kazandıysanız öyle de ödeyeceğim o zaman.
SELAHATTİN
(*Sittah'a.*)
Ne diyor? Ne?
SİTTAH
(*Ara ara Al Hafi'ye el kol hareketi yapar.*)
Her zamanki derviş işte. Kafa tutmayı sever,
Aynı şeyin tekrar tekrar söylenmesinden hoşlanır;
Herhalde biraz kıskanç.

SELAHATTİN
Seni mi kıskanıyor? Benim kız kardeşimi mi?
Neler duyuyorum böyle Hafi? Kıskanmak? Sen?
AL HAFİ
Olabilir! Olabilir!
Kız kardeşinizin aklına sahip olmak isterdim,
Onun kadar iyi olmayı isterdim.
SİTTAH
Şimdiye kadar paramı hep ödedi. Ve bugün de ödeyecek.
Bırakın gitsin!
Hadi git Al Hafi, git!
Parayı getirteceğim.
AL HAFİ
Hayır; bu oyunu daha fazla oynayamayacağım.
Eninde sonunda öğrenmesi gerekiyor.
SELAHATTİN
Kim? Ve neyi?
SİTTAH
Al Hafi!
Anlaşmamız bu muydu? Sözünü böyle mi tutuyorsun?
AL HAFİ
Bu kadar uzayacağını bilemezdim.
SELAHATTİN
Ne oluyor? Neler olduğunu bana biri anlatmayacak mı?
SİTTAH
Lütfen Al Hafi, tut çeneni.
SELAHATTİN
Çok tuhaf davranıyorsunuz!
Sittah'ın yabancı birinden,
Bir dervişten bu kadar samimiyetle isteyebileceği
Ama benden, ağabeyinden isteyemeyeceği ne olabilir?
Al Hafi emrediyorum, konuş derviş!
SİTTAH
Ufak bir mesele ağabeyciğim,
O kadar ufak ki canını sıkmaya değmez.

Biliyorsun ki çeşitli zamanlarda
Aynı miktarı satrançta kazanmıştım.
Ama o paraya ihtiyacım olmadığı
Ve Hafi'nin kasasında da
Hep o kadar para bulunmadığından o paraları almadım.
Ama endişelenmeyin;
O paraları ne sana canım ağabeyciğim
Ne Hafi'ye ne de hazineye bırakacağım.

AL HAFİ

Evet!
Keşke hepsi bu olsa! Dahası da var!

SİTTAH

Dahası mı?..
Bunun gibi daha birçok para kasada kaldı,
Senin bana bir zamanlar verdiğin paralar
Birkaç aydır kasada.

AL HAFİ

Fakat dahası da var.

SELAHATTİN

Dahası da mı? Konuşsana artık!

AL HAFİ

Mısır'dan para beklediğimizden beri, o...

SİTTAH

(*Selahattin'e.*)
Onu dinlemeyin!

AL HAFİ

Hiç para almadı...

SELAHATTİN

Aferin sana iyi kız!
Sen de kasaya katkıda bulundun değil mi?

AL HAFİ

...bütün sarayı o geçindirdi; tüm masrafları o karşıladı.

SELAHATTİN

Hah! İşte bu benim kardeşim!
(*Sittah'a sarılır.*)

SİTTAH

Beni böyle zengin eden kimdi canım ağabeyciğim?

AL HAFİ

Kendi gibi yoksul da eder.

SELAHATTİN

Ben miyim yoksul? Ağabeyi mi yoksul?
Benim her zaman param vardı, ne zaman az param oldu ki?
Bir esvap, bir kılıç, bir at – bir de Allah!
Başka neye ihtiyacım olabilir? Daha ne isteyebilirim?
Fakat yine de kızmalıyım sana Al Hafi.

SİTTAH

Kızma ona ağabeyciğim.
Keşke babamızın da dertlerine deva olabilsem!

SELAHATTİN

Ah! Ah! Neşemi kaçırdın işte!
Benim her şeyim var, hiçbir şeyim eksik değil.
Ama babamızın hiçbir şeyi yok
Ve bu bizim kusurumuz, bizim eksikliğimiz.
Söyleyin, ne yapayım?
Mısır'daki para belki uzun bir süre daha gelmeyecek.
Bunun sebebini ancak Allah biliyor.
Mısır'da savaş da yok.
Harcama yapmamayı, kısmayı, biriktirmeyi göze alırım,
Bunu yapmamla bir şeyler değişecekse seve seve yaparım
Fakat sadece başkaları zarar görmeyecekse,
Benden başkası sıkıntısını çekmesin.
Ancak ne gelir elimden?
Bir atım, bir giysim, bir kılıcım olmalı en azından.
Ve Allah'ı da pazarlık konusu etmem.
Zaten O çok az şeyle yetiniyor; yüreğim ona yetiyor.
Hazinedeki paranın artacağına güvenmiştim Al Hafi.

AL HAFİ

Artmak mı?
Eğer kasada para artsaydı,
Bu ödemeleri yapmadığım anlamına gelirdi

Ki o zaman da beni kazığa oturtmaz mıydınız, en azından
Boğdurmaz mıydınız? Evet, kesinlikle öyle olurdu!
Buna nasıl cüret edebilirdim?

SELAHATTİN

Eee ne yapacağız şimdi?
Sittah'tan başka kimseden borç alamaz mısın?

SİTTAH

Bu ayrıcalığı başkasına bırakır mıyım ağabeyciğim?
Başkasından borç almasına izin verir miyim?
Israr ediyorum, henüz param bitmedi.

SELAHATTİN

Henüz!
Bir de bu eksikti!
Hemen git ve bir çare bul Hafi!
Kimi bulursan bul! Nasıl yaparsan yap!
Git ve birinden borç al!
Fakat Hafi, benim zengin yaptığım insanlardan borç alma.
Çünkü verdiğim insanlardan borç almak,
Verdiğimi geri istemek olur.
Git ve en cimrilerden borç al;
En çok onlar bana para vermek ister.
Zira biliyorlar ki benim elimde paraları çoğalır.

AL HAFİ

Öyle birilerini tanımıyorum.

SİTTAH

Ah aklıma ne geldi!
Hafi, duyduklarıma göre senin arkadaşın dönmüş.

AL HAFİ

(Şaşırır.)
Arkadaşım mı? Benim arkadaşım?
Kimden bahsediyor olabilirsiniz?

SİTTAH

Senin öve öve yere göğe sığdıramadığın Yahudi dostun.

AL HAFİ

Övdüğüm Yahudi? Yere göğe sığdıramadığım bir Yahudi?

SİTTAH

Allah aşkına!
Bir zamanlar senin de ondan borç aldığını
Anlattığını çok iyi hatırlıyorum.
Hani Tanrı'nın özenle yarattığını
Ve en küçükten en büyük özelliğe kadar
Bolca ödüllendirdiğini söylediğin o kişi.

AL HAFİ

Ben mi dedim?
Ne demek istedim acaba?

SİTTAH

Bu özelliklerin en küçüğü Zenginlik.
En büyüğü Bilgelik.

AL HAFİ

Nasıl yani? Yahudi olduğunu söylediniz?
Bu şekilde bir Yahudi'den mi bahsetmişim?

SİTTAH

Nathan'dan bahsetmemiş miydin?

AL HAFİ

Ah! Onu diyorsun! Nathan! Hiç aklıma gelmedi.
Gerçekten mi? Geri mi döndü? Aaa!
Demek ki durumu kötü değil. Doğru,
Halk ona bir zamanlar Bilge Nathan derdi!
Zengin de derlerdi.

SİTTAH

Şimdi her zamankinden de zenginmiş.
Bütün kent onun ne kadar büyük hazinelerle,
Ne kadar çok değerli eşyayla döndüğünü konuşuyor.

AL HAFİ

Demek yine zengin olmuş, demek ki yine bilge olan olacak.

SİTTAH

Ne dersin Hafi, ona mı sorsan?

AL HAFİ

Ne sorayım? Borç alabilir miyim diye mi?
Onu tanımadığınız çok belli!

O ve borç vermek?
Onun bilgeliği tam da burada yatıyor
O kimseye borç vermez.

SİTTAH

Daha önce anlattıkların böyle değildi ama.

AL HAFİ

En iyi ihtimalle size mal verir.
Ama para? Asla para vermez!
Bu arada o bir Yahudi,
Hatta Yahudiler arasında eşsiz bir Yahudi'dir.
Çok zekidir; nasıl yaşanması gerektiğini bilir,
İyi satranç oynar.
Fakat iyi yönleriyle de kötü yönleriyle de
Diğer Yahudilere benzer.
Ona güvenerek iş yapmayın,
Onun size borç vereceğine dair çok ümitlenmeyin.
Fakirlere verir, hatta Selahattin'e rağmen verir.
Selahattin kadar çok veremese de severek verir;
Ayrım yapmaz.
Yahudi, Hristiyan, Müslüman, Parsi[4] onun için birdir.

SİTTAH

Demek ki böyle biri...

SELAHATTİN

Nasıl oldu da böyle birinden hiç haberim olmadı?

SİTTAH

Ve bu adam Selahattin'e borç vermez mi diyorsun?
Asla kendini düşünmeyip başkalarını düşünen Selahattin'e?

AL HAFİ

O bir Yahudi işte! Adi bir Yahudi!
İnanın bana!
Sizin herkese para dağıtmanızı kıskanır!
Bütün sevapların kendisinin olmasını ister.

---

4 Onuncu yüzyılda İran'dan Hindistan'a göç etmiş, Zerdüştlüğe inanan bir halk. (ç.n.)

İşte bu yüzden kimseye borç vermez, parası da hiç bitmez.
Tevrat'ta iyi biri olunması gerektiği yazıyor
Ama yardımseverlik konusunda bir şey yazmıyor;
Tam da bu yüzden iyi biri olsa da herkese yardım etmiyor.
Bir süredir aramız bozuk ama hakkını da yemem.
O, her işe yarar biridir ama bu konuda işe yaramaz;
Gerçekten bu konuda işimize yaramaz.
Hemen gideyim ve başka kapıları çalayım...
Aklıma şimdi kara derili biri geldi; hem zengin hem cimri.
Hemen gideyim! Gideyim!

SİTTAH

Neden acele ediyorsun Hafi?

SELAHATTİN

Bırak gitsin! Bırak onu!

3. Sahne

(*Sittah. Selahattin.*)

SİTTAH

Benden kaçarcasına uzaklaşıyor!
Ne demek bu?
Nathan konusunda yanılmış olabilir mi?
Yoksa bizi mi yanıltmak istiyor?

SELAHATTİN

Nasıl yani? Bana mı soruyorsun bunu?
Ben kimden bahsettiğinizi bile bilmiyorum
Ve sizin o Yahudi'nizin,
Nathan'ınızın adını bugün ilk kez duyuyorum.

SİTTAH

Bu nasıl olur? Süleyman ve Davud'un mezarlarını bulan,
Gizli ve güçlü bir sözcükle mühürlerini çözmeyi
Başardığı söylenen bir adamın adını,
Zaman zaman, sıradan olmayan
O sınırsız mezarlardan geldiği belli hazineler getirdiği

Söylenen bir adamın adını
Nasıl duymamış olabilirsin?

SELAHATTİN

O bahsettiğiniz kişi hazinelerini bir mezardan buluyor olsa bile,
Süleyman'ın ve Davud'un mezarları olmadığı kesindir.
Olsa olsa delilerin yattığı bir mezardır!

SİTTAH

Ya da canilerin!
Onun zenginliğinin kaynakları
Hazinelerle dolu bir mezardan daha değerliymiş,
Asla tükenmezmiş deniyor.

SELAHATTİN

Doğru hatırlıyorsam ticaretle uğraşıyormuş.

SİTTAH

Kervanları tüm sokaklardan, tüm çöllerden geçiyormuş;
Her limanda gemileri varmış.
Bunu Al Hafi bana bizzat anlatmıştı
Ve dostunun bütün bunları ne kadar cömert
Ve asilce kullandığını,
Zekice ve emekleriyle kazandığı hiçbir şeyi azımsamadığını
Nasıl da överek anlatmıştı;
Ruhunun önyargısız, yüreğinin erdemli olduğunu;
Herkesle, her şeyle barışık bir insan olduğunu da eklemişti.

SELAHATTİN

Şimdi ise ne kadar yüzeysel, ne kadar soğuk söz etti ondan.

SİTTAH

Soğuk değil de utanırcasınaydı sanki.
Onu övmek tehlikeliymiş
Ama onu yermeyi de istemiyormuş gibi davrandı değil mi?
Yoksa bir halkın en iyi bireyinin bile
Halkından kopamadığı doğru mudur?
Al Hafi bu konuda dostundan gerçekten utanıyor mudur?
Neyse!
Ne kadar Yahudi olursa olsun, yeter ki zengin olsun
Bu bize yeter!

SELAHATTİN
Ama sahip olduklarını zorla alacak değilsin ya kardeşim?
SİTTAH
Zorla derken ne demek istiyorsun? Ateş ve kılıçla mı?
Hayır, zayıf insanlara şiddet uygulamaya gerek yok,
Kendi zayıflıkları en büyük silahımız.
Hadi şimdi benimle hareme gel,
Dün satın aldığım şarkıcı kızı dinleyelim.
Bu arada bu Nathan'la ilgili bir fikir gelir aklıma. Hadi gel!

4. Sahne

(Nathan'ın evinin önünde, hurma ağaçların yakınında. Recha ve Nathan evden çıkarlar, Daja onlara katılır.)

RECHA
Çok geciktiniz babacığım. Artık onu zor buluruz.
NATHAN
Bekle, bekle;
Hurma ağaçlarının altında değilse başka yerdedir mutlaka.
Şimdilik sakin ol.
Bak! Şuradaki Daja değil mi?
RECHA
Kesin izini kaybetmiştir.
NATHAN
Hiç sanmam.
RECHA
Yoksa daha hızlı gelirdi.
NATHAN
Bizi daha görmemiştir...
RECHA
İşte şimdi gördü!
NATHAN
Ve hızlandı. Bak!
Sana sakin ol demiştim! Sakin!

RECHA

Şu anda bile sakin kalacak bir kız ister miydiniz ki?
Hayatını borçlu olduğu kişiye karşı
Kayıtsız olan bir kız ister miydiniz?
Hayatını, öncelikle sizin sayenizde kazandığı için,
Çok sevdiği hayatını borçlu olduğu kişiyi
Umursamamasını mı isterdiniz?

NATHAN

Senin değişmeni istemezdim;
Seni, şu anki halinden farklı istemezdim
Ruhunda bambaşka şeylerin harekete geçtiğini bilsem bile.

RECHA

Nedir ki bunlar babacığım?

NATHAN

Bana mı soruyorsun bunu?
Bu konuyu konuşmaktan utanan babacığına mı?
İçinde kaynayan o duygular çok doğal ve masum.
Endişelenme. Ben de endişelenmiyorum.
Ama bana söz ver,
Kalbin günün birinde sana açılırsa bana geleceksin
Ve kalbinden geçenleri Saklamayacaksın.

RECHA

Kalbimden geçenleri sizden gizleme düşüncesi bile üzüyor beni.

NATHAN

Neyse! Bırakalım bu konuyu! Bir daha da açmayalım.
Daja geldi.
Eee?

DAJA

Hurma ağaçlarının altında dolaşıyor hâlâ
Ve şu köşeden dönüp gelecek buraya. Bakın, geliyor işte!

RECHA

Ah! Nereye gideceğini bilmiyor gibi görünüyor.
Düz mü devam edecek acaba?
Geri mi dönecek yoksa?
Sağa mı, sola mı dönecek?

DAJA

Hayır, hayır; eninde sonunda manastıra gidecektir,
İşte o zaman buradan geçecektir.
Bahse girer misiniz?

RECHA

Haklısın! Onunla konuştun mu? Nasılmış bugün?

DAJA

Her zamanki gibi.

NATHAN

Dikkat edin sizi görmesin. Çekilin, hatta içeri girin.

RECHA

Bir kerecik daha bakayım!
Ah! Şuradaki çalıya lanet olsun, onu görmeme engel oluyor.

DAJA

Recha, gelin! Gelin!
Babanız haklı. Sizi görürse kaçabilir.

RECHA

Ah! Şu lanet çalı!

NATHAN

Ve o çalının arkasından çıkıp gelirse birden, görecektir seni.
Bu yüzden git artık!

DAJA

Gelin! Gelin!
Fark edilmeden onu gözleyebileceğimiz bir pencere biliyorum.

RECHA

Öyle mi?
(*İçeriye girerler.*)

5. Sahne

(*Nathan. Kısa süre sonra Tapınak Şövalyesi de gelir.*)

NATHAN

Neredeyse çekineceğim bu garip adamdan
Ve şüpheleneceğim bu kadar erdemli olmasından.

Bir insan bir insanı nasıl bu kadar utandırır!
Ah! Geliyor. Aman!
Ne kadar genç, ne kadar delikanlı.
İyimser ve kararlı bakışlarını pek sevdim!
Dimdik yürüyüşünü de!
Kabuğu sert olabilir
Ama özü öyle değildir.
Sanki tanıdık geldi bir yerden.
Affedersiniz sayın Frenk...

TAPINAK ŞÖVALYESİ

Efendim?

NATHAN

İzin verirseniz...

TAPINAK ŞÖVALYESİ

Nedir mesele Yahudi? Ne?

NATHAN

İzin verirseniz sizinle konuşmak istiyorum.

TAPINAK ŞÖVALYESİ

Karşı çıkabilir miyim ki? Ama kısa tutun.

NATHAN

Affedin ama size sonsuza kadar minnettar olacak
Bir ihtiyara mağrur davranmayın,
Yanımdan böyle küçümser bir tavırla geçip gitmeyin.

TAPINAK ŞÖVALYESİ

Ne demek istiyorsunuz?
Ah, galiba anladım.
Siz...

NATHAN

Benim adım Nathan;
Koca yüreğinizle, alevlerin arasından
Kurtardığınız kızın babasıyım.
Ve...

TAPINAK ŞÖVALYESİ

Teşekkür mü edeceksiniz?
Yok kalsın!

Bu ufak mesele yüzünden fazlasıyla çile çektim.
Emin olun bana hiçbir şey borçlu değilsiniz.
Bu kızın sizin kızınız olduğunu biliyor muydum sanki?
Zor bir durumda olan bir insanı kurtarmak
Her tapınak şövalyesinin görevidir.
Gelgelelim o aralar hayatımdan zaten bıkmıştım.
O an, hayatımı seve seve bir başkası için feda ederdim,
Herhangi başka birisi için, bir Yahudi kızı olsa bile.

NATHAN

Yüce bir hareket! Yüce ve şaşırtıcı!
Fakat böyle düşündüğünüzü tahmin etmiştim.
Yüceliğiniz şaşırtıcılığın ardına sığınıyor,
Hayranlıktan korkuyor.
Ancak hayranlık duyulmasına burun kıvırıyorsanız,
Neye burun kıvırmazsınız ki?
Şövalye, yabancı biri ve esir olmasaydınız
Size bunu açık açık soramazdım.
Söyleyin, emredin,
Ne yapabilirim sizin için?

TAPINAK ŞÖVALYESİ

Bana mı? Hiçbir şey.

NATHAN

Zengin bir adamım.

TAPINAK ŞÖVALYESİ

Zengin bir Yahudi, diğer Yahudilerden iyi değildir gözümde.

NATHAN

Dediğiniz gibi olsun,
Ama yine de zenginliğimden faydalanmak istemez misiniz?

TAPINAK ŞÖVALYESİ

İyi tamam, bu konuda diyecek bir sözüm yok;
Pelerinimin hatırı için karşı çıkmayacağım.
Pelerinim ne zaman eskimiş olursa, ne dikiş ne yama tutarsa
Yanınıza gelip ya yeni bir pelerin ya da para borç alırım.
Bana öyle bakmayın!
İçiniz rahat olsun; henüz gayet iyi durumda.

Bakın, oldukça iyi durumda.
Tek kusuru şu ucundaki inatçı leke; alevlerin izi.
Kızınızı alevlerin içinden çıkarırken oldu.

NATHAN

(*Pelerinin ucunu eline alır ve inceler.*)
Böyle kötü bir lekenin, böyle bir yanığın
Bir adama kendi ağzından daha iyi şahitlik etmesi ne tuhaf.
Onu öpmek istiyorum! Lekeyi yani!
Ah, affedersiniz! İstemeden oldu.

TAPINAK ŞÖVALYESİ

Ne?

NATHAN

Gözyaşım damladı pelerininizin üzerine.

TAPINAK ŞÖVALYESİ

Bir şey olmaz!
Hâlihazırda birkaç gözyaşı izi taşımakta.
(Bu Yahudi aklımı karıştırmaya başlıyor.)

NATHAN

Bana bir iyilik yapıp bu pelerini
Kızımın yanına da götürür müsünüz?

TAPINAK ŞÖVALYESİ

Neden?

NATHAN

O da bu lekeyi öpsün.
Çünkü dizlerinize kapanmayı boşuna hayal ediyor herhalde.

TAPINAK ŞÖVALYESİ

Fakat Yahudi... Nathan'dı isminiz galiba?
Fakat siz... kelimeleriniz... çok iyi... yerli yerinde...
Ne diyeceğimi bilemedim...
Fakat... Ben...

NATHAN

Kendinizi olmadığınız biri gibi göstermeye devam etseniz de
Özünüzü öğreneceğim işte.
Daha nazik olamamanızın sebebi fazla iyi,
Fazla ahlâklı olmanızdır.

Kurtardığınız o kız çok duygusal,
Yanındaki kadın da emredilen her şeyi yapmaya hazır,
Kızın babası ise uzaklardaydı;
Kızın adına leke gelmesinden endişelendiniz;
Kızı yargılayabilecek sözlerden çekindiniz, kaçtınız,
Kızın iyiliği için kaçtınız.
Bunun için de size teşekkür ederim.

TAPINAK ŞÖVALYESİ

İtiraf etmeliyim ki
Tapınak şövalyelerinin nasıl düşüneceğini iyi biliyorsunuz.

NATHAN

Sırf tapınak şövalyeleri mi?
Sırf onların nasıl düşünmeleri gerektiğini mi?
Sırf tarikat kurallarında öyle emredildi diye mi?
Hayır, ben iyi insanların nasıl düşündüklerini bilirim
Ve her ülkede iyi insanların var olduklarını da bilirim.

TAPINAK ŞÖVALYESİ

Fakat hepsini bir tutmuyorsunuzdur umarım.

NATHAN

Elbette; herkesin ten renkleri,
Kıyafetleri, dış görünüşleri farklıdır.

TAPINAK ŞÖVALYESİ

Bu iyi insanlar bazı yerlerde daha çok vardır,
Bazı yerlerde daha az.

NATHAN

Bu doğru. Büyük ağaçlar çok toprak ister
Ve fazla yakın dikilirlerse birbirlerinin dallarını kırarlar.
Bizim gibi sıradan insanlardan ise her yerde pek çoktur.
Dal, tomurcuğu taşımalı. Tomurcuk da dala tutunabilmeli.

TAPINAK ŞÖVALYESİ

Doğru dediniz fakat insanları hor görmeyi,
Küçük görmeyi ilk hangi halk başlattı bilir misiniz?
İlk hangi halk kendini seçilmiş halk olarak görüp
Üstünlük tasladı bilir misiniz?
Her ne kadar bu milletten nefret etmesem de

Kendini beğenmişlikleri yüzünden sevmiyorum da.
Hristiyanlara da Müslümanlara da bulaştırdıkları
O kendini beğenmişlik!..
Kendi inandıkları Tanrı'nın
Tek doğru Tanrı olduğunu düşünürler ya hani!
Ne var? Bir Hristiyan olarak, bir tapınak şövalyesi olarak
Böyle konuşmama şaşırdınız mı?
Bir düşünün, kendi Tanrı'sını üstün gören
Ve o üstün dedikleri Tanrı'yı
Bütün dünyaya zorla kabul ettirmeye çalışan o dindar deliler,
Kararmış ruhlarını en çok da burada,
En çok da bu zamanda göstermediler mi?
Bugün hâlâ gözündeki perdeyi kaldırmayanlar,
İlelebet kör kalsınlar!
Neyse, dediklerimi unutun; beni de!
(*Gitmeye yönelir.*)

NATHAN

Hah! İşte şimdi daha da sıkıştıracağım sizi.
Gelin buraya, arkadaş olmak istiyorum sizinle,
Kesinlikle arkadaş olmalıyız!
Halkımdan istediğiniz kadar nefret edin.
İkimiz de halkımızı seçmedik.
Halkımızı biz mi temsil ediyoruz sanki?
Halk ne demek zaten?
Hristiyan ve Yahudiler insan olduklarından daha mı çok
Hristiyan ve Yahudi? Ah!
Ben de sizin içinizde yalnızca insan olarak
Adlandırılmaktan memnun birini görüyorum!

TAPINAK ŞÖVALYESİ

Tanrı aşkına, haklısınız Nathan! Haklısınız!
Elinizi verin bana!
Sizi bu kadar yanlış anladığım için utanıyorum kendimden.

NATHAN

Bense sizinle gurur duyuyorum.
Yanlış anlaşılmayan tek tip insan vardır,
Onlar sıradan insanlardır.

TAPINAK ŞÖVALYESİ

Ve nadir olanları ise unutmaz insan bir daha.
Nathan, evet.
Sizinle arkadaş olmak istiyorum, kesinlikle arkadaş olmalıyız.

NATHAN

Zaten öyleyiz.
Recha'm ne kadar çok sevinecek!
Ve ah! İşte şimdi aydınlık bir geleceğe doğru adım attık!
Recha'mı bir tanısanız!..

TAPINAK ŞÖVALYESİ

Çok isterim. Şurada evinizden koşup gelen de kim?
Daja'nız değil mi?

NATHAN

Evet. Fakat neden bu kadar tedirgin görünüyor?

TAPINAK ŞÖVALYESİ

Recha'mızın başına bir şey gelmedi umarım?

6. Sahne

(*Önceki sahnedekiler ve aceleyle evden çıkan Daja.*)

DAJA

Nathan! Nathan!

NATHAN

Ne oldu?

DAJA

Affedin, asil Şövalye'miz,
Sizi böldüğüm için beni affedin.

NATHAN

Ee, ne oldu?

TAPINAK ŞÖVALYESİ

Ne oldu?

DAJA

Sultan'dan haber geldi. Sultan sizi görmek istiyor.
Aman Tanrım! Sultan!

NATHAN
Beni mi? Sultan mı?
Herhalde getirdiğim hazineleri merak etmiştir.
Git ve henüz toparlanamadığımı,
Eşyaları henüz çıkarmadığımı söyle.
DAJA
Hayır, hayır; eşyaları görmek istemiyor, sizi görmek istiyor,
Bizzat sizi ve bunu hemen istiyor; ilk fırsatta.
NATHAN
Tamam gideceğim.
Hadi sen de git, git!
DAJA
Bizi mazur görürsünüz umarım sayın Şövalye.
Tanrım, Sultan bizden ne istiyor acaba?
Çok endişeliyim.
NATHAN
Göreceğiz.
Gidin hadi, gidin!

7. Sahne

(*Nathan ve Tapınak Şövalyesi.*)

TAPINAK ŞÖVALYESİ
Sultan'ı tanımıyor musunuz?
Şahsen demek istiyorum.
NATHAN
Selahattin'i mi? Henüz değil.
Ondan ne kaçtım ne de onu tanımak istedim.
Herkes onun hakkında o kadar güzel şeyler söylüyor ki
Söylenenlere inanmayı,
Onu bizzat görmeye tercih ettim.
Gerçi şimdi, eğer söylenenler doğruysa,
Sizin hayatınızı bağışlayarak...

TAPINAK ŞÖVALYESİ

Evet, gerçekten öyle.
Hayatımı bağışladı bana.
Hayatım onun bana verdiği bir hediye.

NATHAN

Sizi bağışlayarak bana da iki, hatta üç kat hayat vermiş oldu.
İşte bu, onunla benim aramızdaki ilişkiyi de değiştirdi;
O bana bir halat verdi,
Ben de o halatla kendimi ona bağladım,
Artık onun hizmetindeyim.
Bana vereceği ilk emri
Ne kadar sabırsızlıkla bekliyorum bilemezsiniz.
Her şeyi yapmaya hazırım
Ve bunu sizin için yaptığımı ona söylemeye hazırım.

TAPINAK ŞÖVALYESİ

Ben de ona henüz teşekkür edemedim,
Kaç kez karşısına çıkmaya çalıştıysam da
Onda bıraktığım ilk izlenim geldiği gibi kayboldu.
Kim bilir, belki de unutmuştur beni.
Fakat kaderime karar vermek için
Bir kere daha hatırlamak zorunda kalacak.
Onun emri sayesinde buradayım
Ve onun isteğiyle hâlâ hayattayım
Şimdi, bana verdiği bu hayatı
Nasıl yaşamamı istediğini söylemesini bekliyorum.

NATHAN

Şimdiden bir farkı olmayacaktır,
Artık daha da sabırsızlandım onu görmek için.
Belki laf lafı açar ve sizin hakkınızda da konuşurum.
İzninizle, affedin, acele etmeliyim.
Fakat sizi ne zaman aramızda görebiliriz?

TAPINAK ŞÖVALYESİ

Ne zaman izin verilirse.

NATHAN

Siz ne zaman arzu ederseniz.

TAPINAK ŞÖVALYESİ
Bugün?
NATHAN
İsminiz? İsminizi bahşeder misiniz?
TAPINAK ŞÖVALYESİ
Benim adım Curd von Stauffen. Curd...
NATHAN
Von Stauffen mi? Stauffen? Stauffen?
TAPINAK ŞÖVALYESİ
Ne oldu?
NATHAN
Von Stauffen?
Bu isme sahip birçok insan olmalı.
TAPINAK ŞÖVALYESİ
Elbette!
Bu soydan birçok insan geldi ve öldü bu topraklarda.
Benim dayım da, babam demek istemiştim...
Neden bana öyle dikkatli bakıyorsunuz?
NATHAN
Yok! Bir nedeni yok!
Size bakmaktan sıkılmam asla.
TAPINAK ŞÖVALYESİ
O zaman buradan ilk ben ayrılayım.
Arayan göz aradığından fazlasını bulur çoğu zaman.
Öyle gözlerden korkarım Nathan.
Bırakın da zaman tanıtsın bizi birbirimize, merak değil.
(*Çıkar.*)
NATHAN
(*Şaşkınlıkla arkasından bakakalır.*)
"Bir şeyler arayan göz aradığından fazlasını bulur."
Sanki aklımdan geçenleri okuyor!
Gerçekten öyle, tam da bu başıma gelebilir.
Sadece duruşu, yürüyüşü değil, ses tonu da aynı Wolf gibi;
Aynı böyle sallardı başını Wolf da,
Aynı böyle taşırdı kılıcını kolunda,

O da bakışlarındaki ateşi gizlemek istercesine
Sıvazlardı kaşlarını eliyle.
Böylesine içimize işlemiş görüntüler ruhumuzda uyurken
Nasıl da tek bir söz, tek bir sesle uyanabiliyor!
Von Stauffen!
Doğru! Çok doğru; Filnek ve Stauffen!
Bunu en kısa zamanda çözmeliyim
Ama önce Selahattin'e gitmeliyim
O da kim?
Bana kulak misafiri olan Daja değil mi?
Çık ortaya Daja.

8. Sahne

(*Daja. Nathan.*)

NATHAN
Ne oldu? Selahattin'in benden ne istediğini değil de
Başka bir şeyi mi merak ediyorsunuz?
DAJA
Ne yapsın kızcağız? Şövalyeyle tam kaynaşmıştınız ki
Sultan'ın habercisi yüzünden
Pencereden uzaklaşmak zorunda kaldık.
NATHAN
O halde ona hazırlıklı olmasını söyleyin,
Her an beklediği misafir gelebilir.
DAJA
Emin misiniz? Gerçekten mi?
NATHAN
Sana güvenebilirim değil mi Daja?
Lütfen dikkatli ol.
Pişman olacağın bir şey yapma.
Vicdanın sana yol göstersin ama benim planlarımı bozma.
Abartmadan ve azar azar konuş,
Dikkatli ve ölçülü sorular sor...

DAJA
Bunu hatırlatma ihtiyacı duyduğunuza inanamıyorum!
Ben gidiyorum, bence siz de gidin.
Çünkü şuraya bakın!
Sanırım Sultan ikinci habercisini göndermiş;
Al Hafi, sizin derviş.
(*Çıkar.*)

9. Sahne

(*Nathan. Al Hafi.*)

AL HAFİ
Ah! Ah! Tam da yanınıza geliyordum yine!
NATHAN
Bu kadar mı acelesi vardı?
Benden ne istiyor ki?
AL HAFİ
Kim?
NATHAN
Selahattin.
Gidiyorum ya, gidiyorum.
AL HAFİ
Kime? Selahattin'e mi?
NATHAN
Seni Selahattin yollamadı mı?
AL HAFİ
Beni mi? Hayır.
Size çoktan haber saldı mı?
NATHAN
Evet.
AL HAFİ
Öyleyse doğru.
NATHAN
Nedir doğru olan?

AL HAFİ

Yani... Suçlusu ben değilim, Allah şahidim suçum yok.
Bu işe mâni olabilmek için sizin hakkınızda neler söyledim,
Ne yalanlar uydurdum bir bilseniz!

NATHAN

Neye mâni olmaya çalıştın?
Doğru olan ne?

AL HAFİ

Onun defterdarı olduğunuz!
Üzüldüm adınıza ama buna şahit olmak istemiyorum.
Hemen gidiyorum, gidiyorum.
Nereye gittiğimi de duymuşsunuzdur,
Hatta yolu da biliyorsunuzdur.
Oradan getirmemi istediğiniz bir şey varsa çekinmeyin
Emrinizdeyim.
Fakat istediğiniz şeyin çıplak bir adamın
Yanında taşıyabileceği bir şey olmasına
Dikkat edin.
Şimdi söyleyin ne istediğinizi, gidiyorum çünkü.

NATHAN

Aklını başına topla Al Hafi, henüz hiçbir şey bilmiyorum.
Neler diyorsun sen böyle?

AL HAFİ

Keseleri de yanınıza alacaksınız hemen değil mi?

NATHAN

Ne kesesi?

AL HAFİ

Hani Selahattin'e borç vereceğiniz paralar.

NATHAN

Bütün mesele bu muydu?

AL HAFİ

Gün geçtikçe bütün servetinizin eriyip
Yok olmasını izlememi mi istiyorsunuz benden?
İyiliksever bilgeliğin asla boşalmayan ambarının,
Kendi yoksul fareleri bile açlıktan ölünceye

Kadar borç verilerek israf edilmesini mi izleyeyim?
Sırf biri paranıza muhtaç diye
Öğüt ve tavsiyelerinizi de dinleyecek mi sanıyorsunuz?
Hah! Tavsiye dinlemek mi!
Selahattin ne zaman tavsiye dinledi sanki!
Nathan, az önce onun yanındaydım
Ve ne oldu biliyor musunuz?

NATHAN

Ne oldu?

AL HAFİ

Kız kardeşiyle satranç oynadığı sırada gittim yanına.
Sittah fena değildir bu oyunda.
Selahattin'in kaybettiğini sanıp bıraktığı oyun
Öylece duruyordu masada.
Ve bir de ne göreyim! Oyunu kaybetmemişti daha!

NATHAN

Bravo! Ne kadar önemli bir buluş olmuş senin için!

AL HAFİ

Şahı piyonla koruyarak onun şahına karşı sürebilirdi.
Keşke bunu size şu an gösterebilseydim!

NATHAN

Gerek yok, inanıyorum sana!

AL HAFİ

Çünkü böylece kalenin yolu açılacak ve Sittah kaybedecekti.
Bunu göstermek için seslendim ama ne oldu tahmin edin!

NATHAN

Sana hak vermedi mi?

AL HAFİ

Beni dinlemedi bile,
Öfkeyle taşların hepsini yere fırlattı.

NATHAN

Bu nasıl olur?

AL HAFİ

Sonra mat olmak *istediğini* söyledi. İstediğini!
Böyle oyun mu olur?

NATHAN

Elbette olmaz, oyunla oyun oynamış resmen.

AL HAFİ

Kazanana da çürük bir ceviz verilmeyecekti tabii.

NATHAN

Para mı? Yine mi para!
Konu hep para zaten.
Seni hiç dinlememesi...
Böyle önemli bir konuda seni bir kez bile dinlememesi!..
Senin şahin bakışlarına güvenmemesi!..
İntikam almak lazım, değil mi?

AL HAFİ

Saçmalamayın!
Nasıl biri olduğunu görmeniz için anlattım tüm bunları.
Ben artık daha fazla dayanamayacağım onunla olmaya.
O pis Moroları bile dolaştım, borç verecek birini aradım.
Kendim için asla dilenmedim
Ama şimdi başkası için borç almak zorundayım.
Borç almanın dilenmekten bir farkı yok;
Tıpkı faizle borç vermenin çalmaktan farkı olmadığı gibi.
Ganj Nehri'nin kıyısında, benim gibi inançlı insanlar arasında
Bunların hiçbirini yapmak zorunda kalmam,
Kimsenin maşası olmam.
Evet, Ganj kıyısında gerçek insanlık var.
Orada yaşamaya layık bir tek sizi görüyorum burada.
Benimle gelmek ister misiniz?
Ne istiyorsa verin ona, bırakın hepsini.
Eninde sonunda hepsini alır zaten sizden.
Bir kerede kurtulun en azından.
Sizin için bulurum bir yolunu.
Gelin benimle! Gelin!

NATHAN

Başka çaremizin olacağını sanıyorum.
Önce biraz düşüneyim ama Al Hafi.
Bekle...

AL HAFİ

Düşünmek mi? Böyle bir şey düşünülmez.

NATHAN

Sadece Sultan'ın yanından dönmemi bekle,
Vedalaşıp dönünceye kadar...

AL HAFİ

Düşünmek isteyen, bir şeyi yapmamak için bahane arıyordur.
Kendisi için yaşamayan kişi,
Başkalarının kölesi olarak yaşamaya mahkûmdur.
Nasıl isterseniz!
Hoşça kalın! Nasıl isterseniz öyle yapın!
Yollarımız ayrılıyor o halde!
Benimki buradan, sizinki oradan uzanıyor.

NATHAN

Al Hafi! Önce kendi hesabını kapatacaksın değil mi?

AL HAFİ

Daha neler!
Benim maddi varlığım saymaya bile değmez,
Hesabıma gelince...
Siz ya da Sittah halledersiniz.
Elveda!

(*Çıkar.*)

NATHAN

(*Arkasından bakarak.*)
Ben hallederim demek!
Ah vahşi, iyi ve asil... Başka ne diyordum ona?
Asıl dilenci gerçek kraldır!

(*Diğer taraftan çıkar.*)

III. Perde

1. Sahne

(*Nathan'ın evi. Recha ve Daja.*)

RECHA

Nasıl dedi babam Daja?
"Beklediği misafir her an gelebilir." Böyle mi?
Şövalyem her an çıkıp gelebilirmiş yani, öyle mi?
Ama çok uzun zaman geçti aradan!
Ah, kim hatırlıyor ki geçenleri?
Ben sadece gelecek olan anları yaşamak istiyorum.
Çünkü bir an gelecek ve o buraya gelecek.

DAJA

Ah Sultan'ın o oyunbozan haberi!..
Yoksa Nathan onu hemen buraya getirirdi.

RECHA

Diyelim ki o an geldi ve en büyük,
En içten dileğim gerçekleşti.
Peki sonrasında ne olacak? Ne olacak?

DAJA

Ne mi olacak?
Sonra da umarım benim en içten dileğim gerçek olur.

RECHA

Kalbim bu dileğin yokluğuna alışabilir mi,

Yerine onun kadar büyük bir dilek bulabilir miyim?
Ya bulamazsam?
Korkuyorum!

DAJA

İşte o zaman benim dileğimi alırsınız,
Sizinkinin yerine koyarsınız. Dileğimse sizi Avrupa'da,
Size layık olan kişilerin yanında görmek.

RECHA

Yanılıyorsun,
Senin arzun benim arzumun gerçekleşmesini önlüyor.
Seni vatanın çekiyor.
Ya benim vatanım, benimki de beni tutuyor olamaz mı?
Sevdiklerin senin ruhunda sadece bir hatırayken
Ve senin hayalindeyken, benim gerçekten gördüğüm,
Dokunabildiğim sevdiklerimden neden daha üstün olsunlar?

DAJA

İstediğiniz kadar karşı çıkın!
Kaderden kaçamazsınız.
Ya kendi Tanrısı uğruna savaşan kurtarıcınız gelir de
Sizi kendi ülkenize, ait olduğunuz halkınıza götürürse?

RECHA

Daja! Yine neler söylüyorsun böyle sevgili Daja!
Çok tuhaf kelimeler kullanıyorsun!
"Uğruna savaştığı kendi Tanrısı!"
Tanrı kime ait? Bu nasıl Tanrı'dır ki bir insana ait olabilir?
Ve kendi uğruna savaşması için bir insana ihtiyaç duyar?
Hem hangi toprağa ait olduğunu nereden bilebilir bir insan,
üzerinde doğduğu toprak bile Sayılmazsa!
Babam seni bir duysa!.. Babam sana ne yaptı ki
Mutluluğumu ondan uzak görüyorsun?
Onun ruhuma saf bir şekilde ektiği akıl tohumlarını,
Senin ülkenin yabani otları
Ya da çiçekleriyle karşılaştırmakla eline ne geçiyor ki?
Sevgili Daja'm, babam benim topraklarımda
Senin o renkli çiçeklerinin yetişmesini İstemiyor işte!

Ben de şunu söylemek zorundayım ki
Çiçeklerinle benim toprağım istediği kadar güzel süslensin
Onların benim toprağımın gücünü tükettiklerini,
Onu kuruttuklarını hissediyorum;
Oekşimsi tatlı kokuları beni uyuşturuyor, sersemletiyor!
Sen bu kokulara daha alışıksın
Ve bu yüzden onlara dayanabildiğin için seni kınamıyorum.
Fakat bana uygun değiller işte; senin meleğin
Az kalsın beni deli etmeyecek miydi, beni rezil etmedi mi?
Babamın önünde bu kadar saçmaladığıma hâlâ utanıyorum!

DAJA

Saçmaladınız, öyle mi?
Akıllı insanların burada ne işi olur ki!
Saçmalamakmış! Ah ağzımı bir açabilsem!..

RECHA

Açamaz mısın?
İnancının kahramanlarından söz ettiğinde hep dinledim,
Kahramanlıklarını hayranlıkla dinledim,
Çektikleri eziyetleri duyunca gözyaşları içinde,
Onlar adına üzüldüm.
Fakat en büyük kahramanlıklar inançlarıdır
Demedim hiçbir zaman.
Benim için en güzel, en teselli edici öğreti neydi biliyor musun?
Tanrı'ya olan inancımızın
O'na dair varsayımlarla hiç ama hiç alakalı olmaması.
Sevgili Daja, babam bize bunu kaç kez söyledi,
Sen de onunla her zaman aynı fikirde oldun.
Onunla kurduğunuz yapının temelini
Neden yıkıp yerle bir etmeye çalışıyorsun?
Sevgili Daja, bu konuşmalarla karşılamayalım misafirimizi.
Ben de bilmek isterdim doğrusu,
Onun da bu düşüncede olup olmadığını...
Daja, dinle! Kapımızda duran o değil mi?
Keşke o olsa! Dinle!

2. Sahne

(Recha, Daja ve Tapınak Şövalyesi.
Birisi şövalyeye kapıyı açıp "Buyurun!" der.)

RECHA

(İrkilir, kendini toparlar ve şövalyenin ayaklarına kapanmak ister.)

Gerçekten o!
Benim kurtarıcım, ah!

TAPINAK ŞÖVALYESİ

Bu durumu yaşamak istemediğim için bu kadar geç geldim
Ama yine de...

RECHA

Mert bir insanın ayaklarına kapanarak
Size değil, sadece Tanrı'ya bir kez daha
Teşekkür etmek istiyorum!
Yangını söndürürken imdadımıza yetişen su kovası
Nasıl teşekkür beklemezse, siz de beklemezsiniz bilirim;
Kova birden doldurulur, birden boşaltılır, o kadar;
Yani tıpkı sizin ateşe atlamanız,
Tıpkı pelerininize tesadüfen düşen kıvılcımlar gibi
Benim de tesadüfen kollarınıza düşmem ve
İkimizin de bilmediği bir şey tarafından
Ateşten çıkarılıncaya dek oracıkta kalmam gibi.
Bunda teşekkür edecek ne var?
Avrupa'da şarap insanlara daha da büyük işler yaptırır.
Tapınak şövalyelerinin görevidir bu,
Çok iyi eğitilmiş köpekler gibi,
Yangından ve sudan alıp getirirler insanları.

TAPINAK ŞÖVALYESİ

(Şaşkınlık ve huzursuzluk içinde durmadan Recha'nın yüzüne bakar.)

Ah! Daja, Daja!
Kederli ve sinirli anımda sana kötü davrandıysam da
Neden ağzımdan çıkan her saçmalığı ona yetiştirdin?

Bu, çok acı bir intikam oldu Daja! Ama bundan sonra,
En azından onun yanında benden daha iyi söz et.

DAJA

Recha'nın kalbine atılan bu ufak dikenlerin,
Size zarar verdiğini hiç sanmıyorum Şövalye.

RECHA

Nasıl? Derdiniz mi var?
Canınızı feda etmeye hazırdınız
Ama dertlerinize mi sıkıca tutundunuz?

TAPINAK ŞÖVALYESİ

Ah güzel kız!
Ruhum öylesine şaşkınlık içinde ki!
Bu o kız değil! Hayır, hayır!
Yangından kurtardığım kız bu olamaz.
Çünkü bu kızı tanıyıp da kim kurtarmazdı?
Benim gelmemi kim beklerdi? Gerçi... Korkudan... değişmişti.

(*Durur ve kendinden geçmiş bir şekilde Recha'nın gözlerinde kaybolur.*)

RECHA

Ama siz benim gözümde hep aynıydınız.

(*O da Şövalye'ye bakar ama sonra bu duruma son vermek için konuşmaya devam eder.*)

Söyleyin Şövalye, bu kadar zamandır neredeydiniz?
Hatta şu an neredesiniz diye sormak geçiyor içimden.

TAPINAK ŞÖVALYESİ

Ben... belki olmamam gereken bir yerdeydim.

RECHA

Neredeydiniz? Olmamanız gereken bir yer mi?
Bu hiç iyi değil.

TAPINAK ŞÖVALYESİ

O... O... dağın adı neydi? Sina'da.

RECHA

Sina'da mı? Ah ne güzel!
Artık güvenilir kaynaktan öğrenebilirim
Doğru olup olmadığını...

TAPINAK ŞÖVALYESİ

Neyin? Neyin?

Musa'nın Tanrı'nın huzuruna çıktığı yer olup olmadığını mı...

RECHA

Hayır bunu sormuyorum çünkü o nerede olursa olsun,

Zaten hep Tanrı'nın huzurundaydı. Bundan eminim.

Benim öğrenmek istediğim şu:

Söylendiği gibi bu dağa çıkmak inmekten daha mı az yorucu?

Çünkü ben ne zaman dağa çıksam bunun aksi oluyor.

Şövalye?

Neler oluyor? Bana sırtınızı mı döndünüz?

Beni görmek istemiyor musunuz?

TAPINAK ŞÖVALYESİ

Çünkü duymak istiyorum.

RECHA

Bu aptalca hallerime güldüğünüzü

Görmemi istemiyor musunuz?

Kutsal dağ hakkında soracak

Daha iyi şeyler bulamadığım için gülüyorsunuz, değil mi?

TAPINAK ŞÖVALYESİ

Öyleyse yine sizin gözlerinize bakayım.

Nasıl?

Şimdi de siz mi gözlerinizi kaçırıyorsunuz?

Şimdi de siz mi gülmemek için kendinizi zor tutuyorsunuz?

Benim, yüzünüzün ifadesinden,

Belli belirsiz tebessümünüzden anladıklarımı

Siz saklamaya mı çalışıyorsunuz?

Ah! Recha! Recha! Ne kadar doğru söylemiş

"Onu bir tanısanız..."

RECHA

Kim? Kimin için söyledi bunu size?

TAPINAK ŞÖVALYESİ

"Onu bir tanısanız!" demişti babanız.

Bunu sizin için söylemişti.

DAJA

Ben de dememiş miydim?

TAPINAK ŞÖVALYESİ
Ama nerede o? Babanız nerede? Hâlâ Sultan'ın yanında mı?
RECHA
Evet.
TAPINAK ŞÖVALYESİ
Hâlâ mı? Hâlâ mı orada? Ah, aklım nerede!
Hayır! Hayır, orada değildir.
Aşağıda manastırın orada bekliyordur beni,
Mutlaka öyledir.
Doğru hatırlıyorsam böyle anlaşmıştık,
Gidip onu getireyim hemen...
DAJA
Bu benim görevim. Siz kalın Şövalye, kalın.
Hemen getiririm onu.
TAPINAK ŞÖVALYESİ
Yok! Yok!
Olmaz, o beni bekliyor, sizi değil.
Üstelik hâlâ Sultan'ın yanında olabilir...
Ya da zor duruma düşmüş olabilir...
Siz Sultan'ı tanımazsınız!
Zor duruma düşmüşse ve ben gitmezsem tehlikeli olabilir.
RECHA
Tehlike mi? Nasıl bir tehlike?
TAPINAK ŞÖVALYESİ
Eğer hemen gitmezsem Hem benim için hem sizin için,
Hatta onun için bile tehlikeli olur...
(*Çıkar.*)

3. Sahne

(*Recha ve Daja.*)

RECHA
Daja neydi bu böyle?
Gitti mi hemen?
Neyi vardı, ne geldi aklına, neden çekip gitti?

DAJA
Bırakın onu, bırakın.
Bunun kötü bir işaret olduğunu sanmıyorum.
RECHA
Peki neye işaret?
DAJA
Demek ki içinde bir şeyler oluyor,
Kaynıyor ve kaynayan şeyin taşmaması lazım.
Bırakın onu. Şimdi sıra sizde.
RECHA
Bende mi?
Seni de en az onun kadar çözemez oldum.
DAJA
Size yaşattığı tüm huzursuz duyguların karşılığını
Ona ödetebileceksiniz yakında.
Ama fazla sert ve kinci olmayın.
RECHA
Ne söylemek istediğini ancak kendin anlarsın.
DAJA
Siz sakinleştiniz mi ki artık?
RECHA
Sakinim, evet...
DAJA
Onun huzursuzluğuna sevindiğinizi ve şimdiki sakinliğinizi
Onun huzursuzluğuna borçlu olduğunuzu itiraf edin bari.
RECHA
Bunun farkında bile değilim
Ancak sana şunu itiraf edebilirim
Kalbimdeki büyük fırtınadan sonra
Böylesine bir sakinlik beni bile şaşırtıyor.
Onu böyle karşımda görmek,
Onun konuşması, davranışları bana...
DAJA
Yetti mi?

RECHA
O kelimeyi kullanmak istemiyorum.
Hayır, yetmek değil, hiç değil.
DAJA
Büyük özleminizi giderdi.
RECHA
Eğer öyle diyorsan öyle olsun.
DAJA
Böyle diyen ben değilim.
RECHA
O benim için çok değerli, canımdan bile daha değerli kalacak;
Nabzımın atışı artık adını duyduğumda hızlanmasa da.
Kalbim onu düşündükçe hızla çarpmasa da.
Ne saçmalıyorum ben böyle? Gel, sevgili Daja,
Hurma ağaçlarına bakan pencereye gidelim yine.
DAJA
Demek özleminizi henüz tam gidermemiş!
RECHA
Artık hurma ağaçlarını da görebileceğim,
Sadece hurma ağaçlarının altında dolaşan onu değil.
DAJA
Bu soğukluk yeni ateşlenmelerin alameti gibi.
RECHA
Ne soğukluğu?
Soğuk değilim, sadece artık gördüğüm şeylere
Sakince bakmayı tercih ediyorum.

4. Sahne

(Selahattin'in sarayında bir kabul salonu.
Selahattin ve Sittah.)

SELAHATTİN
(İçeri girerken kapıya doğru konuşur.)
Gelir gelmez Yahudi'yi buraya getirin.
Anlaşılan acele ettiği yok.

SİTTAH

Oturup tüm gün bizim haber salmamızı beklemiyordu ya,
Önce onu bulmaları gerekmiştir.

SELAHATTİN

Kardeşim! Kardeşim!

SİTTAH

Savaşacakmışsın gibi davranıyorsun.

SELAHATTİN

Hem de kullanmasını bilmediğim silahlarla.
Teslim olmam, hileler yapmam, intikam almam,
Tuzaklar kurmam bekleniyor benden.
Bunları ne zaman yapabildim ki şimdi yapabileyim?
Bunları hiç öğrenmedim. Tüm bunlar Neden? Ah, neden?
Para bulmak için! Para!
Bir Yahudi'yi korkutarak parasını almak için; ah o para!
Böylesine değersiz bir şey için
Hilelere başvuracak kadar düştüm mü ben?

SİTTAH

Önemsiz olan her şey,
Küçümsendiği an intikam alır ağabeyciğim.

SELAHATTİN

Ne yazık ki doğru. Bu Yahudi,
Derviş'in anlattığı kadar iyi ve bilge bir adamdır belki de.

SİTTAH

İşte o zaman hiç dert etme!
Yalnızca cimri, sorunlu ve korkak bir Yahudi tuzağa düşer;
İyi ve bilge biri düşmez.
Dediğin gibi olursa tuzağa ihtiyacımız olmaz,
Yahudi zaten avucumuzun içinde demektir.
Böyle bir adam kurtulmak için neler söyleyecek;
Kuvvetle direnip tuzağı paramparça mı edecek,
Yoksa o tuzakların yanından zekice,
Dikkatle kıvrılarak mı geçecek diye izlemek
Çok keyifli olacaktır!

SELAHATTİN
Haklısın. Bunun için şimdiden sabırsızlanıyorum.
SİTTAH
Görüyorsun, korkmana lüzum yok.
O da herkes gibiyse, sıradan bir Yahudi'yse
Herkesi aynı görüyor demektir.
Bu durumda sen de ona aynı şekilde
Görünmekten çekinecek değilsin ya?
Daha önemlisi, ona kendini daha iyi göstermeye
Çalışan kişiyi aptal, budala gibi görecektir illa.
SELAHATTİN
Yani kötü biri, benim hakkımda da kötü düşünmesin diye
Kötü davranmak zorundayım, öyle mi?
SİTTAH
Bak sen!
Olması gerektiği gibi davranmaya kötü diyorsan öyle olsun.
SELAHATTİN
Hangi kadın bir şeyi düşünür de süslemez!
SİTTAH
Süslemek mi?
SELAHATTİN
Bu hassas ve keskin şeyin
Kaba ellerimde kırılacağından korkarım!
Böyle şeyler amaçlarına yönelik kullanılmak ister;
Beceri ve kıvraklıkla. Yine de olsun!
Bu oyunu en iyi şekilde oynamaya çalışacağım!
Ancak bu oyunu kötü oynamak
İyi oynamaktan daha çok hoşuma giderdi doğrusu.
SİTTAH
Yapacağın tek şey şu: Kendine güvenin tam olmalı!
Ben sana güveniyorum! Yeter ki bunu iste.
Neden senin gibi adamlar başarılarının
Hep kılıçları sayesinde olduğuna inandırmak isterler?
Gerçi aslan tilkiyle birlikte avlanmaktan utanır
Ama tilkinin kurnazlığından değil,
Tilkinin kendisinden utanır.

SELAHATTİN
Kadınlar da erkekleri kendilerine doğru, a
Aşağıya çekmeyi çok isterler!
Haydi git artık! Dersimi çalıştım.
SİTTAH
Nasıl? Gideyim mi?
SELAHATTİN
Burada kalmak istemiyorsun herhalde.
SİTTAH
Kalmasam da... Sizi uzaktan dinlesem... Yan odadan?
SELAHATTİN
Bizi dinlemek mi?
Olmaz kardeşim; bu sınavı geçmemi istiyorsan, olmaz.
Git, git! Perde hışırdadı; geliyor sanırım!
Ama sakın orada kalayım deme!
Arkandan bakıyorum.
(*Sittah bir kapıdan çıkarken, Nathan öteki kapıdan girer, Selahattin oturmuştur.*)

5. Sahne

(*Selahattin ve Nathan.*)

SELAHATTİN
Yaklaş Yahudi!
Daha yakına!
İyice yaklaş! Korkma!
NATHAN
Düşmanların korksun senden!
SELAHATTİN
Adın Nathan mı?
NATHAN
Evet.
SELAHATTİN
Bilge Nathan?

NATHAN
Hayır.
SELAHATTİN
Tabii sen değil, halkın öyle diyor sana.
NATHAN
Olabilir, halk diyordur.
SELAHATTİN
Halkın sesini hor gördüğümü düşünmüyorsun değil mi?
Uzun zamandır tanımak istiyordum bilge dediklerini.
NATHAN
Peki ya insanlar alay etmek için böyle söylüyorsa?
Ya insanlar için, bilge sözcüğü
Basiretli anlamından başka bir şey taşımıyorsa?
Ve basiretli de çıkarının peşinde koşmasını bilmek demekse?
SELAHATTİN
Gerçek çıkarlardan bahsediyorsun, değil mi?
NATHAN
Özellikle öyle biri, çıkarlarının ne olduğunu
Gerçekten bilen kişi, insanlar arasında en basiretlisi olur.
O zaman basiretli ve bilge sözcüğü aynı anlamı ifade eder.
SELAHATTİN
İşte bu konuşmalarınla görebiliyorum neye karşı çıktığını.
Sen biliyorsun halkın bilmediğini insanlığın gerçek çıkarını.
En azından bunu öğrenebilmek için çaba harcamışsın,
Bu konuda düşünmüş olman bile bilge olmana yeter.
NATHAN
Ve herkes öyle olduğunu sanır.
SELAHATTİN
Bu kadar alçakgönüllülük yeter!
Sürekli alçakgönüllülükle karşılaşmak iğrenç bir duygu,
Hele kuru bir gerçeğin arandığı yerde.
(*Yerinden fırlar.*)
Esas meseleye gelelim!
Ama dürüst olalım Yahudi, dürüst!

NATHAN

Sultanım, ilerde de sizinle iş yapabilmek için,
Size layık olabileceğim şekilde hizmet vereceğim elbette.

SELAHATTİN

Hizmet mi? Nasıl?

NATHAN

Her şeyin en iyisini size getirecek,
En ucuz fiyatlarla size vereceğim.

SELAHATTİN

Neden bahsediyorsun sen? Herhalde mallarından değil?
Bu konuda seninle kız kardeşim pazarlık eder.
(Şu kulak misafirimiz!)
Benim tüccarla işim yok.

NATHAN

O zaman yine hareketlenmeye başlayan
Düşmanlar hakkında yolda gelirken bir şey duydum mu,
Bir şeyle karşılaştım mı, bilmek istiyorsunuz sanırım.
Açık konuşmam gerekirse...

SELAHATTİN

Hayır, o da değil.
Bu konuda ihtiyacım olan her bilgiye ulaştım zaten.
Kısacası...

NATHAN

Emredin Sultanım.

SELAHATTİN

Senden öğrenmek istediğim şey bambaşka.
Bu kadar bilge olduğuna göre şunu söyleyiver bana
Hangi din, hangi kitap senin için en doğru?

NATHAN

Sultanım, ben bir Yahudi'yim.

SELAHATTİN

Ben de bir Müslümanım. Hristiyan da var aramızda.
Ama bu üç dinden yalnız biri doğru olabilir.
Senin gibi biri, tesadüfen doğduğu yerle sınırlamaz kendini
Ve kalmaz sırf orada doğdu diye;

Kalacak olsa bile, tartıp biçip doğru yerde olduğunu
Düşündüğü, inandığı için kalır.
Haydi! Düşüncelerini paylaş benimle.
Üzerinde düşünmeye fırsat bulamadığım şeyleri bana söyle.
Neye dayanarak inandığını bana da söyle,
Söyle ki ben de benimseyeyim senin düşüncelerini;
Söz veriyorum, aramızda kalacak her şey.
Ne oldu? İnanmıyor musun bana?
Gözlerinle yargılıyor musun beni?
Böyle bir istekte bulunan ilk sultan olabilirim
Ama tam da bu beni iyi bir sultan yapmaz mı?
Haksız mıyım?
Konuşsana! Konuş!
Yoksa biraz düşünmek mi istersin? Tamam öyleyse.
(Sittah bizi dinliyor mu acaba?
Ona da danışmak isterdim, doğru mu yaptım,
Doğru mu davrandım diye.)
Düşün. Ama çabuk düşün! Hemen döneceğim.
(*Sittah'ın bulunduğu yan odaya gider.*)

6. Sahne

(*Nathan yalnız.*)

NATHAN
Hım! Hım! İlginç! Ne diyeceğimi şaşırdım!
Ne istiyor benden, ne?
Para isteyeceğini sanmıştım fakat o gerçekleri duymak istiyor.
Gerçekleri!
Hem de peşin peşin, çil çil istiyor! Para misali istiyor!
Eskisi gibi tartarak kullanılan para isteseydi keşke!
Üzerine damga vurulmuş, sadece peşin,
Ele sayılan para gibi istiyor gerçekleri!
Paraları keseye soktuğumuz gibi,
Gerçekleri de akla mı sokmak istiyor?

Burada Yahudi kim? Ben mi? O mu?
Fakat ya gerçekleri dürüstçe istemiyorsa?
İyi de bu isteğini neden tuzak olarak kullanmak istesin?
Neden böyle küçük bir hileye ihtiyaç duysun?
Gerçi büyük insanlar için küçük ne demektir?
Ah! Konuya giriverdi hemen!
Oysa önce dost mu değil mi diye bakmaz mı insan?
Dikkatli olmalıyım! Ama nasıl? Nasıl?
Tipik bir Yahudi gibi davranmak olmaz.
Yahudi gibi davranmasam, hiç olmaz.
Çünkü eğer Yahudi değilsen,
Neden Müslüman değilsin diye sormaz mı bana?
Buldum! Bu beni kurtarabilir!
Masallarla kandırılan sırf çocuklar değildir ya...
Geliyor! Gelsin bakalım!

7. Sahne

(*Selahattin ve Nathan.*)

SELAHATTİN
(Kimse bizi dinlemiyor!)
Çok mu hızlı döndüm?
Artık yeterince düşünmüşsündür.
Söyle o zaman!
Endişelenme, kimse duyamaz konuştuklarımızı.

NATHAN
Kim duyarsa duysun, isterse tüm dünya duysun.

SELAHATTİN
Demek ki kendinden bu kadar eminsin Nathan?
İşte! Bilge dedikleri budur!
Doğruyu hiçbir zaman saklamamak!
Ne pahasına olursa olsun doğruyu korumak,
Hatta canı pahasına!

NATHAN

Evet! Evet, bunu gerektiriyorsa ve bir yararı varsa.

SELAHATTİN

O halde bana verilen "dünyayı güzelleştiren ve kanunları
Koruyan" lakabını bundan sonra kakkıyla taşıyabilirim.

NATHAN

Dünyayı güzelleştiren? Gerçekten güzel bir lakapmış!
Sultanım, sorunuza yanıt vermeden önce
Size küçük bir hikâye anlatmama izin verirsiniz, değil mi?

SELAHATTİN

Neden olmasın?
İyi anlatılan hikâyeler her zaman ilgimi çeker.

NATHAN

İyi anlatılan? İşte bu konuda pek emin değilim.

SELAHATTİN

Yine şu alçakgönüllülüğün! Haydi anlat!

NATHAN

Evvel zaman içinde Doğu'da bir adam yaşarmış.
Paha biçilemeyen güzel bir yüzüğü varmış;
Ona sevdiği biri hediye etmiş.
Üzerinde yüz rengin ahenkle birleştiği bir opal taşı olan
Bu yüzüğün bir de gücü varmış,
Onu taşıyan kişi Rabb'in katında
Ve insanların arasında pek sevilirmiş.
Adamın, bu yüzüğü hiç çıkarmak istememesi
Ve sonsuza kadar kendi soyunda kalmasını istemesi
Şaşırtıcı değil tabii ki!
Neyse, yüzüğü en sevdiği oğullarından birine bırakmış
Ve ondan da aynı şekilde bu yüzüğü en sevdiği oğluna
Miras bırakmasını istemiş; hangi oğul olursa olsun,
Seçilen kişi evin başı, kralı olacakmış.
Anlıyorsunuz değil mi Sultanım?

SELAHATTİN

Anlıyorum. Devam et.

NATHAN

Bu sayede yüzük nesiller boyu babadan oğula geçmiş.
En son yüzük üç oğlu olan bir babaya kalmış;
Bu üç çocuk da babalarının sözünden çıkmazmış
Ve onu çok severlermiş,
Bu nedenle baba oğulları arasında ayrım yapmazmış.
Bazen içlerinden biri, bazen öteki
Babalarıyla baş başa kaldığında onu çok hoşnut ederlermiş,
Baba da bu güzel zamanlara olan düşkünlüğü sebebiyle,
Her üçüne de yüzüğü bırakacağına dair ayrı ayrı söz vermiş.
Bu durum böyle devam etmiş.
Fakat öleceği gün yaklaştıkça
Baba bu durumu çözmenin bir yolunu bulamamış.
Her üçüne de verdiği sözden dolayı
Diğer ikisini üzmekten çok çekinmiş.
Bu durumda ne yapacaktır peki?
Günün birinde eve bir zanaatkâr çağırmış ve
Yüzükten tıpatıp aynı iki kopya yapmasını,
Bunun için hiçbir masraftan kaçınmamasını söylemiş.
Zanaatkâr bunu başarmış.
Yüzükler gerçeğine o kadar benzermiş ki
Baba bile gerçeğini ayırt edememiş ve
Sevinç içerisinde oğullarını teker teker çağırmış,
Hepsine özel olduklarını hissettirmiş, hayır duasını yapmış
Ve yüzükleri dağıttıktan sonra ölmüş.
Dinliyorsunuz beni, değil mi Sultanım?

SELAHATTİN

(*Hikâye onu etkilediğinden dalmış.*)
Dinliyorum, dinliyorum! Hikâyeni bitir hadi!
Hadi!

NATHAN

Bitti aslında, çünkü devamını tahmin edebiliyorsunuzdur
Babaları ölür ölmez üçü de ailenin başına geçmek istemiş.
Olay araştırılmış, kavgalar çıkmış, şikâyetler edilmiş
Ama hepsi boşuna!

Gerçek yüzük hangisi bulamamışlar.
(*Sultan'dan cevap gelir mi diye duraklar.*)
Tıpkı bizim doğru olan inancı bilemeyeceğimiz gibi.

SELAHATTİN

Nasıl? Sorduğum sorunun cevabı bu mu yani?

NATHAN

Ben sadece özür diliyorum,
Rabb'in ayırt edemeyelim diye yarattığı yüzüklerden birine
"Gerçeği budur," demeye cüret edemediğim için.

SELAHATTİN

Yüzüklermiş! Alay etme benimle!
Dinler sadece giyim kuşam ya da yeme içme açısından bile
Rahatça ayırt edilebilir!

NATHAN

Fakat insanların onlara inanmalarının sebepleri,
Dinlerin temel kavramlarından ayrılamaz!
Zaten hepsi bir şeye dayanmıyor mu?
Ve sözle veya yazıyla aktarılmış olan şeylere
Sadakat ve inançla bağlanmaz mıyız?
Peki kimin sadakatine, inancına daha çok inanırız?
Bizden olana inanırız, değil mi?
Kendi kanımızdan, kendi canımızdan olanlara.
Küçüklüğümüzden beri bize sevgisini verenlere,
İyiliğimiz için bile olsa bize asla yalan söylemeyenlere, değil mi?
Ben kendi Rabb'ime, senin kendi Rabb'ine inandığından
Daha az inanabilir miyim? Ya da tam tersi mümkün mü?
Benim atalarımı haklı göstermek için,
Kendi atalarınızı yalanlamanızı bekleyebilir miyim sizden?
Ya da tam tersi mümkün mü?
Hristiyanlar için de aynı şey geçerli değil mi?

SELAHATTİN

(Allah aşkına adam haklı. Susmalıyım.)

NATHAN

Hikâyemize dönelim. Dediğim gibi,
Oğullar birbirleriyle davalık olmuş;

Hepsi hâkim karşısında babalarının gerçek yüzüğü
Kendisine verdiğine dair ant içmiş.
Aslında doğru da söylüyorlardı!
Babalarının kendilerine bu konuda söz verdiğini de söylemişler.
Ve bu da doğruydu!
Babalarının sözüne güvenmişler ve sevgi dolu bir babanın
Kendilerine yalan söyleyeceğinden de kuşku duymamışlar;
Eh, kardeş olsalar da suçu birbirlerinde aramış ve
Yalancı bildikleri kardeşlerinin suçunu kanıtlayıp
İntikam almak istemişler.

SELAHATTİN

Peki ya hâkim? O ne demiş?
Onun ne dediğini çok merak ediyorum.

NATHAN

Hâkim şöyle demiş:
"Eğer babanızı bana getiremezseniz
Sizi huzurumdan kovarım!
Ben bilmece çözmek için mi burada oturuyorum?
Yüzüğün dile gelmesini beklemiyorsunuz ya?
Ama durun!
Rivayete göre yüzüğü taşıyan kişi herkes tarafından sevilirmiş.
İşte bu bizi bir sonuca götürebilir!
Sahte olan yüzüklerin böyle bir gücü yok ya!
Haydi kim kimi daha çok sevdiğini söylesin.
Susuyor musunuz?
Yüzük etkisi dışa vurmuyor mu acaba?
Dışarıdan bakınca belli olmuyor mu acaba?
Yoksa en çok kendinizi mi seviyorsunuz?
Ah! Demek hepiniz hem sahtekârsınız
Hem de bir sahtekârlığın kurbanlarısınız.
Gerçek yüzüğü hiçbiriniz taşımıyorsunuz.
Muhtemelen gerçeği kayboldu.
Babanız da bunu size söylemek istemediğinden
Hepinize birer yüzük yaptırdı."

SELAHATTİN

Dâhice! Harika!

NATHAN

Söze şöyle devam etmiş:
"Benden hüküm yerine nasihat duymak istemiyorsanız
Hemen gidin!
Size söyleyeceğim tek şey var: bu işin peşini bırakın.
Hepiniz yüzüğünüzü babanızdan aldınız
Ve hepiniz kendi yüzüğünün gerçek olduğuna inanıyor.
Belki de babanız yüzüğün tiranlığına son vermek istemiştir.
Hepinize bir yüzük vermiş çünkü aranızda ayırım yapmamış.
Hepinizi eşit sevmiş ve içinizden birini seçmek istememiş.
Haydi gidin bakalım!
Kötü duygularınızdan arının
Ve önyargısız bir sevginin yolundan gidin!
Böyle yarışacağınıza, yüzüklerin gücünü göstermekte yarışın!
Bu güce mütevazılık, iyi huy, iyi niyet ve Tanrı aşkı eşlik etsin!
Eğer yüzük etkisini torunlarınızın torunlarında da gösterirse
Binlerce yıl sonra yine bir mahkeme salonuna gideceksiniz.
Fakat bu kez hâkim benden çok daha bilge bir güç olacak.
Gidin şimdi!"
İşte böyle konuşmuş alçakgönüllü hâkim.

SELAHATTİN

Allah'ım... Allah'ım!

NATHAN

Selahattin, siz de kendinizi o bilge hâkim gibi görüyorsanız...

SELAHATTİN

(Nathan'ın yanına koşup elini tutar ve sahnenin sonuna kadar bırakmaz.)

Ben mi? Ben ancak bir toz parçası olabilirim,
Hiçbir şey değilim! Allah'ım!

NATHAN

Sultanım neyiniz var?

SELAHATTİN

Nathan, sevgili Nathan!

O hâkimin zamanı daha gelmedi,
Binlerce yıl henüz geçmedi.
O hâkim kürsüsü benim değil.
Git madem! Git! Ama dostum olarak git.

NATHAN

Bana diyeceğiniz başka bir şey yok muydu Selahattin?

SELAHATTİN

Yok.

NATHAN

Hiç mi?

SELAHATTİN

Yok. Ne olabilir ki?

NATHAN

Bense bir şey istemek için fırsat kolluyordum aslında.

SELAHATTİN

Bir şey istemek için fırsata ihtiyacın yok, konuş hadi.

NATHAN

Alacaklarımı almak için çıktığım uzun yoldan geldim.
Cebimde çok para var.
Zamanla cebimdeki para başıma iş getirir.
Bu paraları nerede saklayabileceğimi düşünürken
Aklıma yaklaşan savaş geldi.
Savaş masraflı olur sonuçta, belki siz...

SELAHATTİN

(*Dik dik Nathan'a bakar.*)

Nathan!
Al Hafi'nin sana uğrayıp uğramadığını sormak,
Bu teklifinin ardındaki niyetini sorgulamak istemiyorum.

NATHAN

Niyetimi mi?

SELAHATTİN

Kötü bir niyeti hak ederdim doğrusu.
Affet!
Saklamak istemiyorum ve itiraf ediyorum ki ben...

NATHAN
Benden para isteyecektiniz, değil mi?
SELAHATTİN
Evet.
NATHAN
O zaman her ikimizin de istediği olacak!
Ancak sahip olduğum tüm parayı
Size veremememin sebebi o Tapınak Şövalyesi.
Yani ödemem gereken büyük bir borcum var ona.
SELAHATTİN
Tapınak şövalyeleri mi?
En büyük düşmanlarıma paranla yardım mı edeceksin?
NATHAN
Tek bir şövalyeden bahsediyorum,
Canını bağışladığınız şövalyeden.
SELAHATTİN
Ah! Hatırlattığın iyi oldu!
Aklımdan tamamen çıkmış!
Tanıyor musun onu? Nerede o?
NATHAN
Ona gösterdiğin merhametinin
Bana ne kadar yaradığını bilmiyor musun yani?
Yeni kazandığı hayatını,
Kızımı alevlerin arasından kurtarmak için tehlikeye attı.
SELAHATTİN
Tapınak Şövalyesi mi? O mu kurtardı kızını?
Öyle birine benziyordu zaten.
Kardeşim de böyle yapardı.
Yakınlarda mı hâlâ? Öyleyse getir onu buraya!
Kız kardeşime, yüzünü hiç görmediği erkek kardeşimi
O kadar çok anlattım ki
Hiç değilse ona çok benzeyen birini görsün.
Git ve onu buraya getir!
Ah sırf bir özlem değil mi bu kadar iyiliği ardından getiren?
Git getir onu buraya! Git!

NATHAN

(*Selahattin'in elini bırakır.*)

Hemen! Öteki meselede de hemfikiriz değil mi?

(*Çıkar.*)

SELAHATTİN

Keşke kardeşim de duysaydı bunları!
Yanına gideyim!
Olan biten her şeyi nasıl anlatacağım ona şimdi?

(*Öteki taraftan çıkar.*)

8. Sahne

(*Tapınak Şövalyesi manastırın yanındaki hurma ağaçlarının altında Nathan'ı beklemektedir.*)

TAPINAK ŞÖVALYESİ

(*Kendi içinde bir savaş verir gibi bir aşağı bir yukarı dolaşıp durmaktadır; sonunda dayanamaz.*)

Demek ki kurban çok yorulduğunda
Pes edip savaşmaktan vazgeçermiş.
Olsun!
İçimde kopan fırtınalara daha fazla kapılmayacağım,
Sonucu önceden tahmin etmeye çalışmayacağım.
Yeter. Boşuna kaçtım. Boşuna.
Kaçmaktan başka çarem yoktu ya!
Ne oluyorsa olsun şimdi!
Önüne geçmek için yıllarca çabaladığım darbe,
Göz açıp kapayana kadar gerçekleşti.
Hiç beklemediğim ve tahmin etmediğim bir anda gördüm onu
Ve artık gözümün önünden Ayırmamaya karar verdim...
Karar mı? Karar vermiş olmak, harekete geçmek demektir.
Ama ben sadece acı çektim.
Onu görür görmez ona bağlanmak,
Ondan vazgeçememek apayrı bir duygu.
Hep de öyle kalacak.
Ve ondan ayrı yaşamak zorunda kalmayı asla düşünemem,

Bu ölümüm olur. Ölümden sonra da neresi olursa olsun
Onsuz olamam, yine ölürüm. Eğer aşk buysa,
Demek ki tapınak şövalyeleri de âşık olabiliyormuş.
Demek ki Hristiyan bir erkek,
Bir Yahudi kızına âşık olabiliyormuş.
Hah! Ne olmuş yani?
Kendimi bu kutsal topraklara adadığımda
Önyargılarımdan çoktan kurtulmuştum zaten.
Tarikatım benden ne bekliyor?
Ben artık bir ölüyüm, ölü bir tapınak şövalyesiyim!
Selahattin'in esiri olduğumda tarikatım için de öldüm;
Selahattin'in bana bağışladığı başım da
Eski ben de geçmişte kaldı.
Yeni Ben'in eskisinden haberi yok,
Eski Ben'in beynini dolduran sözleri ise
Yeni Ben hiç duymadı.
Yeni Ben, daha iyi bir Ben
Ve babamın memleketine daha uygun bir Ben.
Çünkü yeni Ben, babamın burada ne düşündüğünü,
Ne hissettiğini anlamaya başladı.
Tabii onun hakkında işittiklerim masaldan ibaret değilse.
Masal mı? Masal olsa bile çok inandırıcı,
Hele onun öldüğü yerde ölümden kurtulduğumdan beri
Daha da inandırıcı geliyor bana.
Savaşta mı ölmüştü?
İşe yaramaz insanlarla hayatta kalmaktansa,
Gözüpek adamlarla savaşta ölmeyi tercih ederim.
Babam izinden gittiğim için beni takdir ederdi eminim.
Benim için başka kimin takdiri
Onun takdirinden daha önemli olabilir ki?
Nathan'ınki mi?
Onun takdirinden çok desteğine ihtiyacım var.
Nasıl bir Yahudi ama! Yahudileri de böyle tanıtmak istiyor!
Geliyor! Hem de hızlı hızlı, yüzü sevinçten parlıyor!
Selahattin'in yanından başka türlü dönmek mümkün mü?
Hey! Nathan!

9. Sahne

(*Nathan ve Tapınak* Şövalyesi.)

NATHAN

Ah! Siz misiniz şövalye!

TAPINAK ŞÖVALYESİ

Sultan'ın yanından çok geç döndünüz.

NATHAN

Çok da geç sayılmaz. Yolum uzundu.
Bu adam gerçekten hak ediyor ününü Curd.
Hatta ünü ancak gölgesi olabilir.
Ama öncelikle size şunu söylemeliyim...

TAPINAK ŞÖVALYESİ

Neyi?

NATHAN

Sizinle konuşmak istiyor; derhal onu görmeliymişsiniz.
Fakat önce benimle gelin,
Bazı şeyler hazırlayacağım onun için, sonra gideriz.

TAPINAK ŞÖVALYESİ

Nathan tekrar evinize gitmeden önce...

NATHAN

Evime zaten gidip onunla konuştunuz mu?
Peki Recha'dan hoşlandınız mı? Söyleyin.

TAPINAK ŞÖVALYESİ

Kelimelerle anlatamayacağım kadar!
Ancak onu bir daha görmek istemiyorum! Asla!
Onu görmeyeceğime dair bana söz vermelisiniz.

NATHAN

Nasıl yani?

TAPINAK ŞÖVALYESİ

(*Kısa bir duraksamadan sonra birden onun boynuna sarılarak.*)
Babacığım!

NATHAN

Dostum, genç dostum!

TAPINAK ŞÖVALYESİ

(*Yine aniden çekilerek.*)

Oğlum diyemez misiniz?

Yalvarıyorum size Nathan!

Doğanın en güçlü bağları aşkına size yalvarıyorum!

Daha zayıf bağları tercih etmeyin!

İnsanlığınızı gösterin,beni itmeyin!

NATHAN

Sevgili dostum!

TAPINAK ŞÖVALYESİ

Peki ya oğlunuz? Oğlunuz olamaz mıyım?

Sevgime kızınızın minneti yol açtıysa bile mi?

Sizin bir hareketinizle birbirimize açılmayı,

Kavuşmayı bekliyor olsak bile mi?

NATHAN

Beni şaşırtıyorsun genç şövalye.

TAPINAK ŞÖVALYESİ

Ben mi? Sizin düşünceleriniz değil miydi bunlar?

Kendi sözleriniz olduğunu anlayamadınız mı

Benim ağzımdan çıktıklarında?

Neden şaşırtıyorum sizi?

NATHAN

Babanızın hangi Stauffen olduğunu bilmeden olmaz!

TAPINAK ŞÖVALYESİ

Ne demek oluyor bunlar Nathan?

Merakınızı gidermekten başka bir şey düşünmüyor musunuz?

NATHAN

Şöyle izah edeyim

Çok önceden ismi Conrad olan bir Stauffen'le tanışmıştım.

TAPINAK ŞÖVALYESİ

Öyle mi, peki ya babamın da ismi Conrad'sa?

NATHAN

Öyle mi?

TAPINAK ŞÖVALYESİ

Babamla adaşız. Curd ve Conrad'dan geliyor.

NATHAN

Öyle de olsa benim tanıdığım Conrad babanız olamaz.
Çünkü benim tanıdığım Conrad senin gibiydi,
Yani tapınak şövalyesiydi ve asla evlenmedi.

TAPINAK ŞÖVALYESİ

Eee?

NATHAN

Nasıl?

TAPINAK ŞÖVALYESİ

Yine de benim babam olabilir.

NATHAN

Şaka mı yapıyorsunuz?

TAPINAK ŞÖVALYESİ

Detaylara çok takılıyorsunuz.
Ne olabilir peki?
Evlilik dışı bir ilişkiden doğan bir çocuk, bir piç değil mi?
Bu hafife alınacak bir konu değil.
Geçmişimi didiklemeyi bırakırsanız,
Ben de sizin geçmişinizi didiklemem.
Yanlış anlamayın soyunuzdan şüphem yok.
Tanrı korusun! Kim bilir!
İbrahim'den, hatta ondan öncesinden
Bu zamana kadar soyunuzu Açıklayabiliyorsunuzdur!
Ben bile sizin adınıza yemin edebilirim!

NATHAN

Acımasız oluyorsunuz! Peki bunu hak ettim mi?
Sizin herhangi bir isteğinizi hiç geri çevirdim mi?
Bir sözle anı mahvetmek istemedim yalnızca.
Başka bir şey değil.

TAPINAK ŞÖVALYESİ

Yok öyle mi?
Haa, o zaman özür mü dilemeliyim?

NATHAN

Hadi gelin artık!

TAPINAK ŞÖVALYESİ

Nereye? Eve mi?
Hayır! Olamaz! O ev bana ıstırap veriyor.
Burada bekleyebilirim sizi.
Eğer onu görürsem, sonra hep görmek isterim;
Eğer göremeyeceksem de
Şimdiye kadar yeterince gördüm demektir.

NATHAN

Elimden geldiğince çabuk dönerim.

10. Sahne

(*Tapınak Şövalyesi ve biraz sonra Daja.*)

TAPINAK ŞÖVALYESİ

Bu kadarı da çok fazla! İnsan beyni sınırsızdır;
Ancak bazen küçücük bir şey bütün beyni doldurabiliyor!
Çaresi yok! Yok!
Neyle dolduğu önemli değil, hiç çaresi yok.
Ama sabretmeliyim!
Beynim neyle dolarsa dolsun,
Ruhum gelip beni aydınlatacaktır,
Kendine yer açıp her şeyi yine düzene koyacaktır.
Hayatımda ilk defa mı âşık oluyorum?
Daha önceden yaşadıklarım aşk değil miydi?
Gerçek aşk dedikleri şu an hissettiklerim mi?

DAJA

(*Yavaşça içeri girer.*)

Şövalye! Şövalye!

TAPINAK ŞÖVALYESİ

Seslenen kim? Daja sen misin?

DAJA

Fark ettirmeden geçtim Nathan'ın yanından.
Fakat burada bizi görebilir. Ağacın arkasına geçelim mi?

TAPINAK ŞÖVALYESİ
Bu kadar gizli olan ne? Ne var?
DAJA
Beni size getiren bir sır var, hatta iki sır.
Biri benim, diğeri ise sizin sırrınız.
Birbirimizle sırlarımızı paylaşmaya ne dersiniz?
TAPINAK ŞÖVALYESİ
Olur tabii. Ancak bendeki sırrı bilmiyorum.
Sırrımın ne olduğunu öğrenmem için
Sanırım önce sizin sırrınızı öğrenmem gerekiyor.
DAJA
Öyle mi?
Olmaz, önce siz anlatmalısınız, sonra ben anlatacağım.
Şunu bilin ki benim sırrım,
Sizin sırrınızı öğrenmeden hiçbir işe yaramaz.
Acele edin!
Sırrınızı zorla ağzınızdan alırsam, kendi
isteğinizle söylemediğiniz için kendiminkini söyleyemem
Ve siz de benim sırrımı öğrenemez
Ama kendi sırrınızı açık etmiş olursunuz.
Zavallı Şövalye!
Nasıl oluyor da siz erkekler bu sırları,
Biz kadınlardan saklayabileceğinizi düşünüyorsunuz?
TAPINAK ŞÖVALYESİ
Kendimiz bile çoğu zaman bu sırları bilmiyoruz.
DAJA
Olabilir.
O halde ben sizi sırrınızla tanıştırayım.
Size yardımcı olayım.
Şimdi bana söyleyin, birdenbire kaçmanızın sebebi nedir?
Neden bizi yüzüstü bırakıp gittiniz?
Nathan deyip geçiştirecek misiniz yine?
Bu kadar mı önemsiz sizin için Recha?
Veya çok mu önemli?
Çok, pek çok önemli, değil mi?

Ökseye yakalanmış zavallı kuşun çırpınmasını anlarım ben!
Onu deli gibi sevdiğinizi bana derhal itiraf ederseniz
Ben de size bir şeyler söylerim...

TAPINAK ŞÖVALYESİ

Deli gibi mi? Evet, iyi anlamışsınız.

DAJA

Deliliğinizi affetmemi istiyorsanız,
Recha'yı sevdiğinizi kabul edin.

TAPINAK ŞÖVALYESİ

Delilik olduğunu nereden çıkardınız peki?
Bir tapınak şövalyesi bir Yahudi kızına âşık olduğu için mi?

DAJA

Gerçekten anlamsız.
Fakat bazen ilk bakışta anlamsız görünen şeyler
Asıl anlamlı olanlardır.
Hz. İsa'nın bizi, zeki insanların
Kolay kolay bulamayacakları yollara sokması da bundandır.

TAPINAK ŞÖVALYESİ

Çok emin konuşuyorsunuz.
(Eğer İsa'nın yerine "dikkat" kelimesini koyarsam,
Dedikleri gayet mantıklı olurdu değil mi?)
Aslında çok meraklı biri değilimdir
Ama siz beni meraklandırıyorsunuz.

DAJA

Eh! Burası mucizelerin gerçekleştiği bir ülke.

TAPINAK ŞÖVALYESİ

Acayipliklerin olduğu ülke desek daha doğru, değil mi?
Dünya buraya sıkışmış sanki.
Sevgili Daja, farz et ki duymak istediklerini itiraf ettim.
Onu ne kadar sevdiğimi, onsuz olamayacağımı, onu...

DAJA

Sahi mi?
Öyleyse Şövalye onu Hristiyan yapacağınıza,
Onu dünyada hayatı boyunca, Ahirette ise sonsuza kadar
Koruyacağınıza dair söz verin bana.

TAPINAK ŞÖVALYESİ

Fakat nasıl? Bunu nasıl yapabilirim?
Gücümün yeteceğinden emin olmadığım bir şey için
Nasıl yemin edebilirim?

DAJA

Gücünüz var sizin buna.
Bir sözüm yeter size bu gücü vermeye.

TAPINAK ŞÖVALYESİ

Babasının bunu istemeyeceğini bile bile mi?

DAJA

Babası buna sessiz kalmaya mecbur.

TAPINAK ŞÖVALYESİ

Mecbur mu? Haydutlar ona işkence mi ediyor da mecbur?

DAJA

Mecbur ve sonunda seve seve kabullenmek zorunda kalacak.

TAPINAK ŞÖVALYESİ

Mecbur ve seve seve?
Peki ona bu konuyu açmaya çalıştığımı söylesem sana?

DAJA

Anlamadı mı?

TAPINAK ŞÖVALYESİ

Hatta o kadar garipsedi ki... kırıldım.

DAJA

Ne? Recha'ya karşı olan hislerinizi anlatmaya çalıştığınızda
Sevinçten havalara uçmadı mı yani?
Buz gibi miydi? Zorluk mu çıkardı?

TAPINAK ŞÖVALYESİ

Öyle de denebilir.

DAJA

Öyleyse ben de bundan sonra daha fazla kafamı yormayayım.
(*Kısa bir sessizlik olur.*)

TAPINAK ŞÖVALYESİ

Yine de kafanızı yoruyorsunuz değil mi?

DAJA

Bu adam aslında o kadar iyi bir insan ki!..

Kendisi kabul etmese de çok şey borçluyum ona!
Tanrı biliyor ya, onu bir şeylere mecbur etmek
O kadar zoruma gidiyor ki...

TAPINAK ŞÖVALYESİ

Rica ediyorum Daja,
Beni bu belirsizlikten bir an önce kurtarın.
Ama planladıklarınızın iyi mi kötü mü, onurlu mu,
Yoksa utanç verici mi olduğuna emin değilseniz susun!
Ve ben susacak bir şeyiniz olduğunu unutayım.

DAJA

Söylediklerinizi beni susturmak yerine
Daha da konuşturuyor.
Öyleyse bilmeniz gerekiyor
Recha Yahudi değil, bir Hristiyan.

TAPINAK ŞÖVALYESİ

(Soğuk bir tavırla.)

Tebrikler! Bu sırrı tutmak çok zor olmuştur eminim.
Pek zor olmuştur!
Durmayın!
Yeryüzünü meskûn kılamayacak hale gelince
Gökyüzünü de meskûn kılın hadi!

DAJA

Şövalye, ne diyorsunuz siz?
Ben size böyle önemli bir haber verirken
Siz benimle alay mı ediyorsunuz?
Recha'nın Hristiyan olmasının sizi,
Bir tapınak şövalyesini sevindirmesi gerekmiyor muydu?

TAPINAK ŞÖVALYESİ

Tabii ya!
Özellikle de uydurup önüme koyduğunuz bir Hristiyan ise.

DAJA

Ah! Bunu mu çıkardınız konuşmalarımdan? Gülünç!
Recha'nın inancını döndürebilecek
Bir kişi var mıdır bu dünyada?

En büyük şansı, yetiştirilirken bozulan inancının aksine
Doğru dine doğuştan sahip olmasıdır!

TAPINAK ŞÖVALYESİ

Ya benimle açık konuşun ya da gidin buradan Daja!

DAJA

Recha Hristiyan bir anne ve babadan doğmuş
Ve vaftiz edilmiştir.

TAPINAK ŞÖVALYESİ

(*Heyecanla.*)
Peki Nathan?

DAJA

Onun gerçek babası değil!

TAPINAK ŞÖVALYESİ

Ağzınızdan çıkanı kulağınız duyuyor mu?
Nathan babası değil mi yani?

DAJA

Beni kahreden olay bu. Nathan onun gerçek babası değil.

TAPINAK ŞÖVALYESİ

Kendi kızı yerine koyup büyüttü Recha'yı öyle mi?
Bir Hristiyan çocuğunu Yahudi gibi büyüttü öyle mi?

DAJA

Evet.

TAPINAK ŞÖVALYESİ

Bu gerçeği öğrenemedi mi hiç Recha?
Nathan söylemedi mi ona?

DAJA

Hayır, asla!

TAPINAK ŞÖVALYESİ

Bunca zaman bu yalanla mı büyüttü kızı?

DAJA

Evet, maalesef bu yalanla büyüttü.

TAPINAK ŞÖVALYESİ

Bunu nasıl yapabildi?
Bilge ve iyi olan Nathan bu kızın doğasını nasıl bozabildi?
Kalbini hiç ait olmadığı yerlere doğru büktü;

Eğer o müdahil olmasaydı, kızın kalbi doğru yolu seçecekti!
Bu çok ciddi bir sır Daja.
Ciddi sonuçlara yol açabilir.
Ne yapacağımı bilemiyorum.
Düşünmek için zamana ihtiyacım var,
Bu yüzden lütfen şimdi gidin!
Nathan her an dönebilir. Bizi yakalamasın! Gidin!

DAJA

Bu benim sonum olur!

TAPINAK ŞÖVALYESİ

Artık onunla konuşamam.
Eğer onu görürseniz Sultan'ın yanında olduğumu söyleyin.

DAJA

Ona bir şey belli etmeyin.
Dikkatli olmalısınız Recha için.
Ama onu Avrupa'ya götürürken
Beni burada bırakmazsınız değil mi?

TAPINAK ŞÖVALYESİ

O gün gelsin, konuşuruz.
Şimdi gidin!

IV. Perde

1. Sahne

(*Manastırın iç avlusundaki sütunlu koridor. Keşiş ve hemen arkasından Tapınak Şövalyesi.*)

KEŞİŞ

Öyle öyle!
Patrik haklı!
Üzerime düşen sorumlulukları yerine getirmedim.
Neden bu tür şeyler istiyor benden? Üçkâğıtçılıktan,
Yalan söyleyip insan kandırmaktan hoşlanmam.
Her şeye karışmayı da sevmem.
Dünyevi yaşamdan bunun için mi vazgeçtim?
Başkalarının dünyevi meseleleriyle uğraşmak için mi
Dünyadan el etek çektim?

TAPINAK ŞÖVALYESİ

(*Hızla ona yaklaşır.*)
Güzel kardeşim! Sonunda buldum sizi!
O kadar çok aradım ki!

KEŞİŞ

Kimi, beni mi?

TAPINAK ŞÖVALYESİ

Hatırlıyor musunuz beni?

KEŞİŞ

Tabii ki hatırlıyorum!
Ancak ben kalan ömrüm boyunca

Sizinle tekrar karşılaşabileceğimi düşünmüyordum.
Bunun için dua ediyordum çünkü.
Tanrı biliyor, efendime yapmak zorunda kaldığım teklif
Beni çok üzmüştü.
Tanrı biliyor, teklifi bir şövalye gururuyla
Hemen geri çevirdiğinizde çok rahatlamıştım,
Tanrı biliyor gerçekten yürekten sevindiğimi.
Yine de geldiniz,
Sanırım sonradan teklifimden etkilendiniz...

TAPINAK ŞÖVALYESİ

Neden geldiğimi biliyor musunuz yani?
Gerçeği söylemek gerekirse
Ben bile bilmiyorum neden geldiğimi.

KEŞİŞ

Tekrar düşündünüz
Ve Patrik'in haksız olmadığını anladınız;
Hem paranın ve hem şerefin
Onun dâhice planıyla kazanıldığını gördünüz.
Bir düşman melek de olsa yine de düşmandır dediniz
Ve işi kabul edeceksiniz! Ah Tanrım!

TAPINAK ŞÖVALYESİ

Benim sevgili, dindar arkadaşım!
O yüzden gelmedim buraya;
Patrik'le bu konuyu konuşmak niyetinde değilim.
O konu hakkındaki düşüncelerim hiç değişmedi.
Dünyayı verseler bile,
Yine de sizin gibi bir insanın
Hakkımdaki olumlu düşüncelerini değiştirmesini istemem.
Ben Patrik'in yanına sadece bir öğüt almaya geldim.

KEŞİŞ

Siz? Patrik'ten? Öğüt almaya?
Bir şövalye bir papazdan öğüt mü alacak?
(*Çekinerek etrafına bakar.*)

TAPINAK ŞÖVALYESİ

Evet tam "papazlık" bir konu.

KEŞİŞ

Ama tam tersi asla olmazdı,
Bir papaz bir şövalyeye asla danışmazdı,
Mesele her ne kadar "şövalyelik" olsa da.

TAPINAK ŞÖVALYESİ

İşte tam bu yüzden özenmez benim gibiler onun gibilere.
Sırf kendim için buraya gelseydim,
Sırf kendime hesap verecek olsaydım
İhtiyaç duyar mıydım Patrik'inize?
Fakat bazen başkaları uğruna kötü bir şey yapmayı,
Kendi uğruma iyi bir şey yapmaya Tercih ediyorum.
Ayrıca görüyorum ki din taraf tutmaktır ve
İnsan tarafsız olduğuna inansa da aslında bir tarafa aittir.
Bu böyledir ve böyle olmalıdır.

KEŞİŞ

Bu konu hakkında bir yorum yapmak istemiyorum
Çünkü sizi tam olarak anlamıyorum.

TAPINAK ŞÖVALYESİ

Yaptınız bile!
(Ben neden geldim buraya? Emir almaya mı, öğüt almaya mı?
Herhangi bir öğüt mü, bir bilirkişinin öğüdü mü?)
Sağ olun Keşiş, verdiğiniz güzel tavsiyeler için sağ olun.
Hem Patrik de kimmiş!
Benim için siz Patrik'ten farksızsınız!
Ben Patrik olan Hristiyan'a değil,
Hristiyan olan Patrik'e danışmak istemiştim zaten.
Derdim şu ki...

KEŞİŞ

Lütfen daha fazla konuşmayın efendim!
Boşuna konuşuyorsunuz!
Beni yanlış tanımışsınız.
Çok bilenin derdi de çok olur,
Oysa ben tek bir dertle uğraşmak için yemin ettim!
Ah ne mutlu bana, karşıdan Patrik geliyor!
Gitmeyin, sizi zaten gördü.

2. Sahne

(Patrik, iç avludaki sütunlu koridordan büyük bir tantanayla gelmektedir. Önceki sahnede yer alan kişiler.)

TAPINAK ŞÖVALYESİ
Beni görmese daha iyi olur.
Bu aradığım kişi değil.
Şişko, kırmızı yüzlü, sevimli bir piskopos!
Şu şatafata bak!
KEŞİŞ
Şimdi hasta ziyaretinden geliyor,
Onu bir de saraya giderken görün!
TAPINAK ŞÖVALYESİ
Öyleyse Selahattin kendi mütevazılığından utanmalı!
PATRİK
(Yaklaşırken eliyle keşişe bir işaret yapar.)
Gel!
Tapınak Şövalyesi değil mi o? Ne işi var burada?
KEŞİŞ
Bilmiyorum.
PATRİK
(Tapınak Şövalyesi'ne yaklaşır, maiyeti ile keşiş geri çekilir.)
Bu yiğit, genç Şövalye'yi görmekten mutluluk duydum.
Nasıl da genç!
Tanrı'nın izniyle daha fazlası olabilir.
TAPINAK ŞÖVALYESİ
Olduğundan fazlası olmak kolay değildir,
Hatta ancak daha azı olunur.
PATRİK
Dinine böyle düşkün bir şövalyenin Hristiyanlık
Ve Tanrı'mıza daha büyük hizmetler etmesini diliyorum.
Nasıl yardımcı olabilirim sana?
TAPINAK ŞÖVALYESİ
Vereceğiniz öğütlerle gençliğimin
Eksik kalan özelliklerini tamamlayarak.

PATRİK

Seve seve! Ancak vereceğim öğütler uygulanacaksa.

TAPINAK ŞÖVALYESİ

Körü körüne değil ama değil mi?

PATRİK

Bunu isteyen kim?
İnsan öncelikle Tanrı'nın verdiği aklı kullanmalıdır elbette.
Her zaman mümkü olur mu peki bu?
Örneğin; Tanrı, tüm Hristiyanlığın mutluluğunu,
Selametini sağlamlaştıracak, koruyup kollayacak bir çareyi
Meleklerinden biriyle gönderse
Bize akıl vermiş olan Tanrı'nın aklını
Kim sorgulamaya cüret eder değil mi?
Ve kim Tanrı'nın kudretini
İnsanın önemsiz gururunun kurallarına göre sorgulayabilir?
Ama bu kadarı yeter.
Hangi konuda öğüt almaya geldin?

TAPINAK ŞÖVALYESİ

Muhterem peder, farz edelim ki bir Yahudi'nin bir kızı var
Ve bu Yahudi kızını tüm yüreğiyle seviyor,
Çok güzel bir şekilde yetiştiriyor.
Kız da en saf duygularıyla onu seviyor, sonrasında bu kızın
Bir Yahudi çocuğu olmadığı anlaşılıyor,
Yahudi bu kızı bulmuş, satın almış veya çalmış diyelim;
Ancak kız daha önce vaftiz edilmiş bir Hristiyanmış.
Oysa Yahudi onu bir Yahudi gibi yetiştirmiş ve
Herkese onun kendi çocuğu olduğunu söylemiş.
Şimdi söyleyin peder, bu durumda ne yapmak lazım?

PATRİK

Dehşet verici!
Öncelikle bilmek isterim Şövalye
Bu gerçek bir olay mıdır, yoksa bir varsayım mı?
Siz mi kurdunuz bunu, yoksa gerçek mi
Ve hâlâ devam ediyor mu?

TAPINAK ŞÖVALYESİ

Peder, bunun pek bir anlamı olduğunu düşünmüyorum,
Sonuçta sadece fikrinizi almaya geldim.

PATRİK

Anlamı olmaz mı?
İşte Şövalye, görüyorsunuz, gururlu insanın aklı
Dinî meselelerde nasıl da yanılabiliyor.
Nasıl anlamı olmaz?
Diyelim ki gerçek bir olay değil ve sadece bir varsayım
O zaman çok düşünülmesi gereken bir durum değildir.
O halde size önerim bir tiyatroya gitmeniz olur,
Tiyatroda bu konular çözüme kavuşur ve ide alkış alır.
Ama Şövalye, eğer beni kafanızda kurduğunuz
Bir olayla oyalamıyorsanız ve anlattığınız gerçekse
Ve bizim piskoposluk bölgemizde,
Görkemli şehrimiz Kudüs'te yaşandıysa
İşte o zaman...

TAPINAK ŞÖVALYESİ

Ne olur o zaman?

PATRİK

O zaman bu suçu işleyen Yahudi'nin Hristiyanlarca yargılanıp
En ağır cezaya çarptırılması gerekir.

TAPINAK ŞÖVALYESİ

Öyle mi?

PATRİK

İmparatorluk ve piskoposluk kurallarına göre,
Bir Hristiyan'ı irtidada yöneltmiş bir Yahudi
Odunların üzerinde diri diri yanmayı hak eder.

TAPINAK ŞÖVALYESİ

Öyle mi?

PATRİK

Siz olsanız ne ceza verirdiniz
Vaftizli bir Hristiyan'ı kendi dininden alıkoyan bir Yahudi'ye?
Kendini koruyamayacak kadar küçük olan çocuklara
Yapılan her şey, zorlama değil de nedir?

Şunu da eklemeliyim
Kilise'nin çocuklara yaptığı dışında tabii.

TAPINAK ŞÖVALYESİ

Peki ya Yahudi ona sahip çıkmasaydı da o çocuk ölüp gitseydi?

PATRİK

Fark etmez!
O Yahudi yakılmalıdır!
Ölüp gitmek böyle bir felaketten daha iyidir.
Yahudi, Tanrı'nın işine karışma hakkını nereden buluyor?
Tanrı eğer bir çocuğu yaşatmak isterse
Yahudi olmasa da yaşatır.

TAPINAK ŞÖVALYESİ

Yahudi'ye rağmen çocuk cennetlik de kılınabilir değil mi?

PATRİK

Fark etmez! O Yahudi yakılmalıdır!

TAPINAK ŞÖVALYESİ

Duyduğum kadarıyla, kıza ne kendi dinini,
Ne de başka bir dini öğretmiş.
Sadece aklının erebileceği kadar Tanrı'yı öğretmiş.

PATRİK

Sonuç değişmez! Yahudi yakılmak zorundadır!
Bu nedenle de üç kere yakılmalıdır!
İnancı bir çocuğa öğretmemek öyle mi?
Bu gerçekten aşırı değil mi?
Merak ediyorum da Şövalye, siz şahsen...

TAPINAK ŞÖVALYESİ

Saygıdeğer peder, Tanrı izin verirse
Geri kalanını günah çıkaracağım zaman anlatırım.
(*Gitmek ister.*)

PATRİK

Nasıl? Cevap vermeden mi gideceksiniz?
Karşıma bu Yahudi'yi getirmeyecek misiniz?
Bu Yahudi'nin ismini vermeyecek misiniz?
Aklıma bir çare geliyor.
Derhal sultana danışacağım.

Selahattin, yeminiyle onayladığı anlaşma gereği
Dinimizle ilgili bütün hak ve inançlarımızı korumak zorunda!
Tanrı'ya şükür anlaşmanın aslı, tuğrası ve mührü bizde!
Hiçbir şeye inanmamanın devlet için de ne kadar tehlikeli
Olduğuna Sultan'ı kolayca inandırabilirim.
Dinî bilgileri olmayan birinin
Vatandaşlık bağları da kopmuş, parçalanmış demektir.
Tanrı bizi böyle bir günaha düşürmesin.
Uzak olsun bizden...

TAPINAK ŞÖVALYESİ

Değerli vaazınızı dinlemeye şu an vaktim yok, üzgünüm.
Selahattin tarafından çağrıldım.

PATRİK

Yaa? Öyleyse... O zaman...

TAPINAK ŞÖVALYESİ

Eğer Patrik izin verirse
Sultan'ı duyacaklarına önceden hazırlamak isterim.

PATRİK

Evet, biliyorum, canınızı ona borçlusunuz.
Benim ricam, Sultan'ın yanında
Benim iyi yönlerimden bahsedilmesidir.
Beni bu ricaya sürükleyen tek şey Tanrı'ya olan aşkımdır.
Bunun için elimden gelenin fazlasını yapıyorum.
Sultan'ın yanında Şövalye bunu hatırlar herhalde.
Ve az önce anlattığınız hikâye
Bir varsayımdan başka bir şey değildi sanırım,
Değil mi Şövalye?

TAPINAK ŞÖVALYESİ

Evet, varsayımdı.

(Çıkar.)

PATRİK

(Bu durumun özünü araştırmalıyım.
Bu tam Keşiş Bonafides'e göre bir iş.)
Gel oğlum buraya!

(Keşişle konuşarak çıkar.)

3. Sahne

(Selahattin'in sarayında bir oda. Köleler birçok para torbasını taşıyıp yan yana dizmektedir. Selahattin, ardından Sittah girer.)

SELAHATTİN

(İçeri girerken)

Olamaz! Bitmek bilmiyor. Devamı var mı daha?

BİR KÖLE

Bu kadar daha var.

SELAHATTİN

Geri kalanını Sittah için ayırın öyleyse.
Ayrıca Derviş neden gelmedi hâlâ?
Buradakileri hemen Al Hafi alsın...
Yoksa babama mı yollasam?
Bundan sonra sert davranmam gerekiyor,
Benden bir şeyler koparmak için çakal olması gerekecek.
Hiç olmazsa Mısır'dan gelecek parayı alana kadar
Yoksullar bir süre kendi başlarının çaresine baksın.
Kutsal mezar bağışlarının da durmaması gerekir!
Hristiyan hacılar da eli boş gitmemeli buradan.
Yalnız...

SİTTAH

Ne anlama geliyor bu? Neden veriyorsunuz bu parayı bana?

SELAHATTİN

Kendi payını içeriden al, eğer fazlası varsa kenara koy.

SİTTAH

Nathan Tapınak Şövalyesi'ni hâlâ getirmedi mi?

SELAHATTİN

Sanırım bulamadı.

SİTTAH

Bak, ne çıktı eski mücevherlerin içinden.

(Küçük bir resim gösterir.)

SELAHATTİN

Ah, kardeşim! İşte o!
Sevimli çocuk!

Neden erkenden kayıp gittin elimden!
Sen yanımdayken neler başarmazdım ki!..
Bu resmi istiyorum Sittah!
Bu resmi görmüştüm.
Bir sabah ablamız Lilla kardeşimizin yola çıkmasını istememiş,
Bu yüzden kardeşimiz ona bu resmi vermişti,
Sonrasında gitti...
Fakat gidiş o gidiş. Engel olmadım gitmesine, izin verdim!
Lilla da kederinden öldü zavallı.
Onun bir başına gitmesine
Razı olduğum için asla affetmedi beni.
Dönüşü olmayan bir yoldu bu.

SİTTAH

Zavallı kardeşim!

SELAHATTİN

Neyse konuşmayalım artık bunu!
Bir gün hepimiz dönüşü olmayan bir yere gideceğiz!
Kim bilebilir hem? Ölüm de bazem hedefini şaşırıp
Bir genci bulabilir.
Çok düşmanı vardı;
Gerçi en güçlü olanlar da çoğu zaman en güçsüzlere yenilir.
Her neyse!
Tapınak Şövalyesi ile bu resmi karşılaştırmalıyım aslında!
Bakalım hafızam bana bir oyun mu oynamış.

SİTTAH

Ben de bu yüzden getirmiştim bu resmi
Ama sen onu bana ver!
Ben sana benzeyip benzemediklerini söylerim,
Kadın gözü bunu anlamak için daha iyidir.

SELAHATTİN

(*İçeri giren kapı bekçisine.*)
Kim o gelen?
Tapınak Şövalyesi mi?
Evet o! Geliyor!

SİTTAH
Sizi rahatsız etmemek
Ve merakımla dikkatinizi dağıtmamak için
Kenara çekilsem daha iyi olacak.
(*Yakındaki bir sedire oturup, peçesini kapatır.*)
SELAHATTİN
İyi böyle!
(Ya ses tonu, ses tonu nasıl acaba?
Assad'ın sesi de ruhumun derinliklerinde uyuyor olmalı.)

4. Sahne

(*Tapınak* Şövalyesi *ve Selahattin.*)

TAPINAK ŞÖVALYESİ
Sultanım ben esirinizim...
SELAHATTİN
Esirim mi? Hayatını bağışlayınca
Özgürlüğünü de bağışlamış olmuyor muyum?
TAPINAK ŞÖVALYESİ
Sultanım bunu sizin ağzınızdan duymadan
Nasıl varsayımda bulunabilirim?
Size teşekkür etmek, sadece kelimelerle teşekkür etmek
Ne şanıma ne de karakterime yakışır.
Dileyin benden ne dilerseniz, bu can size feda.
SELAHATTİN
Böyle söyleme!
Düşmanıma bir çift eli çok görmem
Ancak bir kalbi vermeye razı olamam!
Beni hiç yanıltmadın genç adam.
Ruhun ve karakterinle benim Assad'ım gibisin.
Ona o kadar benziyorsun ki
Sana neredeydin diye sormak geliyor içimden.
Şimdiye kadar nerelerdeydin?
Hangi cinlerin, hangi perilerin ülkesindeydin

Ve bu güzel, saf görünümünü bunca zaman nasıl koruyabildin?
Hatta seninle birkaç anımızı hatırlamak isterdim.
Benden neden gizlendiğini, bensiz ne maceralar yaşadığını
Sana sorup kızmak isterdim.
Kendimi değil de sadece seni görseydim
Ve benim de yaşlandığını bilmeseydim
Zamanın durduğunu düşünürdüm.
Olsun, bu tatlı rüya sayesinde ömrümün baharında
Bana Assad'ımı hatırlatan birinin serpilip
Büyümesine şahit olabileceğim.
Sen de buna razı mısın Şövalye?

TAPINAK ŞÖVALYESİ

Sizin emriniz benim dileğimdir.

SELAHATTİN

Öyleyse bu dediğini hemen sınavdan geçirelim;
Benimle kalır mısın?
Hangi dinden olursan ol!
İster Müslüman, ister Hristiyan,
Hiç fark etmez!
İster beyaz bir pelerin ister bir maşlah[5] giy,
İster sarık tak, istersen pelerin dediğin
O bez parçasına sarın; nasıl istersen!
Hiç fark etmez!
Herkesin birbirine benzemesinden asla hoşlanmamışımdır,
Tüm ağaçların bir tek kabuğa bürünmesini beklemem zaten.

TAPINAK ŞÖVALYESİ

Sizi siz yapan da budur.
Tanrı'nın bahçıvanı olmak isteyen bir kahraman.

SELAHATTİN

Benim hakkımda böyle iyi şeyler düşünüyorsan,
En azından bu konuda anlaştık sayılır değil mi?

TAPINAK ŞÖVALYESİ

Her konuda!

---

5 Maşlah: Suriye ve bazı Arap ülkelerinde zenginlerin giydiği bir harmani. (ç.n.)

SELAHATTİN

(*Elini uzatarak.*)

Söz veriyor musun?

TAPINAK ŞÖVALYESİ

(*Uzatılan eli tutar.*)

Sadece bir sözümü değil, kendimi veriyorum!
Vermediklerim de sizin olsun.
Canım yolunuza feda olsun.

SELAHATTİN

Bir günde bu kadar kazanç çok değil mi?
Hem de çok fazla.
Seninle gelmedi mi?

TAPINAK ŞÖVALYESİ

Kim?

SELAHATTİN

Nathan.

TAPINAK ŞÖVALYESİ

(*Soğuk bir tavırla.*)

Sadece ben geldim.

SELAHATTİN

Yaptığın şey çok yüceydi!
Bu gibi bir olayın böyle bir adam adına
En iyi şekilde sonuçlanması ne kadar iyi bir kader!

TAPINAK ŞÖVALYESİ

Olabilir.

SELAHATTİN

Ne bu tavır? Hayır delikanlı!
Tanrı bizim vasıtamızla iyilik yapmak istiyorsa
Buna engel olmamalıyız, böyle soğuk davranmamalıyız!
Alçakgönüllülüğümüzden de olsa
Böyle soğuk görünemeyiz.

TAPINAK ŞÖVALYESİ

Ama bu dünyada her şeyin birçok yüzü, birçok yönü var.
Nasıl oluyor da bu kadar farklı yön
Tek bir insanda toplanabiliyor?

SELAHATTİN

Merhametinden şüphe etmediğimiz Tanrı'ya hep güven!
Ancak o bilir nasıl olduğunu.
Ama bu seni rahatsız ediyorsa
Sanırım ben de dikkatli olmalıyım delikanlı
Çünkü ben de çok yönlü biriyim,
Benim de farklı yönlerim var.

TAPINAK ŞÖVALYESİ

Özür dilerim!
Şüphecilik ve karamsarlık kusurlarım arasında değildir aslında.

SELAHATTİN

Peki o zaman söyle bakalım bana, şüphelendiğin kişi kim,
Kimin yüzünden kapılıyorsun karamsarlığa?
Nathan mı yoksa? Nasıl olabilir ki?
Nathan'dan şüphelenmek, karamsarlığa kapılmak ha?
Söyle! Her şeyi anlatarak bana olan güvenini göster.

TAPINAK ŞÖVALYESİ

Nathan'la bir derdim yok. Kendimle derdim.

SELAHATTİN

Ama neden?

TAPINAK ŞÖVALYESİ

Yahudi bir insanın, Yahudi olduğunu unutacak kadar
Derin bir rüyaya daldığım için,
Gözlerim açıkken bile bu rüyayı gördüğüm için.

SELAHATTİN

Neymiş bu gözlerin açıkken bile gördüğün rüya?

TAPINAK ŞÖVALYESİ

Biliyorsunuz Nathan'ın bir kızı var.
Onun için yaptıklarımı, yapılması gerektiği için yaptım.
Hak etmediğim bir teşekkürü istemeyecek kadar
Gururlu olduğumdan kızı bir daha görmeyi reddettim.
Olay sırasında babası yakınlarda değildi
Fakat gelir gelmez olanları duydu,
Beni buldu ve teşekkürlerini sundu.
Kızıyla konuşmamı ve hatta ondan hoşlanmamı bekledi.

Benim de beklentilerimi yükseltti, yakın gelecek için,
Gerçek olamayacak kadar güzel şeylerden bahsetti.
Sonunda inandım, gidip kızla tanıştım ve o kız... gerçekten...
Ah, utanıyorum Sultanım!

SELAHATTİN

Utanmak mı?
Yahudi bir kızın seni bu kadar etkilemesinden mi?
Fakat hâlâ etkilemiyor değil mi?

TAPINAK ŞÖVALYESİ

İnsanlara kolayca güvenen gönlümün,
Babasının sözlerine kolayca kanmasından utanıyorum!
Büyük bir budalayım. Yine kendimi ateşe attım.
Çünkü karşımdakini kazanmak için çabaladım ama
Bu sefer kendi elimle küçümsendim.

SELAHATTİN

Küçümsendin mi?

TAPINAK ŞÖVALYESİ

Aslında bu bilge baba beni açık açık reddetmedi
Ama bana düşünmesi gerektiğini söyledi!
Peki ben, ben kızını kurtarmak için düşünmüş müydüm?
Ben düşünmüş müydüm kızı ateşlerin içinde çığlık atarken?
Hah! Tanrı aşkına, ne kadar güzel bir şey olmalı bilgelik,
İyice düşünüp taşınmak!

SELAHATTİN

Yapma ama, bu yaşlı adamı hoş görmelisin!
Ne kadar direnebilir ki?
Yahudi olmanı mı isteyecek senden sanki?

TAPINAK ŞÖVALYESİ

Kim bilir!

SELAHATTİN

Kim mi? Nathan'ı iyi tanıyan biri bilir!

TAPINAK ŞÖVALYESİ

Yanlış olduğunu öğrensek bile
İnandığımız batıl inançlar etkisini hiç yitirmiyor.
Zincirleri görmek, onlardan kurtulmaya yetmiyor.

SELAHATTİN

Çok bilgece bir söz! Fakat Nathan, Nathan...

TAPINAK ŞÖVALYESİ

En etkili, en büyük batıl inanç, kendi dinini üstün görmektir.

SELAHATTİN

Olabilir!

Fakat Nathan...

TAPINAK ŞÖVALYESİ

Gerçekleri öğreneceğimiz o büyük güne kadar

Tek bir şeye inanmak...

SELAHATTİN

Haklısın! Ancak bu dediklerin Nathan için geçerli değil.

TAPINAK ŞÖVALYESİ

Ben de tam olarak böyle düşünmüştüm!

Ama insanların bilgelikte örnek aldıkları bu adam,

Bu Yahudi...

Hristiyan çocukları alıp Yahudi yapmaya çalışıyorsa?

SELAHATTİN

Onun hakkında kim böyle konuştu,

Sana bunları kim söyledi?

TAPINAK ŞÖVALYESİ

Yaptığım iyiliğin karşılığını vermek ister gibi davranıp

Yem olarak kullandığı o kız, onun kızı değil

Ve bir Hristiyan.

SELAHATTİN

Yine de kızı sana vermek istemiyor, öyle mi?

TAPINAK ŞÖVALYESİ

(Öfkeyle.)

İstese ne olur istemese ne olur?

Yalanı ortaya çıktı.

Hoşgörülü gibi görünen bir sahtekârın yakaladım yalanını!

Şimdi koyun postunu giymiş,

O sözde bilge yaşlı Yahudi kurdun peşine

Onun postunu parçalayacak köpekler takmasını da bilirim!

SELAHATTİN

(*Ciddiyetle.*)

Sinirlenme Hristiyan!

TAPINAK ŞÖVALYESİ

Sinirlenmeyeyim mi?
Yahudi ve Müslümanlar kendi dinlerini koruyup kollarken
Bir Hristiyan Hristiyanlığı savunamaz mı?

SELAHATTİN

(*Daha da ciddi bir şekilde.*)

Sakin ol dedim Hristiyan!

TAPINAK ŞÖVALYESİ

(*Aldırış etmeden.*)

Selahattin, bu cümlenin ardında
Sakladığınız tüm kınamalarınızı, ayıplamalarınızı duyuyorum.
Ah, keşke Assad ben olsaydım,
Keşke onun nasıl davranacağını bilseydim!

SELAHATTİN

Tıpkı senin gibi davranırdı
Fakat senin kadar heyecanlı olmazdı.
Ama tıpkı onun gibi beni tek bir kelimeyle kandırabileceğini
Sen nereden öğrendin?
Anlattıkların doğruysa eğer,
Nathan hakkında ne düşüneceğimi ben de bilemiyorum...
Ancak o benim dostum ve dostlarımla sorun istemem.
Sakın unutma bunu! Ve aklını başına topla!
Sakın senin bu düşüncelerine katılacak insanların
Eline verme onu.
Bana onun hakkında söylediklerini
Din adamlarına da söyleme sırf intikam almak için.
Müslüman ve Yahudilere inat olsun diye Hristiyan olma.

TAPINAK ŞÖVALYESİ

Neredeyse bunun için çok geç olacaktı!
Ama Patrik'in kana susamışlığı,
Bu duruma alet olmamı engelledi.

SELAHATTİN
Nasıl? Bana gelmeden önce Patrik'e mi gittin?
TAPINAK ŞÖVALYESİ
Tutkum o kadar şiddetliydi ki, ne yapacağımı bilemedim.
Bağışlayın!
Korkarım ki bundan sonra beni
Assad'ınızla aynı cümlede anmak istemeyeceksiniz.
SELAHATTİN
Ah bu korkular!
Fakat sanırım erdemlerimizin
Hangi hatalardan oluştuğunu biliyorum.
Bu hatalarını bana karşı yapmaya devam edebilirsin,
Benim yanımda güvendesin.
Şimdi git!
Zamanında Nathan seni nasıl aradıysa,
Bu sefer de sen ara onu, sonra buraya getir.
Anlaşmanıza yardımcı olmalıyım.
Eğer kızla niyetin ciddiyse de kendini üzme, o kız senindir!
Nathan ise domuz eti yedirmeden de
Hristiyan bir çocuk yetiştirilebileceğini anlar!
Hadi git!
(*Tapınak Şövalyesi çıkar, Sittah da sedirden kalkar.*)

5. Sahne
(*Selahattin ve Sittah.*)

SİTTAH
Şaşılacak şey!
SELAHATTİN
Öyle, değil mi?
Ne düşünüyorsun Sittah?
Benim Assad'ım, yiğit ve yakışıklı bir delikanlı değil miymiş?
SİTTAH
Resimdeki gerçekten oysa!..
Annesi babası kimmiş, neden sormadın ona?

SELAHATTİN
Özellikle de annesini sormalıydım öyle değil mi?
Acaba annesi burada hiç yaşamış mı?
SİTTAH
İyi olurdu sorsaydın!
SELAHATTİN
Yani olmayacak şey de değil!
Güzel Hristiyan kadınlar Assad'ı çok beğenirlerdi,
O da onlara çok düşkündü doğrusu.
O zamanlar ortalıkta birtakım dedikodular dolanıyordu...
Neyse, böyle şeyleri konuşmak hoş değil.
Bu kadarı yeter; yine yanımda ya, bu yeter!
Çabucak değişen doğası bir yana,
Yufka yüreğinin tüm hatalarıyla onu geri istiyorum.
Nathan kızı kesinlikle ona vermeli. Sence de öyle değil mi?
SİTTAH
Ona vermeli mi?
Ondan almamalı daha doğrusu!
SELAHATTİN
Evet bu da doğru!
Nathan kızın babası değilse,
Onun üzerinde hakkı da kalmaz.
Kızı bu şekilde yaşamaya mecbur bıraktığı için,
Kıza asıl hayat verenin haklarını çiğnemiş olur.
SİTTAH
Ne dersin Selahattin? Kızı hemen yanına alsan mı?
Ait olmadığı yerden hemen alsan mı?
SELAHATTİN
Hemen mi?
SİTTAH
Hemen değil.
Çok sevgili merak duygum beni buna itiyor sadece.
Çünkü erkeklerin nasıl kızlara âşık olduklarını
Görmek için sabırsızlanırım
Ve bazılarında bunu daha çok merak ederim.

SELAHATTİN
O zaman adam gönder de getirt onu.
SİTTAH
Yapabilir miyim bunu ağabeyciğim?
SELAHATTİN
Fakat Nathan'a çok dikkat etmelisin!
Kızını ondan zorla kopardığımızı asla düşünmemeli.
SİTTAH
Merak etme.
SELAHATTİN
Ben de Al Hafi'nin neden geciktiğine bakayım.

6. Sahne

(Nathan'ın evinin avlusu, I. perdedeki hurmalığa bakan pencere. I. perdede bahsi geçen mal ve değerli eşyaların bir kısmı ortaya dökülmüştür. Nathan ve Daja.)

DAJA
Hepsi mükemmel!
Hepsi özenle seçilmiş!
Hepsi de sizin ona verebileceğiniz şeyler!
Şu sarmaşık şeklinde altın sarısı sırmaları olan kumaş nereden?
Fiyatı ne kadar?
Tam gelinlik olacak kumaş! Tam kraliçelere layık!
NATHAN
Neden gelinlik olarak düşündün?
DAJA
Ah! Belki siz düşünmemişsinizdir,
Fakat gelinlikten başka bir şey olmaz bu kumaş.
Beyaz masumiyetin simgesidir.
Üzerindeki altın renkli sarmaşıklarsa zenginliği temsil eder.
Görüyor musunuz? Ne kadar güzel!
NATHAN
Şaka mı yapıyorsun? Kime gelinlik düşünüyorsun?
Yoksa sen mi gelin olacaksın?

DAJA
Ben mi?
NATHAN
Başka kim olacak?
DAJA
Ben mi? Aman Tanrım, hayır.
NATHAN
Öyleyse kim? Kimden bahsediyorsun?
Bunların hepsi sadece senin!
DAJA
Bunlar benim mi yani? Recha'nın değil mi?
NATHAN
Recha'ya getirdiklerim başka yerde.
Bunlar sana ait, haydi al!
DAJA
Şeytan gibisiniz!
Olmaz, dünyanın en değerli malları bile olsa
Elimi dahi sürmem!
Ancak, Tanrı'nın bir daha vermeyeceği bu fırsatı
Değerlendireceğinize yemin ederseniz almayı düşünebilirim.
NATHAN
Ne değerlendirmesi? Hangi fırsattan bahsediyorsun?
DAJA
Anlamamış olamazsınız.
Kısacası Tapınak Şövalyesi, Recha'yı seviyor.
Ona kızınızı verin!
Daha fazla saklayamayacağım
O büyük günahınız da son bulur belki.
Kız da kendi dinine, Hristiyanlığa döner.
Bütün iyiliklerinize karşın
Başınıza ateş yağdırmamış olursunuz.
NATHAN
Yine eski saz, eski terane ha?
Tek farkı yeni bir tel takılmış olması.
Fakat bu tel ne dayanıklı, ne de akort tutar!

DAJA
Peki neden?
NATHAN
Aslında Tapınak Şövalyesi eş olarak çok uygun biri.
Bu dünyada Recha'yı sadece ona layık görüyorum.
Ama... Biraz sabret lütfen!
DAJA
Sabretmek de sizin eski teraneniz değil mi?
NATHAN
Fazla bekletmeyeceğim, sadece birkaç gün daha.
Bak! O gelen Keşiş mi?
Git sor bakalım ne istiyormuş?
DAJA
Ne isteyebilir?
(*Yanına gidip sorar.*)
NATHAN
İstemesini beklemeden vermemi söylüyor ha!
(Şövalyeye, merakımın nedenini belli etmeden
Yanaşabilsem keşke; ona bir şey söylersem
Ve şüphelerim yersiz çıkarsa, babalığımı riske atmış olurum.)
Eee? Ne istiyormuş?
DAJA
Sizinle konuşmak istiyor.
NATHAN
Tamam gelsin. Sen gidebilirsin.

7. Sahne

(*Nathan ve Keşiş.*)

NATHAN
(Keşke Recha'nın babası olarak kalabilsem.
Babalığı kaybetsem de onun babası olarak kalamaz mıyım?
Recha beni anlasa, onun gözünde hâlâ babası olmaz mıyım?)
Sizin için ne yapabilirim?

KEŞİŞ
Fazla bir şey değil aslında.
Sizi sağlıklı olarak gördüğüme sevindim Nathan.
NATHAN
Beni tanıyorsunuz demek?
KEŞİŞ
Tabii, sizi kim tanımaz?
Birçok insanın hayatına dokundunuz, iz bıraktınız.
Aynı şey benim hayatım için de geçerli.
NATHAN
(*Kesesini alır.*)
Gelin aziz kardeşim.
Gelin size yardım edeyim.
KEŞİŞ
Teşekkürler! Benden yoksulların hakkına girmek istemem.
İzin verirseniz size kim olduğumu hatırlatmak isterim.
Ben de size hiç küçümsenmeyecek bir iyilikte
Bulunmakla övünebilirim.
NATHAN
Bağışlayın beni! Ama neden bahsettiğinizi hatırlayamadım.
Unutmanın bedeli olarak bana yaptığınız bu iyiliğin
Yedi kat fazlasını isteyin benden.
KEŞİŞ
Dinleyin!
Size verdiğim emanet ilk defa bugün bana hatırlatıldı.
NATHAN
Bana verdiğiniz emanet mi?
KEŞİŞ
Bakın, bir süre önce Eriha'ya yakın Quarantana Tepesi'nde
Herkesten uzak yaşıyordum.
Sonra Arap haydutlar gelip ufak kilisemi
Ve kulübemi yıkıp beni kaçırdılar.
Şükür ki sonunda ellerinden kurtuldum ve
Tanrı'ma kavuşacağım o mutlu güne dek
Tanrı'nın hizmetinde kalabileceğim.
Bir yer bulmak için de Patrik'in yanına sığındım.

NATHAN

Ağzınızdaki baklayı çıkarın, açık olun kardeş.
Ne emanetinden bahsediyorsunuz?

KEŞİŞ

Şimdi o konuya geliyorum Nathan.
Patrik de Tabor Dağı'ndaki keşiş kulübesini,
Boşalır boşalmaz bana vereceğini söyledi.
O güne kadar manastırda yardımcı keşiş olarak kalacağım.
Nathan, Tabor'a gitme özlemiyle sürekli yanıp tutuşuyorum.
Çünkü Patrik beni sürekli rahatsız edici işlerde kullanıyor.
Örneğin...

NATHAN

Kısa kesin artık lütfen!

KEŞİŞ

Söylemek istediğim şu:
Biri ona buralardaki bir Yahudi'nin,
Hristiyan bir çocuğu yetiştirdiğini söylemiş.

NATHAN

Nasıl yani?
(*Şaşkın.*)

KEŞİŞ

Lütfen sözümü kesmeden dinleyin!
Bunu Kutsal Ruh'a karşı işlenmiş
Bir günah olarak gördüğünden çok sinirlendi.
Bu Yahudi'nin derhal bulunmasını emretti.
Bizler için bu günahların en büyüğüdür.
Sonra birden aklıma geldi ki ben uzun bir zaman önce
Sizin bu bağışlanmayacak kadar büyük olan günahınıza
Sebep olmuş olabilirim.
Şimdi söyleyin,
Bundan on sekiz yıl önce bir at bakıcısı size
Birkaç haftalığına bir kız çocuğu emanet etti mi?

NATHAN

Efendim? Evet, öyle olmuştu.

KEŞİŞ
Şimdi iyice bakın bana! O at bakıcısı benim!
NATHAN
Siz misiniz?
KEŞİŞ
Çocuğu benimle yollayan efendinin
İsminin von Filnek olduğuna eminim.
Wolf von Filnek.
NATHAN
Doğru!
KEŞİŞ
Annesi öldükten bir süre sonra
Babası da Gazze'de savaşa katılmak zorunda kalmıştı.
Yanında götüremeyeceğinden size getirmem için bana vermişti.
Size onu Darun'da getirmiştim öyle değil mi?
NATHAN
Hepsi doğru!
KEŞİŞ
Aklım beni yanıltıyor da olabilir,
Sonuçta birçok yiğit efendiye hizmet ettim
Ama bu bahsettiğim efendinin yanında kısa bir süre kaldım.
Daha sonra Askalon'da öldü. Çok iyi bir efendiydi.
NATHAN
Evet! Evet!
Benim ona minnet borcum var.
Beni birçok kez ölümden kurtarmıştı.
KEŞİŞ
Güzel! Sanırım siz de onun kızına
Bu yüzden bu kadar sevgiyle bağlandınız.
NATHAN
Evet, tahmin ettiğiniz gibi.
KEŞİŞ
Peki, kız şimdi nerede?
Ölmemiştir herhalde, değil mi?
Umarım ölmemiştir!
Bu durumu başka kimse bilmezse, bir sorun yok demektir.

NATHAN
Öyle mi?
KEŞİŞ
Güvenin bana Nathan!
Bakın, benim düşüncem şu;
Eğer yapacağım bir iyilik,
Kötülük doğurmaya müsaitse yapmaktan vazgeçerim
Çünkü biz kötünün ne olduğunu iyi bilir, ondan korkarız
Fakat iyinin sonucunu pek tahmin edemeyiz.
Hristiyan kızı en iyi şekilde yetiştirebilmek için,
Onu kendi kızınız gibi görmeliydiniz. Bunu anlıyorum.
Ona sevgi ve sadakatle her şeyinizi verdiniz,
Bunun sonucu böyle olmamalı! Bunu anlayamıyorum.
Aslında bu görevi başka bir Hristiyan'a verseydiniz
Ve o bir Hristiyan olarak yetiştirilseydi daha akıllıca olurdu.
Ama o zaman arkadaşınızın kızını sevmemiş olurdunuz.
Sevgi o yaşlarda önemlidir, Hristiyanlıktan bile önemlidir;
Vahşi bir hayvanın sevgisi olsa bile.
Hristiyanlık elbette öğrenilir.
Gözünüzün önünde sağlıklı ve iyi yetiştikten sonra,
Tanrı'nın gözünde o zaten bir Hristiyan'dır.
Zaten bütün Hristiyanlık, Yahudiliğin üzerine kurulmadı mı?
Hristiyanların, İsa efendimizin de bir Yahudi olduğunu
Unutmaları beni kahrediyor.
NATHAN
Aziz kardeşim, kin ve öfkeyle
Üzerime gelinecek olunursa beni savunun!
Yoksa bu olayı sadece siz bilin!
Ve bu sırrı mezara kadar götürün!
Bu zamana kadar kibirlenmedim,
Olanları kimseye söylemedim.
Yalnız size, saf bir dindara anlatabilirim bunu.
Çünkü yalnız böyle bir kişi,
Dinine bağlı birinin hangi yollardan geçebileceğini anlar.

KEŞİŞ
Üzüldünüz mü? Gözleriniz neden doldu?
NATHAN
Çocukla gelip beni Darun'da bulmuştunuz.
Ondan birkaç gün önce Hristiyanlar Gat'ta,
Kadın ve çocuklar dâhil
Bütün Yahudileri öldürmüşlerdi.
Yine hatırlarsınız;
İçlerinde karım ve gelecekleri parlak yedi oğlum da vardı.
Onları kardeşimin evinde saklamıştım, hepsi yandı.
KEŞİŞ
Ey adaletli Tanrım!
NATHAN
Siz bana geldiğinizde,
Üç gün üç gece Rabb'in huzurunda diz çöküp ağlamıştım.
Sadece ağlamak değil!
Bir taraftan Rabb'a hesap sormuş,
Kendime ve dünyaya lanet okumuştum;
Hristiyanlıkla asla barışmayacak
Bir düşman olacağıma yemin etmiştim.
KEŞİŞ
Ah! İnanıyorum size!
NATHAN
Ama yavaş yavaş aklım başıma geldi
Ve tatlı bir ses konuştu benimle: O Rab'dı!
Her şey onun iradesiyle oldu!
Aslında çoktan kavradığım şeyi uygulama zamanı gelmişti;
Gerçekten istersem, yapabilirim diye düşündüm.
Kalk dedim kendime. Kalk!
Böylece ayağa kalktım, Rabb'a seslendim:
Gerçekten istiyorum!
İstemem yetiyor mu?
Tam o sırada siz geldiniz ve paltonuza sardığınız
O çocuğu bana uzattınız.
Tam olarak ne konuştuğumuzu, size ne söylediğimi,

Sizin bana ne söylediğinizi hatırlamıyorum.
Fakat çocuğu sizden aldığımı hatırlıyorum;
Onu uyuduğum yere götürüp öptüm
Ve diz çöküp hıçkıra hıçkıra,
"Tanrım! Yedi çocuğumu aldın benden
Ama birini geri verdin!" dedim.

KEŞİŞ

Nathan! Siz bir Hristiyan'sınız;
Sizden daha iyi bir Hristiyan görmedim bugüne kadar!

NATHAN

Ne mutlu bize! Sizin gözünüzde Hristiyan olmamı sağlayan,
Sizin de benim gözümde Yahudi olmanızı sağlıyor!
Ama böyle acıklı şeyleri konuşmayalım artık.
Şimdi harekete geçme zamanı!
Bu yabancı, sevimli kıza büyük bir sevgiyle,
Yedi kat sevgiyle bağlanmış olsam da,
Onu kaybedince yeniden yedi oğlumu kaybetmiş
Gibi hissetmek beni öldürecek olsa da
Kaderime boyun eğerim.

KEŞİŞ

Ben de size tam olarak bunu önerecektim! Şimdi oldu!
Ama sizin iyi ruhunuz da bunu size önermiş zaten.

NATHAN

Ama sıradan biri gelip
Onu benim elimden almaya asla kalkışmasın!

KEŞİŞ

Hayır, öyle bir şey olamaz!

NATHAN

Onun üzerinde benim kadar hakkı olmasa da
En azından doğuştan gelen bir hakka sahip olmalı,
Dünyaya geliş sebeplerinden biri olmalı.

KEŞİŞ

Elbette!

NATHAN

Kan bağıyla verilen haklardan bahsediyorum yani.

KEŞİŞ
Ben de böyle düşünmüştüm!
NATHAN
Erkek kardeşi, dayısı, yeğeni ya da ailesinden
Herhangi biri gelirse Recha'yı zorla tutmam.
Her aileye ve her dine bir lütuf olmak için yaratılmış
Ve yetiştirilmiş olan Recha'mı zorla tutmam.
Umarım eski efendiniz ve soyu hakkında
Benden çok şey biliyorsunuzdur.
KEŞİŞ
Pek değil, Nathan.
Daha önce dediğim gibi çok kısa bir süre yanında kaldım.
NATHAN
Hiç değilse annesinin hangi aileden geldiğini söyleyin!
Stauffenlerden değil miydi?
KEŞİŞ
Olabilir! Evet, öyleydi sanırım.
NATHAN
Kardeşinin adı da Conrad von Stauffen'di ve
Aynı zamanda bir tapınak şövalyesiydi öyle değil mi?
KEŞİŞ
Evet, yanılmıyorsam öyleydi.
Ama durun, aklıma geldi birden
Merhuma ait bir kitapçık var bende.
Onu Askalon'da alelacele gömdüğümüz sırada
Göğüs cebinden çıkarmıştım.
NATHAN
Eee?
KEŞİŞ
İçinde dualar var. *Birevier* deriz biz buna.
Sadece bir Hristiyan'ın işine yarar bu kitapçık demiştim.
Ama benim yine de işime yaramaz.
Okumayı bilmiyorum.
NATHAN
Dağıtmayın konuyu! Sadede gelin.

KEŞİŞ

Öğrendiğime göre bu kitapçığın ilk ve son sayfasında
Efendim kendi eliyle ailesinin, karısının
Ve akrabalarının isimlerini yazmış.

NATHAN

Tam aradığım şey! Gidin! Koşun!
Bu kitapçığı bana getirin lütfen.
Size ağırlığınızca altın vermeye razıyım,
Ayrıca binlerce kez teşekkür ederim! Acele edin lütfen!

KEŞİŞ

Seve seve! İçinde yazılanlar Arapça.
(*Çıkar.*)

NATHAN

Ne olacaksa olsun artık!
Tanrım!
Kızın yanımda kalmasını sağlayabilsem keşke!
Bir de böyle bir damadım olsa keşke.
Bu çok zor galiba! Her şey olacağına varır!
Fakat Patrik'e bunları kim söyledi?
Bunu sormayı da unutmamalıyım...
Acaba Daja'nın işi mi?

8. Sahne

(*Daja ve Nathan.*)

DAJA

(*Telaşlı ve mahcup.*)
Ne dersiniz Nathan?

NATHAN

Anlayamadım?

DAJA

Zavallı çocuk çok korkmuş! Çağrılmış...

NATHAN

Patrik tarafından mı?

DAJA
Hayır, dinlemiyor musunuz?
Sultan'ın kız kardeşi Prenses Sittah onu çağırıyor.
NATHAN
Kimi? Recha'yı mı çağırıyor?
Patrik değil de Sittah mı istiyor Recha'yı?
Patrik değil, Sittah istiyorsa...
DAJA
Patrik nereden çıktı?
NATHAN
Yakın zamanda ondan bir haber aldın mı?
Onun yanına gizlice gitmedin mi?
DAJA
Ben mi? Ona mı?
NATHAN
Sittah'ın gönderdiği haberciler nerede?
DAJA
Ön tarafta.
NATHAN
Ben onlarla konuşayım önce, ne olacağı belli olmaz.
Bu işin içine Patrik karışmış olmasa bari.
(Çıkar.)
DAJA
Benim korkum çok farklı.
Zengin bir Yahudi'nin böyle tek evladı olduğu sanılan
Bir kızı, bir Müslüman da isteyebilir değil mi?
Tapınak Şövalyesi Recha gibi bir kısmeti kaçıracak elinden.
İkinci bir adım atmayı göze almazsam
Kaçıracak kızı elinden!
Onunla yalnız kaldığım ilk fırsatı değerlendirmeliyim!
Giderayak bile olsa onunla konuşmalıyım!
Evet, evet! Hadi bakalım!
Ya şimdi ya da hiç.
(Nathan'ın arkasından çıkar.)

V. Perde

1. Sahne

(Selahattin'in sarayı, paraların olduğu oda. Selahattin ve hemen arkasından birkaç Memluk.)

SELAHATTİN

(Girerken.)

Bu paralar hâlâ burada mı?
Derviş'in nerede olduğunu bilen yok;
Bir yerlerde satranca daldı belki,
Oynarken kendini bile unutuyorken beni nasıl unutmasın?
Sabır!
Orada neler oluyor?

BİRİNCİ MEMLUK

Sultanım! Müjde!
Kervan döndü, sağ salim geri geldi!
Nil'in bereketli olan yedi yıllık harcını getirdi.

SELAHATTİN

Aferin İbrahim!
Çok iyi bir habercisin sen! Nihayet!
Teşekkür ederim bu değerli haber için.

BİRİNCİ MEMLUK

(Bekler.)

(Ee? Hadi!)

SELAHATTİN
Neyi bekliyorsun? Gidebilirsin artık.
BİRİNCİ MEMLUK
Müjde verene başka bir şey yok mu?
SELAHATTİN
Ne olsun?
BİRİNCİ MEMLUK
Bu iyi habercinize bahşiş yok mu?
Selahattin'in sadece teşekkür ederek ödüllendirdiğine
İlk ben şahit oluyorum herhalde!
Cimrilik ettiği ilk adam olma şerefi bana ait!
SELAHATTİN
Madem öyle al şuradan bir torba.
BİRİNCİ MEMLUK
Hayır, artık hepsini bana verseniz de istemem!
SELAHATTİN
İnatçı!
Gel buraya, şuradan iki torba al.
Olamaz! Gidiyor!
Benden daha mağrur!
Benim vermem, onun almasından daha zor olsa gerek.
İbrahim!
Hiç kendim gibi davranmıyorum.
Selahattin, Selahattin olarak ölmek istiyorsa
Aynı zamanda Selahattin olarak yaşamalı.
İKİNCİ MEMLUK
Sultanım!
SELAHATTİN
Bana eğer haber ulaştırmak için geldiysen...
İKİNCİ MEMLUK
Mısır'dan dönen kervan burada!
SELAHATTİN
Bundan haberim var!
İKİNCİ MEMLUK
Geç kalmışım demek?

SELAHATTİN

Niye geç olsun? İyi niyetine karşılık şuradan al bir iki torba.

İKİNCİ MEMLUK

Üç!

SELAHATTİN

Peki, al bakalım!

Madem hesabın kuvvetli!

İKİNCİ MEMLUK

Sanırım biri daha gelecek size bu haberi vermek için,

Tabii diri gelirse.

SELAHATTİN

Bu da ne demek?

İKİNCİ MEMLUK

Belli olmaz, boynu kırılmış olabilir!

Çünkü biz üç kişiydik ve kervanın geldiğinden emin olunca

Atlarımıza atladığımızda en önde giden attan düştü,

Ben öne geçtim o sırada ve anlaşılan ondan önce varmışım,

Halbuki o benden daha iyi biliyordu sokakları.

SELAHATTİN

Koş ona, attan düşen dostunun yanına koş!

İKİNCİ MEMLUK

Öyle yapacağım!

Ve hâlâ yaşıyorsa bu torbaların yarısını ona vereceğim.

(*Çıkar.*)

SELAHATTİN

Ne kadar iyi yürekli biri olduğuna bak!

Başka kimin böyle memlukleri var,

Böyle yetişmelerine bizzat örnek olduğumu düşünemez miyim?

Onlara zaten başka nasıl örnek olurdum?

ÜÇÜNCÜ MEMLUK

Sultanım...

SELAHATTİN

Attan düşen sen miydin?

ÜÇÜNCÜ MEMLUK

Hayır. Ben, kervanı getiren Emir Mansur'un

Atından inmek üzere olduğunu söylemeye geldim...

SELAHATTİN
Onu buraya getirin! Çabuk!

2. Sahne
(*Emir Mansur ve Selahattin.*)

SELAHATTİN
Hoş geldin Emir!
Nasılsın? Bizi çok beklettin!
MANSUR
Bu mektupta bizim yola çıkabilmemiz için,
Ebu'l-Kasım'ın İstefe'deki[6] karışıklığı
Bastırması gerektiği yazıyordu.
Sonrasında zaten yolculuğumuzu olabildiğince hızlandırdım.
SELAHATTİN
İnanırım!
Sevgili Mansur, hemen hazırlanman gerek...
Ama bunu yapmak ister misin bilmiyorum...
Yeni askerler al yanına.
Bir an önce devam etmen gerekiyor yola;
Paraların büyük bir kısmını Lübnan Dağları'na,
Babama ulaştırman gerekiyor.
MANSUR
Baş üstüne, memnuniyetle!
SELAHATTİN
Güçsüz asker alma yanına.
Lübnan dağları artık güvenli değil. Duymadın mı yoksa?
Tapınak şövalyeleri bu aralar hareketlendi yine.
Dikkatli ol! Gel bakalım!
Kervanın nerede? Hazırlıklara bizzat katılmak istiyorum.
Ah siz! Ben birazdan Sittah'ın yanında olurum.

---

6 Antik Yunanistan'da kurulan bir şehir devleti. (ç.n)

3. Sahne

(Tapınak Şövalyesi Nathan'ın evinin önündeki hurmalıkta bir aşağı bir yukarı dolaşıyor.)

TAPINAK ŞÖVALYESİ

O eve girmek istemiyorum artık.
Önceden burada olduğumu fark ettiklerinde sevinirlerdi!
Evinin önüne gelmemi yasaklasın da göreyim.
Çok alıngan oldum ben de doğrusu.
Beni onunla düşman eden neydi?
Beni henüz reddetmediğini söylemişti.
Selahattin de onu ikna etmeyi kabul etmişti.
Hristiyanlığım onun Yahudiliğinden daha mı güçlü?
İnsan kendini tanıyabilir mi?
Böyle düşündüğümde Nathan'ın, kızın içinde filizlenecek
Hristiyanlığı unutturmak adına
Yaptığı ufak hırsızlığını mazur görebilir miyim?
Fakat bu ufak bir hırsızlık değil!
Bir varlığı çaldı, bir varlığı! Ama kimindi o varlık?
Tekdüze hayatında çalışmaktan başka bir şey bilmeyen
Ve bir kere kaçamak yaşamış bir köleye mi aitti?
Yoksa önünde seçilmeyi bekleyen birçok kaçamaklardan
Birinde çizmek istediği kutsal bir varlığı gören bir sanatçıya mı?
Recha'nın öz babası, Recha'nın dünyaya gelmesine
Sebep olan kişi bir Hristiyan
Ama kız sonsuza kadar Yahudi olarak yaşayacak!
Ben onu sadece bir Hristiyan kızı olarak düşünürsem
İçindeki Yahudi'yi görmezden gelebilir miyim?
Söyle kalbim, neyini sevebilirsin böyle bir kızın?
Hiçbir şeyini!
Gülümsemesi bile kasların,
Küçük ve tatlı titremesinden ibaret olurdu,
Onu gülümseten şeyler anlamsız olurdu;
O zaman da gülümsemesi
Takındığı bir maske gibi görünür, beni etkileyemezdi.

Hayır, bu durumda onun gülümsemesi bile etkilemezdi.
Hatta delilerin, aptalların, alaycıların
Ve dalkavukların yüzünde bile
Daha güzel gülümsemeler görmüşümdür!
Fakat onlar beni bu kız kadar büyülediler mi?
Hayatımı aydınlattılar mı, beni kanatlandırdılar mı?
Hayır! Böyle bir şey hiç olmadı.
Üstelik ona bu muhteşem özellikleri veren
Adama mı tavır alacağım? Neden?
Selahattin'in beni gönderirken alay etmesini hak etmedim mi?
Selahattin'in buna inanabilmesi bile çok kötü!
Gözünde nasıl da küçülmüşümdür!
Ne kadar aciz görünmüşümdür!
Peki bunların hepsi sırf bir kız için mi?
Curd! Curd! Bu böyle olmaz! Kendine gel!
Yoksa Daja bana kanıtlanması imkânsız bir masal mı anlattı?
İşte Nathan geliyor, biriyle sohbete dalmış, evinden çıkıyor
Ama yanındaki de kim?
Benim keşişle mi?
Ah! Demek ki her şeyi biliyor artık!
Patrik'e de çoktan yetiştirmiştir!
Ah! Ne yaptım ben? Nelere sebep oldu bu dik başım!
Tutkunun bir kıvılcımı nasıl da beynimizi alevlendirebiliyor!
Artık ne yapacağımı biliyorum!
Şu köşede bekleyeceğim onları,
Belki keşiş yanından ayrılır.

4. Sahne

(*Nathan ve Keşiş.*)

NATHAN

(*Yaklaşırken.*)

Size teşekkür etmeliyim aziz kardeşim!

KEŞİŞ

Ben de size.

NATHAN
Siz de bana mı?
Neden? Kafamın dikine gittiğim için mi?
Hiç ihtiyacınız olmayan bir şeye sizi zorladığım için mi?
Sizi dinleseydim
Benden daha zengin olmamak için direnirdiniz.
KEŞİŞ
O kitapçık benim değil, kızındı zaten.
Babasından kalan tek mirastı o.
Ama siz varsınız gerçi.
Umarım Tanrı sizi,
O kız için yaptıklarınızdan asla pişman etmez.
NATHAN
Pişmanlık mı? Bu asla olmaz.
Merak etmeyin!
KEŞİŞ
Öyle mi? Patrikler ve Tapınak Şövalyeleri...
NATHAN
Beni herhangi bir konuda pişman edecek kadar
Kötülüklerinin dokunacağını zannetmiyorum.
Fazlasını da beklemiyorum
Hele ki bu pişmanlığı!
Siz, Patrik'inize beni kötüleyen kişinin
Tapınak Şövalyesi olduğuna emin misiniz?
KEŞİŞ
Başkası olamaz.
Geçen gün Tapınak Şövalyesi'yle konuştuklarını gördüm.
Duyduklarımdan bunu anladım.
NATHAN
Fakat Kudüs'te tek bir Tapınak Şövalyesi var,
O da benim dostum olan genç, asil ve dürüst bir adamdır!
KEŞİŞ
Evet! O!
İnsan her zaman olması gerektiği gibi olmayabiliyor dünyada.

NATHAN
Maalesef.
Bu yüzden herkes ya elinden gelenin en iyisini
Ya da en kötüsünü yapıyor.
Getirdiğiniz kitapçıkla her işin üstesinden gelebilirim.
Vakit kaybetmeden Sultan'a gideyim.
KEŞİŞ
Burada yollarımız ayrılıyor.
NATHAN
Recha'yı bir kere bile görmeden mi?
En kısa zamanda bize gelmeye çalışın, lütfen;
Elbette Patrik bugün her şeyi öğrenmezse...
Ah öğrense ne olacak sanki?
Ona ne istiyorsanız söyleyebilirsiniz.
KEŞİŞ
Ben söylemem. Hoşça kalın!
(*Çıkar.*)
NATHAN
Bizi asla unutmayın kardeşim!
Ah! Hemen şurada, gökyüzünün altında diz çöksem!
Ne zamandır çözemediğim düğümler çözülse birden!
Saklayacak bir şeyim kalmadığında nasıl da hafifleyeceğim!
Kullarını elinde olmayan şeylerle Yargılamayanın huzurunda
Nasıl özgürce dolaşıyorsam,
İnsanların arasında da öyle dolaşabileceğim yakında!

5. Sahne

(*Nathan ve yanına yaklaşan Tapınak Şövalyesi.*)

TAPINAK ŞÖVALYESİ
Hey! Bekleyin Nathan!
Beni de yanınıza alın.
NATHAN
Kim sesleniyor? Siz miydiniz Şövalye?
Neredeydiniz? Sultan'dayken göremedim sizi.

TAPINAK ŞÖVALYESİ
Geldiğimde siz gitmiştiniz. Kusuruma bakmayın.
NATHAN
Ben bakmam fakat Selahattin...
TAPINAK ŞÖVALYESİ
Siz yeni gitmiştiniz...
NATHAN
Onunla konuşabildiniz mi yani? O zaman tamam.
TAPINAK ŞÖVALYESİ
Bizimle konuşmak istiyor.
NATHAN
Bunu duyduğuma sevindim.
Ben de oraya gidiyordum zaten, haydi benimle gelin.
TAPINAK ŞÖVALYESİ
Yanınızdan ayrılanın kim olduğunu sorabilir miyim?
NATHAN
Tanımıyor musunuz?
TAPINAK ŞÖVALYESİ
Patrik'in casus olarak kullanmaktan pek hoşlandığı
Bizim sevgili keşiş değil miydi?
NATHAN
Belki de! Gerçi Patrik onu pek umursamıyor.
TAPINAK ŞÖVALYESİ
Patrik aslında çok zeki.
Saf birini alçaklık yapmaya gönderiyor.
NATHAN
Evet, ama dindar olan saflık değil, aptal olan saflık.
TAPINAK ŞÖVALYESİ
Hiçbir Patrik dindar saflığı tercih etmez.
NATHAN
Keşiş'e ben kefilim.
Bizim keşiş usulsüz hiçbir işe karışmaz.
TAPINAK ŞÖVALYESİ
Öyle gösteriyor en azından kendini.
Peki size benim hakkımda bir şey söyledi mi?

NATHAN
Sizin hakkınızda mı? Adınız geçmedi.
Gerçi adınızı biliyor mu ki?
TAPINAK ŞÖVALYESİ
Sanmam.
NATHAN
Aslında bir tapınak şövalyesinden söz etti...
TAPINAK ŞÖVALYESİ
Ne dedi?
NATHAN
Öyle bir şey dedi ki...
Sizi kastediyor olması imkânsız!
TAPINAK ŞÖVALYESİ
Kim bilir. Hadi söyleyin artık!
NATHAN
Biri Patrik'e gitmiş ve benim hakkımda bazı şeyler söylemiş...
TAPINAK ŞÖVALYESİ
Sizden şikâyetçi olduğunu mu söylemiş? Hayır!
Öyle bir şey asla olamaz!
Bakın Nathan!
Yaptığım şeyleri inkâr edecek bir insan değilim.
Yaptıklarımı çekinmeden itiraf ederim.
Yaptığım her şeyi, iyiymiş gibi savunacak biri de değilim!
Hatamdan dolayı neden utanayım?
Yaptıklarımı düzeltmeye karar verdim.
Ve düzelme kararı almış insanların
Neler yapabileceğini de bilirim!
Dinleyin beni Nathan!
Keşiş'in bahsettiği Tapınak Şövalyesi benim!
Benim neden sinirlendiğimi, damarlarımdaki kanı
Kaynatan şeyi biliyorsunuz! Ne aptalım!
Yanınıza gelmiştim, kendimi kollarınıza atmıştım.
Ama siz beni çok soğuk, çok kayıtsız karşıladınız;
Kayıtsız olunması soğuk olunmasından daha kötüdür.

Beni oyaladınız, sorularıma uydurma cevaplar verip
Başınızdan atmak istediniz.
Sakin kalmak istiyorsam bunları da aklıma getirmem lazım.
Lütfen dinleyin beni Nathan!
Ben böyle kahrolurken,
Daja yanıma gelerek sırrınızı söyledi ve
Neden böyle davrandığınızı da anlamış oldum.

NATHAN

Nasıl?

TAPINAK ŞÖVALYESİ

Lütfen sözümü bitirmeme izin verin.
Sizin bir Hristiyan'ın elinden aldığınız şeyi,
Tekrar bir Hristiyan'a vererek
Elinizden kaçırmak istemediğinizi düşündüm.
Bundan dolayı bıçağı boynunuza güzelce saplamak istedim.

NATHAN

Demek güzelce ha? Bunda bir güzellik göremiyorum.

TAPINAK ŞÖVALYESİ

Dinleyin beni Nathan!
Aslında sizin bunda hiçbir suçunuz yok.
Akıllanmaz Daja, ne konuştuğunu bilmiyor,
Herhalde size kin duyduğu için
Başınızın derde girmesini istiyor.
Olabilir! Olabilir!
Ben uçarı, belki de cahil bir delikanlıyım.
Bazen bir şeyin gereğinden fazlasını ya da azını yapıyorum.
Bu da olabilir!
Affedin beni Nathan!

NATHAN

Eğer bana bu şekilde...

TAPINAK ŞÖVALYESİ

Sözün kısası Patrik'e gittim!
Fakat sizin adınızı vermedim, genel konuştum;
Düşüncelerini öğrenmek istedim yalnızca.
Bunu yapmasaydım iyi olurdu

Haklısınız!
Çünkü Patrik'in bir alçak olduğunu biliyordum,
Sizinle açık açık konuşmalıydım.
Zavallı bir kızın, babasını kaybedebileceğini düşünmeliydim.
Ama olan oldu artık!
Patrik'in alçakça hareketi beni kendime getirdi.
Lütfen beni sonuna kadar dinleyin Nathan!
Diyelim ki Patrik isminizi arayıp buldu
Peki sonrasında ne olur?
Kızınızın başka ailesi yoksa onu elinizden zorla alır
Ve bir manastıra götürür. Madem öyle, kızınızı bana verin.
Bırakın Patrik gelsin o zaman!
Benim karımı elimden almayı aklından bile geçiremez.
Kızınızı hemen bana verin.
Sizin kızınız olsun ya da olmasın fark etmez!
İster Hristiyan, ister Yahudi olsun,
Hatta ikisi olmasa da olur! Benim için hepsi bir!
Bu konuda sizi asla sorgulamayacağım, her ne olursa olsun.

NATHAN

Gerçeği gizlemek benim için bu kadar önemli mi sizce?

TAPINAK ŞÖVALYESİ

Önemli olsun veya olmasın!

NATHAN

Sizden ve bilmek isteyen başkalarından
Onun Hristiyanlığını ve evlatlığım olduğunu saklamadım ki.
Sadece Recha'dan sakladım bunu bugüne kadar.
Ve bu yüzden özrümü hak eden bir tek o var.

TAPINAK ŞÖVALYESİ

Gerçekleri ona da asla anlatmasanız iyi olur.
Size farklı gözle bakmasın.
Sakının onu bu durumdan!
Bu kararı vermek yalnızca size düşer
Onu bana verin!
Kızınızı ikinci kez sadece ben kurtarabilirim, kurtaracağım da!

NATHAN
Evet! Kurtarabilirsiniz. Evet!
Fakat bunun için çok geç artık.
TAPINAK ŞÖVALYESİ
Peki neden? Neden çok geç?
NATHAN
Patrik'e teşekkür etmeliyiz.
TAPINAK ŞÖVALYESİ
Teşekkür mü? Neden?
Bizim teşekkürümüzü hak edecek ne yaptı?
NATHAN
Patrik sayesinde Recha'nın kimin akrabası olduğunu
Ve kimin eline teslim edeceğimizi öğrendik.
TAPINAK ŞÖVALYESİ
O zaman o kişi ona teşekkür etsin!
NATHAN
Artık Recha benim sorumluluğumda değil,
Onu akrabasından isteyin.
TAPINAK ŞÖVALYESİ
Zavallı Recha! Bütün dertler senin başına geliyor.
Zavallı Recha! Başka öksüzleri Mutlu edecek bir haber
Senin felaketin oluyor! Nathan! Akrabaları nerede?
NATHAN
Nerede mi?
TAPINAK ŞÖVALYESİ
Evet! Ve kim bunlar?
NATHAN
Bir erkek kardeşini bulduk. Recha'yı ondan istersiniz artık.
TAPINAK ŞÖVALYESİ
Bir erkek kardeş öyle mi? Kim bu erkek kardeş?
Bir asker mi, yoksa bir din adamı mı?
Beni neyin beklediğini söyleyin bana.
NATHAN
Sanırım ikisi de değil ya da ikisi birden.
Ben de onu henüz iyi tanımıyorum.

TAPINAK ŞÖVALYESİ
Başka?
NATHAN
Mert biri! Recha onunla çok iyi olacak.
TAPINAK ŞÖVALYESİ
Bir Hristiyan ama değil mi?
Bazen sizin hakkınızda ne düşüneceğimi bilemiyorum.
Darılmayın Nathan. Hristiyanlarla birlikteyken,
Bir Hristiyan gibi davranmak zorunda hissetmeyecek mi?
Ve yeteri kadar uzun süre "öyleymiş" gibi davranırsa,
Sonunda gerçekten öyle olmaz mı?
Ektiğiniz buğdayı sonunda otlar sarmaz mı?
Bu konu sizi bu kadar az mı ilgilendiriyor? Hâl böyleyken
Kardeşinin yanında iyi olacağını nasıl söylersiniz?
NATHAN
Öyle olacağını düşünüyorum! Ve öyle umut ediyorum!
Her şeye rağmen kardeşiyleyken bir eksiklik hissederse
Siz de ben de ona hep destek olmayacak mıyız?
TAPINAK ŞÖVALYESİ
Kardeşinin yanındayken neyi eksik olsun ki!
İnsan, kız kardeşine yiyecek, giyecek,
Şekerleme ve süs eşyası getirmez mi hiç?
Bir kız kardeşe de bundan daha fazla ne lazım?
Eh tabii bir de kendine göre bir koca!
Zamanı gelince bunu da bulur ağabeyi ona.
Hatta ne kadar Hristiyan, o kadar iyi! Nathan! Nathan!
Bugünlere kadar siz bir melek yetiştirdiniz
Ama sonra birileri çıkıverip kanatlarını kırabilir!
NATHAN
Bu konuda hiç merakınız olmasın.
Eminim ki o adam da en az bizim kadar sevecek Recha'yı.
TAPINAK ŞÖVALYESİ
Hayır, demeyin böyle!
Benim sevgim hakkında konuşmayın böyle!
Benim sevgim karşısında dağ bile duramaz!
Ama durun! Recha kuşkulanıyor mu?

NATHAN
Belki. Ama neden kuşkulansın ki?
Neden kuşkulanmış olacağını bilemiyorum.
TAPINAK ŞÖVALYESİ
Ne olursa olsun, her şeyi benden öğrenmesini istiyorum.
"Benim" deme lütfuna erişeceğim güne kadar
Onunla konuşmayacak, görüşmeyecektim ama gerek kalmadı.
Gidiyorum ben...
NATHAN
Bekleyin, nereye?
TAPINAK ŞÖVALYESİ
Ona! Onun yanına!
Doğru kararı mı verecek diye bakmaya!
Ona layık olan tek kararı alabilecek mi diye görmeye.
NATHAN
Hangi kararı?
TAPINAK ŞÖVALYESİ
Bundan sonra ne sizin hakkınızda
Ne de kardeşi hakkında soru sormasın istiyorum.
NATHAN
Ya sonra?
TAPINAK ŞÖVALYESİ
Sonra tabii ki benimle gelsin.
Hayatının geri kalanını
Bir Müslüman olarak geçirmek zorunda kalsa bile,
Benimle gelmek istesin.
NATHAN
Durun! Evde değil.
Sultan'ın kardeşi Sittah'ın yanında.
TAPINAK ŞÖVALYESİ
Ne zaman gitti ki? Hem neden orada?
NATHAN
Kardeşini de merak ediyorsanız, buyurun gelin benimle.
TAPINAK ŞÖVALYESİ
Kimin kardeşini? Sittah'ın mı, yoksa Recha'nın mı?

NATHAN
Belki her ikisinin de. Lütfen gelin!
(*Şövalyeyi götürür.*)

6. Sahne

(*Sittah'ın haremi. Sittah ve Recha konuşmaktadırlar.*)

SİTTAH
Gelmene çok sevindim tatlı kız!
Ama neden bu kadar çok çekiniyorsun! Korkma! Çekinme!
Canlan biraz! Konuş biraz! Yabancılık çekme!
RECHA
Prensesim...
SİTTAH
Hayır! Prenses deme bana! Bana Sittah de;
Bir dostun, bir ablan ya da annen gibi!
Neredeyse annen yaşındayım zaten.
Ne kadar genç, akıllı ve safsın!
Neler biliyorsundur! Neler okumuşsundur!
RECHA
Okumak mı?
Sittah, bu küçük kardeşinizle alay ediyor olmalısınız,
Ben okumayı pek bilmem.
SİTTAH
Pek bilmez misin? Seni yalancı seni.
RECHA
Tek okuyabildiğim şey babamın el yazısıdır, o da biraz.
Ben kitaplardan bahsettiğinizi sanmıştım.
SİTTAH
Evet, kitaplardan bahsediyorum.
RECHA
Benim için kitap okumak gerçekten zor.
SİTTAH
Öyle mi?

RECHA
Öyle.
Babam beyni, cansız harflerle uyuşturan
Sıkıcı kitapları onaylamıyor.
SİTTAH
Neler duyuyorum!
Haksız da sayılmaz aslında. Ya bildiğin şeyler?..
RECHA
Beni babam yetiştirdi.
Her şeyi onun ağzından öğrendim.
Nasıl? Nerede? Neden? Tüm sorularınıza cevap verebilirim.
O öğretti bana her şeyi.
SİTTAH
Doğrudur, bu şekilde unutmazsın öğrendiklerini.
Çünkü böylece tüm ruhun öğrenir bilgileri.
RECHA
Sittah siz de ya az okumuşsunuzdur
Ya da hiç okumamışsınızdır.
SİTTAH
Neden öyle düşünüyorsun?
Doğru düşünmüyor değilsin
Ama nasıl anladığını merak ediyorum.
Açıkça söyle.
RECHA
Çünkü siz çok doğal, çok içtensiniz. Kendinize özgüsünüz.
SİTTAH
Yani?
RECHA
Babam diyor ki kitaplar bu özellikleri bizden alıp götürürler.
SİTTAH
Ne adam senin şu baban!
RECHA
Değil mi?
SİTTAH
Nasıl hep haklı oluyor?

RECHA
Değil mi?
İşte ben böyle bir babayı...
SİTTAH
Ne oldu tatlım?
RECHA
Böyle bir babayı...
SİTTAH
Neden ağlıyorsun şimdi?
(*Recha hıçkırarak Sittah'ın ayaklarına kapanır.*)
SİTTAH
Recha, neyin var Recha?
RECHA
Böyle bir babayı kaybedeceğim ben!
SİTTAH
Onu mu? Kaybetmek mi? Hayır! Asla!
Kalk ayağa Recha!
RECHA
Abla ve dost lafları yalan değildi, değil mi?
SİTTAH
Değildi! Değildi!
Ama doğrulmalısın!
Eğer doğrulmazsan birilerini çağıracağım.
RECHA
(*Toparlanıp ayağa kalkar.*)
Affedin! Bu acım bana kim olduğunuzu unutturdu.
Sultan'ın kardeşi Sittah'ın karşısında ağlamak,
Umudu kaybetmek olmaz.
Sakinliğe ve olgunluğa değer verirsiniz.
Buna sahip olan kazanır.
SİTTAH
Ee?
RECHA
Hayır canım dostum, ablam. Yapmayın bunu!
Beni başka birine baba demeye zorlamayın!

SİTTAH

Başka birine baba demek mi? Zorlamak?
Böyle bir şeyi kim yapabilir? Kim yapmak ister?
Merak etme tatlım.

RECHA

Kim mi? İyi ama kötü Daja'm ister! Yapar!
Siz kötü Daja'mı tanımıyorsunuz!
Ah Rabb affetsin onu, ödüllendirsin onu;
Bana hem pek çok iyiliği
Hem de pek çok kötülüğü dokundu.

SİTTAH

Kötülüğü dokunmuşsa nasıl iyiliği de dokunmuş olabilir?

RECHA

Mümkün! Mümkün! Hem de çok iyiliği dokundu!

SİTTAH

Kim bu Daja?

RECHA

Beni yetiştiren Hristiyan bir kadın, bana pek iyi baktı,
Anne yokluğunu hiç yaşatmadı.
Rabb razı olsun ondan.
Ama öte yandan beni korkuttu! Acı çektirdi!

SİTTAH

Nasıl korkuttu? Neden?

RECHA

Ah! Zavallı kadın!
Söylemiştim ya, o bir Hristiyan.
Sevdiği için korkutmalı, acı çektirmelidir.
Rabb'a giden tek yolu bildiğini düşünen aşırı dindarlardandır.

SİTTAH

Evet! Şimdi anlıyorum.

RECHA

Ve doğru yoldan gitmeyenlere
Yol göstermek zorunda hisseder kendini.
Çünkü ona göre tek doğru yol vardır,
Bu nedenle dostlarının ebedi ateşe götürecek

Yanlış yoldan gitmelerini istemez.
Ah, bir insanı hem sevmek hem nefret etmek mümkün mü?
Ama yine de en büyük şikâyetim bu değil.
Onun kafa sallamalarına, uyarmalarına,
Tehditlerine, dualarına daha çok katlanmak isterdim,
Evet isterdim!
Çünkü onun bu davranışları beni düşündürttü,
İyi ve faydalı şeylere kafa yordurdu.
Ayrıca kimden olursa olsun
Değer görmekten, şefkat görmekten kim hoşlanmaz;
Kim öyle bir kişiden sonsuza dek
Ayrı kalma düşüncesine katlanabilir?

SİTTAH

Evet haklısın!

RECHA

Bu... Bu... Bu çok fazla olur!
Buna ne sabredebilirim ne de alışabilirim!

SİTTAH

Neye? Kime?

RECHA

Onun az evvel söylediklerine!

SİTTAH

Sana söylediklerine? Az evvel?

RECHA

Evet az evvel! Buraya gelirken,
Harap olmuş bir tapınağın yanından geçerken
Birden durup sessizliğe büründü,
Kendiyle mücadele eder gibiydi. Sonra gözleri doldu
Ve göğe baktı; Birden bana, "Hadi tapınağa girelim," dedi.
Onu takip ettim, korka korka etrafıma baktım,
Derken çürümüş bir sunağın yıkık dökük basamaklarının
Önünde durduk. Daja sıcak gözyaşları döküyor
Ellerini yumruk yapmış sıkıyordu;
Sonra ayaklarıma kapandı.
O an nasıl hissettiğimi anlatamam...

SİTTAH
Güzel kızım!
RECHA
Dualarını kabul etmiş ve mucize yaratmış olan
Tanrı'ya seslendi ve bana yalvardı.
Bana acıyormuş gibi baktı
Ve merhamet etmem için bana yalvardı.
En azından kilisesinin üzerimdeki hakkını
Bana açıkladığında onu affetmemi istedi.
SİTTAH
(Zavallı! Tahmin etmiştim zaten.)
RECHA
Biliyor musunuz, damarımda akan kan Hristiyan kanıymış,
Vaftiz edilmişim ve...
Nathan'ın kızı değilmişim. Nathan babam değilmiş!
Sittah! Sittah! Bırakın da ayaklarınıza kapanayım!
SİTTAH
Recha! Yapma! Kalk!
Ağabeyim geliyor, kalk!

7. Sahne

(*Selahattin ve önceki sahnedekiler.*)

SELAHATTİN
Neler oluyor burada Sittah?
SİTTAH
Allahım! Kendini kaybetti kızcağız.
SELAHATTİN
Kim?
SİTTAH
Biliyorsun işte...
SELAHATTİN
Nathan'ın kızı mı? Ne oldu ona?

SİTTAH

Kendine gel Recha!
Sultan...

RECHA

(Başını kaldırmadan dizlerinin üstünde yürüyerek Selahattin'in ayaklarına kadar gider.)

Hayır kalkmayacağım! Kalkmayacağım.
Sultan'ın yüzüne bakmayacağım.
Gözlerindeki merhamete, adalete bakmayacağım...

SİTTAH

Kalk... kalk ayağa!

RECHA

Bana söz vermeden kalkmayacağım!

SELAHATTİN

Haydi kalk artık! Söz veriyorum... Ne olursa olsun!

RECHA

Babamı bana, beni de ona bırakmanızdan başka
Bir şey istemiyorum! Henüz kimin babam olduğunu,
Olmak istediğini bilmiyor ve bilmek de istemiyorum.
Sırf kan bağı mı baba yapar bir insanı?

SELAHATTİN

(Onu yerden kaldırarak.)

Anladım! Bunları sana söyleyen,
Böyle düşünceleri kafana sokan zalim kim?
Bu olay gerçek mi değil mi biliyor muyuz ki?
Kanıtlandı mı?

RECHA

Muhtemelen evet! Sütannemden duymuş Daja bunu.

SELAHATTİN

Sütannenden mi?

RECHA

Ölüm döşeğinde Daja'ya bu sırrı açıklama ihtiyacı duymuş.

SELAHATTİN

Ölüm döşeğinde!
Belki de ölmekte olan birinin zırvalarıydı bunlar sadece.

Diyelim ki dedikleri doğru,
Bir insanı baba yapan kan bağı değildir!
Hayvanlar için de bu geçerlidir!
Kan bağı en fazla aynı soy ismini paylaşma hakkı verir.
Korkma!
Eğer iki baba senin için kavga ederse,
İkisini de kabul etme! Üçüncüsünü seç!
Beni seç!

SİTTAH

Evet! Sultan'ı seç!

SELAHATTİN

Gerçekten sana iyi bir baba olurum! Ama dur!
Daha iyi bir fikir geldi aklıma!
Babaya niye ihtiyaç duyuyorsun ki zaten?
Ya ölürse babalar?
Birlikte yaşayıp aynı zamanlarda yaşlanacak biri lazım!
Biri geliyor mu aklına?

SİTTAH

Kızı utandırma, yanakları kızaracak!

SELAHATTİN

Ama kızarmasını istiyorum zaten.
Utançtan yüzü kızaranlar daha güzel olur.
Utanç çirkinleri bile güzelleştirirken
Zaten güzel olanlara ne yapar?
Baban Nathan'ı buraya çağırdım
Ve birini daha yanında getirmesini istedim.
Kim olduğunu tahmin edebiliyor musun?
Buraya gelin! İzninle Sittah.

SİTTAH

Ah ağabeyciğim!

SELAHATTİN

Asıl onu görünce kızaracak yanakları, tatlı kız!

RECHA

Kimi? Yanaklarım mı kızaracak?

SELAHATTİN

Seni numaracı! Hadi biraz sakinleş.
Her şey gönlünce olsun.
(*Bir köle kız içeriye girer ve Sittah'a yaklaşır.*)

SİTTAH

Geldiler mi?
İyi! İçeri al.
Gelmişler ağabeyciğim!

Son Sahne

(*Önceki sahnedekilere Nathan ve Tapınak Şövalyesi katılır.*)

SELAHATTİN

Benim değerli, saygıdeğer misafirlerim!
Nathan ilk başta sana şunu söylemeliyim:
Paranı istediğin zaman geri alabilirsin!

NATHAN

Sultanım!

SELAHATTİN

Şimdi dileyin benden ne dilerseniz.

NATHAN

Sultanım!

SELAHATTİN

Kervan artık geldiğine göre hiç olmadığım kadar zenginim.
Söyle bakalım, büyük işler için ne kadara ihtiyacın var?
Ne olsa siz tüccarlara para asla yetmez.

NATHAN

Neden bu küçük meseleden söz edelim?
Şurada gözü yaşlı birini görüyorum
Ve o gözyaşlarını kurutmak benim için daha önemli.
(*Recha'nın yanına gider.*)
Ağlamışsın? Ne oldu?
Hâlâ kızımsın, değil mi?

RECHA
Babacığım!
NATHAN
Anlaşabiliyoruz ya, önemli olan bu!
Mutlu ve güçlü ol!
Duyguların değişmediği müddetçe,
Duygularını kaybetmediğin müddetçe
Babanı da kaybetmezsin!
RECHA
Senden başka kimseyi kaybetmekten korkmuyorum!
TAPINAK ŞÖVALYESİ
Kimseyi mi?
O zaman ben kendimi kandırmışım.
Kaybetmekten korkmayan kişi asla sahip olmamıştır zaten,
Sahip olmak da istememiştir.
Öyle olsun! Öyle olsun! Nathan! Bu her şeyi değiştirir!
Sultanım, siz çağırdınız diye geldik.
Çağırmanızı da ben istemiştim
Ama artık gerek yok, emek vermeyin boşuna!
SELAHATTİN
Delikanlı, yine çok acele ediyorsun!
Herkes ayağına mı gelecek?
İstediklerini gözlerinden mi okuyacak?
TAPINAK ŞÖVALYESİ
Sultanım, olanları görüyorsunuz işte!
Dediklerini duydunuz işte!
SELAHATTİN
Tabii ki! Ama kendin de emin değildin.
TAPINAK ŞÖVALYESİ
Artık eminim!
SELAHATTİN
Kim yaptığı iyiliklerin karşılığını beklerse
Yaptığı iyiliğin bir kıymeti kalmaz.
Birini kurtardın diye ona sahip olmazsın.
Öyle olsaydı açgözlü haydutlar da birer kahraman olurdu!
(*Recha'ya yaklaşır, onu Tapınak Şövalyesi'ne doğru iter.*)

Gel güzel kızım, gel! Onun dediklerine kulak asma.
Bundan farklı biri olsaydı, daha sakin
Ve daha az gururlu olsaydı, seni de ateşlerden kurtarmazdı.
Onu mazur gör. Gel utandır onu!
Onun yapması gerekeni sen yap!
Onu sevdiğini itiraf et! Açıkla duygularını ona!
Fakat seni hor görürse,
Onun yapması gerekeni senin yaptığını unutacak olursa...
Hem ne yaptı ki senin için?
Yangından kurtarmaya çalışırken birazcık yanıverdi sadece.
O kadarcık da oluversin. Bunu unutacak olursa,
İşte o zaman Assad'ıma benzetilmeye layık değildir!
O zaman Assad'ımın içini değil, sırf dışını taşıyordur.
Gel güzel kızım...

SİTTAH

Git onunla! Git, tatlım!
Senin ona duyduğun minnet karşısında hiçbir şey değil bu!

NATHAN

Durun Selahattin! Durun Sittah!

SELAHATTİN

Yoksa sen de mi?

NATHAN

Burada bana da söz hakkı doğuyor Sultanım...

SELAHATTİN

Bunu inkâr eden yok.
Senin gibi bir babalığın buna elbette hakkı var!
Hatta ilk söz hakkı sende.
Görüyorsun ki, her şeyden haberdarım.

NATHAN

Her şeyden değil!
Kendimden bahsetmiyorum.
Başka, başka biri var benden önce söz hakkına sahip olan.
Selahattin, her şeyden önce o kişinin söyleyeceklerini dinle.

SELAHATTİN

Kimi?

NATHAN
Erkek kardeşini!
SELAHATTİN
Recha'nın kardeşi mi?
NATHAN
Evet!
RECHA
Benim kardeşim mi? Benim kardeşim mi var?
TAPINAK ŞÖVALYESİ
(*Silkinerek kendine gelir.*)
Nerede? Nerede o kardeş? Daha gelmedi mi?
Onunla burada tanışacaktım değil mi?
NATHAN
Biraz sabır!
TAPINAK ŞÖVALYESİ
(*Hırçın bir tavırla.*)
Baba konusunda herkesi kandırdı,
Şimdi yalancı kardeş de bulamaz mı?
SELAHATTİN
Bir bu eksikti! Hristiyan!
Assad'ın ağzından böylesine çirkin bir suçlama duyamazdık!
Böyle devam etme!
NATHAN
Affedin onu! Ben kendi adıma affediyorum.
Onun yaşında olsaydık kim bilir neler düşünürdük!
(*Tapınak Şövalyesi'nin yanına dostça gider.*)
Tabii Şövalye! Şüphe, güvenmemeyi getirir!
Eğer bana başında gerçek isminizi söylemiş olsaydınız...
TAPINAK ŞÖVALYESİ
Nasıl?
NATHAN
Siz bir Stauffen değilsiniz!
TAPINAK ŞÖVALYESİ
Kimim öyleyse?

NATHAN
Siz Curd von Stauffen değilsiniz!
TAPINAK ŞÖVALYESİ
Peki kimmişim ben?
NATHAN
Siz Leu von Filnek'siniz.
TAPINAK ŞÖVALYESİ
Nasıl?
NATHAN
Şaşırdınız mı?
TAPINAK ŞÖVALYESİ
Elbette! Kim demiş bunu?
NATHAN
Ben! Daha fazlasını da diyebilirim.
Yanlış anlamayın, size yalan söylediniz demiyorum.
TAPINAK ŞÖVALYESİ
Demiyor musunuz?
NATHAN
Diğer isim de sizin isminiz.
TAPINAK ŞÖVALYESİ
Bence de!
(Tanrı bilir!)
NATHAN
Anneniz bir Stauffen'di.
Anneniz sizi ağabeyinin,
Yani dayınızın yanında, Almanya'da bıraktı
Fakat oranın soğuk havasına
Katlanamadıkları için döndüler.
Sizi büyüten kişinin ismi Curd von Stauffen'di,
Muhtemelen sizi evlat edindi.
Yaşıyor mu hâlâ?
TAPINAK ŞÖVALYESİ
Ne diyebilirim Nathan! Haklısınız!
Ama üzgünüm, öldü.
Buraya bizim tarikatın son destek birliğiyle geldim.
İyi de tüm bunların Recha'yla ne ilgisi var?

NATHAN
Babanız...
TAPINAK ŞÖVALYESİ
Ne? Yoksa babamı da mı tanıyordunuz?
NATHAN
Arkadaşımdı.
TAPINAK ŞÖVALYESİ
Arkadaşınız mı?
Bu nasıl olur Nathan!
NATHAN
Adı Wolf von Filnek'ti ama Alman değildi...
TAPINAK ŞÖVALYESİ
Bunu da mı biliyorsunuz?
NATHAN
Bir Alman'la evliydi yalnızca,
Annenizin peşinden bir süreliğine Almanya'ya gitmişti.
TAPINAK ŞÖVALYESİ
Bu kadar yeter! Lütfen!
Peki ya Recha'nın kardeşi? Recha'nın kardeşi...
NATHAN
Sizsiniz!
TAPINAK ŞÖVALYESİ
Ne! Ben miyim? Recha'nın kardeşi mi?
RECHA
O? Benim kardeşim mi?
SİTTAH
Kardeşler!
SELAHATTİN
Demek kardeşler!
RECHA
(*Tapınak Şövalyesi'ne doğru koşar.*)
Ah, kardeşim benim!
TAPINAK ŞÖVALYESİ
(*Geri çekilir.*)
Kardeşiniz!

RECHA

(*Nathan'a döner.*)

Olamaz! Doğru olamaz! Onun kalbi bunu kabullenmiyor!
Bizim sahtekâr olduğumuzu düşünüyor!

SELAHATTİN

(*Tapınak Şövalyesi'ne.*)

Sahtekâr mı? Gerçekten böyle mi düşünüyorsun?
Asıl sahtekâr sensin!
Her şeyin yalan dolan! Yüzün, sesin ve yürüyüşün!
Hiçbiri sana ait değil!
İnsan kız kardeşini tanımaz mı? Defol!

TAPINAK ŞÖVALYESİ

(*Pişmanlıkla Selahattin'e yaklaşır.*)

Şaşkınlığımı yanlış yorumluyorsunuz!
Assad'ınızla beni karıştırmayın lütfen!

(*Nathan'a koşarak*)

Siz bana hem verip hem avuç avuç geri alıyorsunuz!
Hayır! Benden aldığınızdan fazlasını,
Çok daha fazlasını veriyorsunuz!

(*Recha'nın boynuna sarılır.*)

Ah! Kardeşim! Kardeşim benim!

NATHAN

Blanda von Filnek.

TAPINAK ŞÖVALYESİ

Blanda mı? Recha değil mi? Sizin Recha'nız değil mi?
Aman Tanrım!
Onu evlatlıktan ret mi ediyorsunuz?
Ona yeniden bir Hristiyan ismi mi veriyorsunuz?
Benim yüzümden onu artık istemiyor musunuz?
Nathan! Nathan!
Benim yaptıklarım yüzünden onu cezalandırmayın!

NATHAN

Ne diyorsun?
Evlatlarım! Evlatlarım!
Kızımın kardeşi benim de oğlum olmuyor mu?

Yani kardeşi de bunu isterse?

(*Onlar sarılırken, Selahattin tedirgin bir şaşkınlıkla Sittah'a yaklaşır.*)

SELAHATTİN

Ne diyorsun kardeşim?

SİTTAH

Hüzünlendim...

SELAHATTİN

Ben de... daha yaşanacak olanlardan korkuyorum neredeyse! Hazırlıklı ol.

SİTTAH

Nasıl yani?

SELAHATTİN

Nathan biraz gelir misin? Seninle konuşmak istiyorum.

(*Nathan Sultan'ın yanına gidince, Sittah da kardeşlerin mutluluğunu paylaşmak için yanlarına gider. Selahattin ve Nathan sessizce konuşurlar.*)

SELAHATTİN

Beni dinle Nathan, biraz önce dediklerine göre...

NATHAN

Ne?

SELAHATTİN

Baba Alman değilmiş, yani Alman doğmamış.

O zaman neydi? Nereliydi?

NATHAN

Ondan hiç bahsetmek istemedi.

Bu konu hakkında ondan hiçbir şey duymadım.

SELAHATTİN

Frenk de değildi? Ya da Batı Avrupalı?

NATHAN

Ah! Öyle olmadığını söylemişti, evet.

En çok Farsça konuşmaktan hoşlanıyordu.

SELAHATTİN

Farsça? Farsça! Buldum!

O! Oydu, eminim!

NATHAN
Kim?
SELAHATTİN
Kardeşim! Hiç şüphem yok!
Benim Assad'ım o!
Şüphesiz!
NATHAN
Buna inanıyorsan, al bu kitapçığı ve içinde bir kanıt ara.
SELAHATTİN
(*Coşkuyla kitapçığı açar.*)
İnanamıyorum! Onun el yazısı bu! El yazısını tanıdım!
NATHAN
Henüz bir şey bilmiyorlar
Onlara ne kadarını anlatacağınız da size kalmış.
SELAHATTİN
(*Kitapçığı kurcalarken.*)
Kardeşimin çocuklarını istemez miyim hiç! Yeğenlerimi!
Onlar benim de evlatlarım! Nasıl istemem onları!
Onları sana bırakacağımı mı sanıyorsun!
(*Bağırarak.*)
Onlar! Sittah! Kardeşimizin çocukları onlar!
(*Onlara sarılmak için yanlarına koşar.*)
SİTTAH
Neler duyuyorum!
Başka türlü olabilir miydi zaten!
SELAHATTİN
(*Tapınak Şövalyesi'ne.*)
Artık beni sevmek zorundasın inatçı çocuk!
(*Recha'ya.*)
Sana teklif ettiğim gibiymişim,
Olmak istediğim gibiymişim gerçekten!
Sen istesen de istemesen de!
SİTTAH
Ben de! Ben de!

SELAHATTİN

(*Tapınak Şövalyesi'ne yaklaşır.*)

Oğlum! Assad'ım! Assad'ımın yavrusu!

TAPINAK ŞÖVALYESİ

Sizin kanınızdanım!

Çocukluk rüyalarım gerçekmiş demek ki!

(*Ayaklarına kapanır.*)

SELAHATTİN

(*Tapınak Şövalyesi'ni ayağa kaldırarak.*)

Bakın haine!

Demek ki içine doğmuş;

Bunu bile bile katil yapacaktı beni!

Görürsün sen!

(*Herkes birbiriyle kucaklaşırken perde iner.*)

Gotthold Ephraim Lessing (1729-1781): Alman yazar, şair, filozof ve eleştirmen. Edebiyata ve dine eleştirel bakışı, insanlar arasında eşitliği ve özgür iradenin gücünü savunan fikirleriyle Alman Aydınlanmasının en önemli figürlerinden biridir. Sanatın ve özellikle de tiyatronun eğitici fonksiyonuna büyük önem veren Lessing'in felsefi oyunu Bilge Nathan *ilk kez yazarın ölümünden sonra 1783'te sahnelenmiştir. Oyun, Sultan Selahattin tarafından fethedildikten sonra Yahudi, Hristiyan ve Müslümanların bir arada yaşadığı Kudüs'te geçer. Bilge Yahudi Nathan'ın, Sultan Selahattin'e anlattığı ünlü "üç yüzük meseli" temelinde dinler arası hoşgörünün ustalıkla vurgulandığı* Bilge Nathan, *Lessing'in döneminin katı ahlakçılığına karşı insanların eşitliği ve özellikle de düşünce özgürlüğünün her insan için vazgeçilmezliğini savunduğu eserlerinin başında gelir.*

Amine Gündoğdu (1996): Lise eğitimini Almanya'da tamamladıktan sonra Dokuz Eylül Üniversitesi'nde Almanca-İngilizce-Türkçe Mütercim Tercümanlık bölümünden mezun oldu. Stefan Zweig, Franz Kafka, Goethe, Thoreau, Edgar Allan Poe, Virginia Woolf gibi pek çok yazarın eserlerini Türkçeye kazandırmıştır. Amine Gündoğdu Kanada'da yaşamını sürdürmekte, beş dilden sözlü ve yazılı çeviriler yapmaktadır.

THG
0815207
VOC

9 786254 297564